

KS. SŁAWOMIR BYLINA

**Postawy społeczno-religijne
kapelanów parafii garnizonowej
św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej
w latach 1992-2017**

Biała Podlaska 2017

PRZEDMOWA

Obecność kapelana wojskowego w społeczności Białej Podlaskiej zasługuje na podkreślenie z kilku względów. Duszpasterz żołnierzy troszczy się nie tylko o morale społeczności wojskowej, ale także wpływa na poczucie bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Jego obecność podkreśla potrzebę przywrócenia w naszym mieście pewności, że nie jesteśmy pozostawieni sami sobie, ale jesteśmy częścią społeczności całego kraju. Dzięki posłudze kapelana wojskowego mamy możliwość w bardziej podniosły sposób uczestniczyć w wydarzeniach upamiętniających piękne karty polskiej historii, regionu Południowego Podlasia, a w szczególności Białej Podlaskiej.

Wydawnictwo *Podstawy społeczno-religijne kapelanów parafii garnizonowej św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej w latach 1992–2017* oparte jest na szerokiej bazie źródłowej i literaturze, które w nowatorski sposób ukazują proces kształtowania się postaw kapelana wojskowego w dzisiejszych czasach. Warto również dostrzec przygotowanie merytoryczne Autora pracy w poszczególnych etapach analizy 25-letniej posługi kapelanów w Białej Podlaskiej.

Dzięki monografii ks. por. dr. Sławomira Byliny – białczanina z pochodzenia, możemy zapoznać się z cechami posługi kapelana wojskowego. Treść pracy pokazuje w jaki sposób wygląda posługa księdza – żołnierza pośród powierzonej mu owczarni. Jego obecność zarówno na terenie garnizonu, jak również w świątyni, pokazuje szeroki wachlarz działań, które powinien wykonać z największą uwagą. Obecność kapelana podczas uroczystości państwowych czy historycznych nawiązuje do przedwojennej tradycji, jaka miała miejsce także w garnizonie bialskim.

Prezydent Miasta

Dariusz Stefaniuk

ROZDZIAŁ I

Dzieje powstania duszpasterstwa wojskowego i funkcjonowania wspólnoty w Białej Podlaskiej

1.1. Powołanie duszpasterstwa wojskowego w Białej Podlaskiej

Początek duszpasterstwa wojskowego w Białej Podlaskiej sięga okresu międzywojennego. Po odzyskaniu niepodległości w 1918 r., gdy tworzyły się struktury państwowe jednocześnie odradzało się Wojsko Polskie, którego oddziały stacjonowały także, w Białej Podlaskiej²⁴. Wraz z Wojskiem Polskim na podstawie decyzji z dnia 9 listopada 1918 r. powołano początkowo konsystorz polowy, podpisanej przez płk. Jana Wroczyńskiego jako kierownika Ministerstwa Spraw Wojskowych, w porozumieniu z kard. abp. warszawskim, Aleksandrem Kakowskim²⁵. Następnie Józef Piłsudski - Naczelnny Wódz, na podstawie rozporządzenia z dnia 18 stycznia 1919 r. ustalił duszpasterstwo wojskowe, na czele z ks. dr. Stanisławem Galem, biskupem polowym²⁶.

Według danych archiwalnych pierwszym kapelanem wojskowym w Białej Podlaskiej był ks. Antoni Skrzymowski, były wikariusz z Włodawy, który prosił biskupa diecezjalnego o tę funkcję²⁷. Został mianowany kapelanem z dniem 26 listopada 1919 r.²⁸ Poszczególni kapelani początkowo posługiwali

²⁴ Archiwum Kurii Diecezjalnej Siedleckiej czyli Podlaskiej, Akta ogólne, Kapelani Wojskowi, Lit.: K, Dział: III, Nr porz. 1, t. I, (dalej AKDS); P. Aleksandrowicz, *Diecezja Siedlecka czyli Podlaska. W 150 rocznicę erekcji (1881–1968). Przyczynki i materiały do dziejów Diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej*. Siedlce 1971; P. Borek, *Garnizon Wojska Polskiego w Białej Podlaskiej w latach 1918–1939*. Biała Podlaska 2006; S. Bylina, *Relacje państwo – Kościół katolicki na Południowym Podlasiu w II Rzeczypospolitej*. Drohiczyn 2013; R. Dmowski, *Unitis Viribus Diecezja Podlaska w II Rzeczypospolitej*. Warszawa 2013; *Duchowni na drogach ku niepodległości 1914–1918*. Red. W.K. Cygan, Z. Kępa, W.J. Wysocki. Mińsk Mazowiecki – Warszawa 2014.

²⁵ M. Woszczyński, *Ministerstwo Spraw Wojskowych 1918–1921. Zarys organizacji i działalności*. Warszawa 1972, s. 67.

²⁶ *Dekret Naczelnego Wodza Wojsk Polskich o porządku hierarchicznym duchowieństwa w Wojsku Polskim*, „Dziennik Rozkazów Wojskowych”, 1919, nr 10, s. 252.

²⁷ AKDS, Akta Ogólne, Kapelani wojskowi, *Pismo ks. A. Skrzymowskiego do Biskupa Diecezji Podlaskiej dnia 12 września 1919 r.*, Lit. K, Dział. III, Nr porz. 1, t. I, k. 6.

²⁸ AKDS, Akta Ogólne, Kapelani wojskowi, *Pismo Kurii Biskupiej Wojsk Polskich do Przewielebnej Kurii Diecezjalnej Podlaskiej z dnia 26 listopada 1919 r.*, Lit. K,

w kościele wojskowym poreformackim przy ul. Gabriela Narutowicza 7 (aktualnie św. Antoniego). W miarę możliwości wspierali także duszpasterstwo przy tworzącej się parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Parafię wojskową św. Krzyża powołano w 1926 r. Świątynia funkcjonowała do 1940 r., kiedy to przez Wehrmacht została zamieniona na niemiecki magazyn²⁹. Kolejne wzmianki na temat posługi księży wśród społeczności wojskowej w Białej Podlaskiej znajdują się w publikacjach opisujących historię lotnictwa w Białej Podlaskiej, w szczególności 61. Lotniczego Pułku Szkolno-Bojowego czyli JW 5058³⁰.

1.2. Przywrócenie funkcjonowania parafii wojskowej w Białej Podlaskiej

Dnia 21 stycznia 1991 r. przywrócono funkcjonowanie Ordynariatu Polowego w Polsce. Dokumentem zmieniającym zaistniały stan była bulla Jana Pawła II oraz dekret Kongregacji ds. Biskupów³¹, która jednocześnie mianowała biskupem polowym ks. prał. dr Sławoja Leszka Głódzia³². Zachodzące zmiany objęły także miasto oraz garnizon Biała Podlaska. W dekreście powołującym kapelana do opieki duchowej nad garnizonem Biała Podlaska czytamy m.in.: „Na podstawie art. 12 Statutu Ordynariatu Polowego, niniejszym mianuję wielbego ojca [Kazimierza Tuszyńskiego – S.B.] kapelanem pomocniczym w Ordynariacie Polowym Wojska Polskiego. Równocześnie na mocy kan. 523 Kodeksu Prawa Kanonicznego mianuję ojca proboszczem Garnizonu Biała Podlaska. Obowiązki duszpasterskie w powierzonej ojcu parafii proszę podjąć z dniem 25 marca 1992 r. Z chwilą objęcia urzędu przysługują ojcu wszystkie uprawnienia i ciężą na nim wszystkie obowiązki proboszczowskie w stosunku do żołnierzy i rodzin wojskowych. Zgodnie z art. 14 Statutu Ordynariatu Po-

Dział III, Nr porz. 1, t. I, k. 14; S. Bylina, *Relacje państwo – Kościół katolicki*, dz. cyt., s. 178.

²⁹ Archiwum Klasztorne Braci Mniejszych Kapucynów w Białej Podlaskiej. *Protokół erygowania parafii wojskowej Św. Krzyża, brak sygn.* Podają za: H. Mierzwiński, *Biała Podlaska w latach 1918–1939*. Biała Podlaska 2010, s. 700.

³⁰ J. Trudzik, *Nasze lotnicze Podlasie*. Biała Podlaska 2007, s. 9, 16-18; M. Mikołajczuk, *Lotnicze tradycje Białe Podlaskiej*. Warszawa 2008; J. Wroczyński, *Zarys historii wojennej 34-go Pułku Piechoty*. Warszawa 1929; E. Kospath-Pawłowski, S. Maksimiec, B. Martowicz, P. Matusak, G. Nowik, D. Radziwiłłowicz, *9 dywizja piechoty w dziejach oręża polskiego*. Pruszków 1995.

³¹ *Dekret Kongregacji ds. Biskupów przywracający Ordynariat Polowy w Polsce z dnia 21 stycznia 1991 r.*, [w:] *Schematyzm Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego 2000*. Warszawa 2000, s. 543.

³² *Bulla nominacyjna Jana Pawła II na biskupa Polowego w Polsce Sławoja Leszka Głódzia z dnia 21 stycznia 1991 r.*, [w:] *Schematyzm Ordynariatu Polowego*, dz. cyt., s. 543-545.

lowego zobowiązany jest ojciec kapelan do prowadzenia ksiąg ochrzczonych, zaślubin i zmarłych. Opieką duszpasterską proszę też objąć Straż Graniczną w Terespolu i Kukurykach”³³.

Jak wskazuje powyższy dokument biskupa polowego WP, gen. bryg. dr. Sławoja Leszka Głódzia, z dniem 25 marca 1992 r. wznowiono funkcjonowanie i działalność duszpasterską kapelana wojskowego w Białej Podlaskiej³⁴. Pierwszym proboszczem placówki został o. kpt. dr. Kazimierz Tuszyński³⁵. Akt nominacyjny odczytał ojciec Adam Sobiech, wieloletni gwardian klasztoru w Białej Podlaskiej. W Mszy Św. uczestniczyli: dowódca garnizonu płk Rudolf Somerlik, dowódca pułku lotniczego płk Ryszard Brojek, kombatancki, przedstawiciele władz i społeczeństwa. Homilię wygłosił ojciec Eustachy Rakoczy, przeor klasztoru w Leśnej Podlaskiej. Tak istotne wydarzenie zostało odnotowane w prasie lokalnej³⁶. Jak czytamy we wspomnieniu: „Widok kompanii honorowej i orkiestry wojskowej w kościele mógł naprawdę przyprawić o ścisk serca, zwłaszcza, że wielu sądziło, że nie dożyje już takiej chwili”³⁷.

Nowy duszpasterz parafii w wywiadzie dla „Słowa Podlasia” podkreślił krąg osób, które obejmie opieką: „żołnierze służby zasadniczej, piloci z Dębina, przebywający czasowo w Białej Podlaskiej, kadra oficerska, jak również rodziny wojskowych i pracownicy cywilni zatrudnieni na stałe w wojsku”, [...] „w skład personalnej parafii wojskowej w Białej Podlaskiej wchodzi, oprócz tutejszej jednostki, żołnierze z Rozkoszy oraz Straż Graniczna z Janowa Podlaskiego, Kukuryk, Sławatycz i Terespol”³⁸.

Jedną z pierwszych inicjatyw proboszcza było powołanie rady parafialnej. 21 maja 1992 r. odbyły się pierwsze spotkania w Wojewódzkim Sztabie Wojskowym i Pułku Lotniczym w celu zapoznania się z kandydaturami. Po ustaleniu liczby członków, 27 maja odbyło się pierwsze zebranie nowo wybranej rady parafialnej przy kościele św. Antoniego, na którym omówiono zasady i cele działalności duszpasterskiej. Na kolejnych spotkaniach omawiano poszcze-

³³ Archiwum Parafialne św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej (dalej: APK), Kronika personalnej parafii wojskowej pw. św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej, t. 1, *Dekret 226/C-P/92 Biskupa Polowego Wojska Polskiego Sławoja Leszka Głódzia z dnia 23 marca 1992 r.*

³⁴ Tamże, t. I, b.p.

³⁵ Tamże, b.p. Sławoj Leszek Głódź Biskup Polowy, *Dekret nominacyjny na proboszcza garnizonu Biała Podlaska o. dr. Kazimierza Tuszyńskiego. Warszawa 23 marca 1992 r.*

³⁶ JAK, *Kościół garnizonowy wraca*, „Słowo Podlasia”, 3/1990, s. 4; J. Chomiuk, *Kościół garnizonowy jak przed laty*, „Słowo Podlasia”, 18/1992, s. 1,4; *Nadszedł czas zmarłychwstania. Z kapelanem białskiego garnizonu ojcem dr. Kazimierzem Tuszyńskim, kapitanem WP rozmawia Istvan Grabowski*, „Słowo Podlasia”, 49/1992, s. 8.

³⁷ J. Chomiuk, dz. cyt., s. 4.

³⁸ *Nadszedł czas zmarłychwstania*, dz. cyt., s. 8.

gólne inicjatywy duszpasterskie. W dniu 10 czerwca proboszcz poinformował panią Barbarę Santus³⁹ oraz majora Ryszarda Florka⁴⁰ o powołaniach do Diecezjalnej Rady Duszpasterskiej. Była to nominacja biskupa polowego Sławoja Leszka Głódzia. Powyższe osoby wraz z dwoma oficerami starszymi zostały dnia 25 czerwca wyznaczeni do stworzenia Parafialnej Rady Synodalnej.

Ważnym spotkaniem, które miało miejsce w klasztorze w Białej Podlaskiej 27 lipca 1992 r. była rozmowa proboszcza z definityorem generalnym, o. Pacyfikiem Dydyczem, który przybył z Rzymu i był zainteresowany przyszłością duszpasterstwa wojskowego w Białej Podlaskiej.

Przygotowania do powstania kaplicy garnizonowej nabierały tempa. Dnia 3 września w ogólnopolskim programie trzecim Polskiego Radia podano informację o powstaniu personalnej parafii wojskowej w Białej Podlaskiej oraz o budowie kaplicy dla wojska przy lotnisku. W tym celu trwały prace związane z przystosowaniem budynku wojskowego przy ul. Dokudowskiej⁴¹. Natomiast 3 października przy obecności płk. dypl. Ryszarda Brojka, mjr. Anatola Czabana, mjr. Janusza Aleksandrzaka, kpt. Leona Jakoniuka, ojca gwardiana Bogusława Nędzy i ks. kpt. Kazimierza Tuszyńskiego dokonano uroczystego wmurowania aktu erekcyjnego pod budowę kaplicy wojskowej⁴².

Dnia 29 grudnia 1992 r. miało miejsce poświęcenie kaplicy wojskowej na lotnisku, którego dokonał osobiście biskup polowy Wojska Polskiego gen. bryg. Sławoj Leszek Głódź. W uroczystej chwili brała udział społeczność wojskowa garnizonu, jak również zaproszeni goście, m.in. miejscowi księża, kapelani wojskowi, współpracownicy zakonni wraz z definityorem generalnym o. Pacyfikiem Dydyczem. Nowo poświęcona kaplica wojskowa na lotnisku otrzymała tymczasową nazwę Matki Bożej Kodeńskiej⁴³.

W dekrete ustanowienia parafii wojskowej pod wezwaniem św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej czytamy: „Mając na uwadze dobro duchowe wiernych, niniejszym na podstawie kanonu 515 Kodeksu Prawa Kanonicznego i po wysłuchaniu zdania Rady Kapłańskiej Ordynariatu Polowego eryguję Parafię Wojskową pod wezwaniem św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej. Stosownie do wskazań Prawa Kanonicznego zawartych w kanonie 536 i dla pożytku wiernych należy powołać Parafialną Radę Duszpasterską”⁴⁴.

Pierwsza Msza Święta w kaplicy wojskowej dla społeczności wojskowej była sprawowana 3 stycznia 1993 r. o godz. 9.00, natomiast na wszystkich

³⁹ Żona żołnierza zawodowego.

⁴⁰ Oficer Straży Granicznej w Terespolu.

⁴¹ *Schematyzm Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego 2000*, dz. cyt., s. 305-306

⁴² APK, t. I, b.p.

⁴³ Tamże.

⁴⁴ *Dekret Biskupa Polowego Wojska Polskiego Sławoja Leszka Głódzia L. dz. 020/10-SOK/93 Ustanowienia Parafii Wojskowej pod wezwaniem św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej z dnia 21 stycznia 1993 r.*

Mszach Świętych w kościele św. Antoniego w Białej Podlaskiej w dniu 28 lutego 1993 r. odczytano powyższy dekret Biskupa Polowego Wojska Polskiego o erygowaniu parafii wojskowej pod wezwaniem św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej⁴⁵.

Z początkiem kwietnia rozpoczęła działalność Rada Synodalna, która na spotkaniu 2 kwietnia omówiła następujące zagadnienia:

- Uczestnictwo parafian wojskowych w rekolekcjach wielkopostnych;
- Zorganizowanie pierwszy raz Pierwszej Komunii Świętej dla dzieci z rodzin wojskowych;
- Spowiedź wielkanocna dla obłożnie chorych z rodzin wojskowych;
- Udział żołnierzy i oficerów w pełnieniu straży w ciemnicy i przy Grobie Pańskim w kościele św. Antoniego i w Terespolu w kościele parafialnym⁴⁶.

Z końcem czerwca 1993 r. nastąpiła zmiana proboszcza. Ojciec kpt. Kazimierz Tuszyński został skierowany do Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie. Nowym proboszczem został ks. Sławomir Niewęglowski – dotychczasowy wikariusz sąsiadującej parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Białej Podlaskiej⁴⁷. Po niespełna trzyletniej posłudze, ks. kpt. Sławomir Niewęglowski został mianowany kapelanem garnizonu w Wędrzynie, z którego przybył ks. kpt. Józef Michalik, przeniesiony na podstawie decyzji Biskupa Polowego Wojska Polskiego z dnia 24 maja 1996 r.⁴⁸

Podczas spotkania w dniu 28 kwietnia 1997 r., zwołanego z inicjatywy wiernych parafii wojskowej oraz Rady Parafialnej, powołano Społeczny Komitet budowy kaplicy garnizonowej przy JW. 5058. W dokumencie czytamy: „Do powstania tej inicjatywy doszło z powodu wyraźnego niezadowolenia wiernych, że obecnie istniejąca kaplica może pomieścić tylko symboliczną ilość chętnych. Także do właściwego sprawowania posług duszpasterskich, pracy z dziećmi, młodzieżą i żołnierzami służby zasadniczej, niezbędna jest większa kaplica”⁴⁹. W skład Komitetu, którego celem były prace nad adaptacją budynku oraz gromadzeniem środków weszli: ppłk Eugeniusz Kosidło (przewodniczący), mjr Edward Burta, mjr Stanisław Szymański, kpt. Sławomir Łukasik, st. chor. Adam Gajewski, mł. chor. Sylwester Andrusiewicz, Andrzej Buziak, Maria Kulik, Katarzyna Ostapska, Celina Gordziejewska, Jerzy Żuk, Kazimierz Gordziejewski⁵⁰. Na kolejnym spotkaniu w dniu 5 maja

⁴⁵ APK, t. I, b.p.

⁴⁶ Tamże.

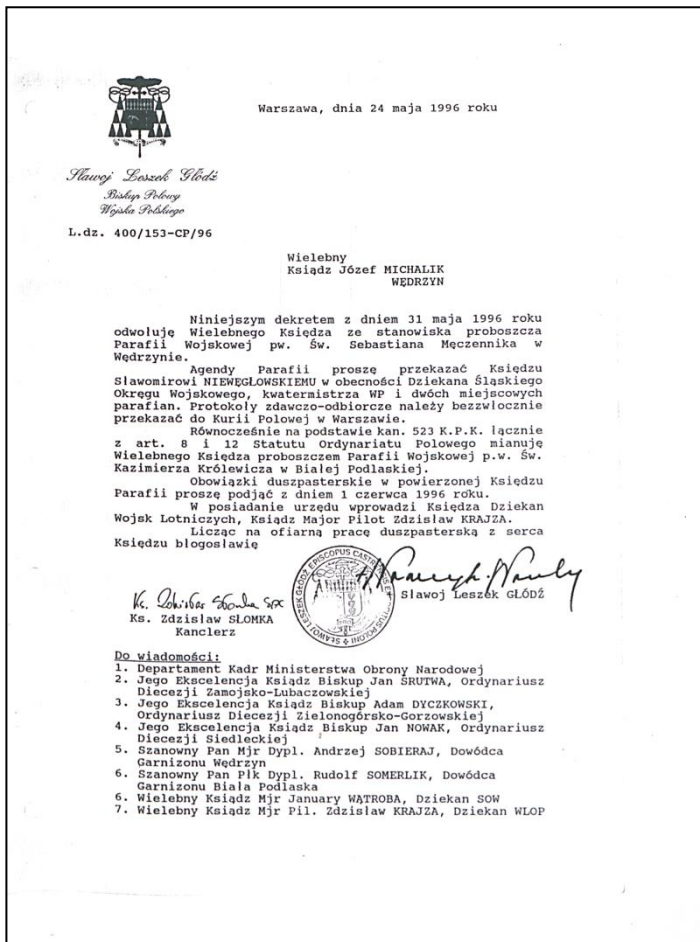
⁴⁷ *Dekret Biskupa Polowego Wojska Polskiego Sławoja Leszka Głódzia L. dz. 612/285-CP/93 z dnia 21 czerwca 1993 r.* w: APK, t. I, b.p.

⁴⁸ *Dekret Biskupa Polowego Wojska Polskiego Sławoja Leszka Głódzia L. dz. 400/193-CP/96 z dnia 24 maja 1996 r.* w: APK, t. I, b.p.; S. Bylina, *Zarys dziejów duszpasterstwa wojskowego na Południowym Podlasiu*, dz. cyt., s. 279-300.

⁴⁹ Pismo Społecznego Komitetu Budowy Kaplicy Garnizonowej przy JW. 5058 do dowódcy Garnizonu Biała Podlaska z dnia 28 kwietnia 1997 r. APK, t. I, b.p.

⁵⁰ Tamże.

1997 r. ustalono skład zarządu Społecznego Komitetu Budowy Kaplicy Garnizonowej przy JW. 5058: ppłk Eugeniusz Kosidło – przewodniczący, kpt. Sławomir Łukasik – zastępca przewodniczącego, mjr Edward Burta – rzecznik prasowy, Katarzyna Ostapska – skarbnik, Maria Kulik – rachunkowość⁵¹.

Fotografia 1. Dekret Biskupa Polowego Wojska Polskiego Sławoja Leszka Głódzia L. dz. 400/153-CP/96 z dnia 24 maja 1996 r. w sprawie mianowania ks. Józefa Michalika na kapelana parafii wojskowej p.w. św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej. Źródło APK, t. I, b.p.

W 1997 r. stanął nowy budynek, którego oficjalne poświęcenie miało miejsce 26 czerwca 1999 r. Uroczystego poświęcenia kościoła garnizonowego

⁵¹ Notatka ze spotkania Społecznego Komitetu budowy kaplicy garnizonowej przy JW. 5058 w Białej Podlaskiej. APK, t. I, b.p.

w Białej Podlaskiej dokonał bp gen. dyw. dr Sławoj Leszek Głódź. Dodatkowo świątynia otrzymała tytuł Matki Bożej Hetmanki Żołnierza Polskiego⁵². Uroczystości miały podniosły charakter i zgromadziły liczne grono osób. Obecni byli m.in. kapłani: dziekan ks. prał. Antoni Laszuk i wicedziekan ks. kan. Mieczysław Lipniacki oraz kadra dowódcza i wielu wiernych wspólnoty parafialnej⁵³.

Fotografia 2. Poświęcenie kaplicy 26 czerwca 1999 r. Źródło APK, t. II, b.p.

Warto zaznaczyć, że za czasów posługi ks. Józefa w kaplicy wojskowej często gościli księża biskupi. Dnia 2 czerwca 1993 r. liturgię sprawował biskup pomocniczy diecezji siedleckiej dr Henryk Tomasik, który przybył z wizytą do pułku lotniczego w asyście z dziekanów bialskich – ks. kan. Antoniego Laszuka i ks. kan. Mieczysława Skorodziuka. Przy wizycie obecni byli dowódcy pułku płk dypl. Rudolf Somerlik oraz płk dypl. pil. Ryszard Brojek⁵⁴.

18 lutego 2004 r. nastąpiła zmiana kadrowa w parafii wojskowej. Po ośmiu latach posługi ks. Józef decyzją biskupa polowego został przeniesiony do Inowrocławia. Kolejnym proboszczem został ks. mjr Leonard Sadowski, który przybył do parafii z Gliwic. Ks. dziekan płk Jan Srogorz tak napisał w kronice parafialnej: „Dziękując ks. ppłk Józefowi Michalikowi proboszczowi w parafii wojskowej w Białej Podlaskiej 1996–2004 za posługę duszpasterską „Deo et Patriae” zycząc mu na dalszej drodze duszpasterskiej posługi w parafii wojskowej św. Barbary w Inowrocławiu Bożego błogosławieństwa,

⁵² TRUD, *Nowy kościół parafii wojskowej*, „Słowo Podlasia” 19/1998, s. 8; APK, t. I, b.p.

⁵³ APK, t. II, b.p.

⁵⁴ APK, t. III, b.p.

ludzkiej życzliwości oraz żołnierskiego i kapłańskiego szczęścia. Temu wszystkiemu niech towarzyszy Łaska zdrowia. Te same życzenia kieruję pod adresem nowego proboszcza ks. mjr Leonarda Sadowskiego, który przybył do Białej Podlaskiej z dalekich Gliwic. Ks. Leonardowi życzę również wiele zadowolenia z posługi duszpasterskiej na nowej parafii”⁵⁵.

Dnia 1 sierpnia 2004 r. parafię odwiedził również bp dr Adam Oziemek z Radomia, który wraz z ojcem prowincjałem zakonu trynitarzy, o. Marianem, sprawował Mszę Św. w kościele garnizonowym o godz. 11.00⁵⁶.

Po rocznej posłudze ks. Leonarda Sadowskiego, kolejnym proboszczem został ponownie o. dr Kazimierz Tuszyński, który duszpasterzował w latach 2005–2010.

Ważnymi wydarzeniami w odradzaniu się w Białej Podlaskiej duszpasterstwa wojskowego były wizyty kolejnych biskupów polowych. Szczególną okazją, która skupiała społeczność wojskową, były wizyty biskupa polowego. W poszczególnych latach miały miejsce wizyty kolejnych pasterzy.

W dniu 19 listopada 2006 r. o godz. 11.00 w parafii garnizonowej celebrowano Mszę Św., której przewodniczył Jego Ekscelencja Biskup Polowy Wojska Polskiego gen. dyw. dr Tadeusz Płoski wraz z księżmi proboszczami z Białej Podlaskiej. Podczas Eucharystii wprowadzono na urząd kanonika gremialnego ks. Kazimierza Tuszyńskiego. Obecni byli: ks. infułat Antoni Laszuk, przedstawiciele władz samorządowych i administracyjnych z Białej Podlaskiej – prof. dr hab. Jerzy Sadowski, płk rez. Rudolf Somerlik, przedstawiciele Straży Granicznej gen. bryg. SG Marek Dominiak, komendant Nadbużańskiego Oddziału SG ppłk Wojciech Wołoch i ppłk Dariusz Karasz, funkcjonariusze Służby Celnej: Józef Król, dyrektor Izby Celnej w Białej Podlaskiej, komendant WKU w Białej Podlaskiej, komendant Państwowej Straży Pożarnej, dyrektor Zakładu Karnego, przedstawiciele Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojska Polskiego.

W homilii biskup polowy wspominał o przemijaniu praw natury, ale także przemijalności świata. Dostrzegł również, że: „Każda Eucharystia przygotowuje nas na ostateczne spotkanie z Bogiem. Czy myślimy o nim z radością czy z lękiem? „Myśli moje są myślami pokoju, a nie udręczenia” – mówi Pan. Jego przyjście będzie dla nas chwilą ostatecznego wyzwolenia spod władzy grzechu i śmierci, będzie czasem powrotu z wygnania do domu Ojca. Możemy oczekiwać na ten dzień w pokoju, ufając Chrystusowi, który złożył już ofiarę za nasze grzechy. Dziękujemy Mu za dziedzictwo życia wiecznego, które dla nas przygotował. Amen”⁵⁷.

Po Mszy Św. biskup polowy Wojska Polskiego wziął udział w IV Festiwalu Pieśni Patriotycznej, który odbywał się w Białej Podlaskiej, następnie przemówił do młodzieży biorącej udział w Festiwalu i do harcerzy, których był opiekunem duchowym z ramienia Konferencji Episkopatu Polski.

⁵⁵ Tamże.

⁵⁶ APK, t. IV, b.p.

⁵⁷ T. Płoski, *Biała Podlaska: Kazanie wygłoszone w kościele garnizonowym w XXXIII Niedzielę Zwykłą*. http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/53_5961.html (20.12. 2016).

Kolejna wizyta biskupa polowego Wojska Polskiego gen. dyw. dr. hab. Tadeusza Płoskiego miała miejsce 13 stycznia 2008 r., kiedy to celebrował Mszę Św. w kościele garnizonowym w Białej Podlaskiej w Święto Chrztu Pańskiego. W plebanii garnizonowej biskup spotkał się z kierownictwem Izby Celnej w Białej Podlaskiej⁵⁸.

W homilii biskup Płoski wskazał na pokorę Jezusa, przyjmującego od św. Jana chrzest. Pokora powinna być istotnym rysem duchowości chrześcijańskiej – uzasadniał, powołując się na biblijne teksty oraz nauczanie św. Augustyna i św. Franciszka Salezego. „Kto naprawdę chce być pokorny – powiedział biskup – musi zachować pewne reguły. Najpierw: nie wolno przypisywać sobie przymiotów, których się nie ma, bo to byłoby kłamstwem. Po wtóre: Jeżeli przymioty są, to trzeba pamiętać, że to nie nasza zasługa, ale Boża. Więc Bogu oddać chwałę, nie sobie”. Świadectwem pokory u chrześcijanina jest przystępowanie do sakramentu pokuty. „Tam się z pokorą oskarżamy a Bóg pokornym daje łaskę” – powiedział biskup polowy⁵⁹.

Fotografia 3. Poświęcenie żłóbka Jezusa Nowo Narodzonego.

Źródło APK, t. V. b.p.

⁵⁸ B. Rychlik-Jeziorek, L. Sacewicz, *Biała Podlaska: Uroczystości z udziałem Biskupa Polowego gen. dyw. dr. Tadeusza Płoskiego*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/181_2723.html (20.12.2016).

⁵⁹ T. Płoski, *Biała Podlaska: Kazanie Biskupa Polowego WP wygłoszone w kościele garnizonowym w Niedzielę Chrztu Pańskiego*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/37_6225.html (20.12.2016).

TADEUSZ PŁOSKI
Biskup Polowy Wojska Polskiego
L.dz. 328/77-CP/2010

Warszawa, dnia 24 marca 2010 roku

**Wielebny Ksiądz Kanonik
Podpułkownik Stefan ZDASIENIA
GLIWICE**

Niniejszym dekretem z dniem 10 kwietnia 2010 roku odwołuję Księdza z urzędu proboszcza Parafii Wojskowej p.w. Św. Barbary w Gliwicach. Jednocześnie na podstawie kanonu 523 KPK łącznie z art. 8 i 12 Statutu Ordynariatu Polowego, mianuję Księdza **Podpułkownika proboszczem Parafii Wojskowej p.w. Św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej.**

Obowiązki duszpasterskie w powierzony Księdzu Parafii proszę podjąć z dniem **11 kwietnia 2010 roku.**

Z chwilą objęcia urzędu przysługują Księdzu wszystkie uprawnienia i ciąży na Nim wszystkie obowiązki proboszcza. W posiadanie urzędu wprowadzi Księdza Dziekan Dekanatu Sił Powietrznych Północ, Ksiądz Płk Marek KARCZEWSKI.

Na dalszy trud pracy duszpasterskiej z serca Księdzu błogosławie.

ALLELUJA

Ks. płk Zbigniew KĘPA
Notariusz

+
+ Tadeusz PŁOSKI

Do wiadomości:

1. Departament Kadr MON
2. Jego Eksceleńcja Ksiądz Arcybiskup Edward OZOROWSKI, Metropolita Białostocki
3. Jego Eksceleńcja Ksiądz Biskup Jan WIECZOREK, Biskup Gliwicki
4. Jego Eksceleńcja Ksiądz Biskup Zbigniew KIERNIKOWSKI, Biskup Siedlecki
5. Pan Płk dr Mirosław CHRZANOWSKI, Dowódca Garnizonu Gliwice
6. Ks. Płk Mirosław SULEK, Dziekan Krakowskiego Dekanatu Wojskowego
7. Ks. Płk Marek KARCZEWSKI, Dziekan Dekanatu Sił Powietrznych Północ

Fotografia 4. Dekret Biskupa Polowego Wojska Polskiego Tadeusza Płoskiego, L.dz. 328/77-CP/2010 w związku ze zmianą ks. ppłk kan. Stefana Zdasieni z dnia 24 marca 2010 r.
Źródło: APK, t. V, b.p.

ORDYNARIAT POLOWY
WOJSKA POLSKIEGO

L.dz. 827/199-CP/2010

Warszawa, dnia 17 września 2010 roku

Wielebny Ksiądz
Podpułkownik Mirosław KWIATKOWSKI
PIŁA

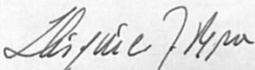
Niniejszym dekretem z dnia 30 września 2010 roku odwołuję Księdza z urzędu proboszcza Parafii Wojskowej p.w. Najświętszej Maryi Panny Częstochowskiej w Piłie.

Jednocześnie na podstawie kanonu 523 KPK łącznie z art. 8 i 12 Statutu Ordynariatu Polowego, mianuję Księdza podpułkownika proboszczem Parafii Wojskowej p.w. Św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej.

Obowiązki duszpasterskie w powierzonych Księdzu Parafii proszę podjąć z dniem 1 października 2010 roku.

Z chwilą objęcia urzędu przysługują Księdzu wszystkie uprawnienia i ciężar na Nim wszystkie obowiązki proboszcza. W posiadanie urzędu wprowadzi Księdza Dziekan Dekanatu Sił Powietrznych Północ, Ksiądz Płk Marek KARCZEWSKI.

Opiece Matki Bożej - Hetmanki Żołnierza Polskiego polecam pracę duszpasterską Księdza Kapelana. Z modlitewną pamięcią,

Ks. płk Zbigniew KĘPA
Notariusz

Ks. płk Sławomir ŻARSKI
Administrator Diecezji
Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego

Do wiadomości:

1. Departament Kadr MON
2. Jego Ekscelencja Ksiądz Biskup Kazimierz GÓRNY, Biskup Rzeszowski
3. Jego Ekscelencja Ksiądz Biskup Edward DAJCZAK, Biskup Koszalińsko-Kołobrzegi
4. Jego Ekscelencja Ksiądz Biskup Zbigniew KIERNIKOWSKI, Biskup Siedlecki
5. Pan Ppłk Tomasz CIEŚLAK, Dowódca Garnizonu - Komendant Wku Piła
6. Ks. Płk Józef KUBALEWSKI, Dziekan Pomorskiego Dekanatu Wojskowego
7. Ks. Płk Marek KARCZEWSKI, Dziekan Dekanatu Sił Powietrznych Północ

Fotografia 5. Dekret Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego, L.dz. 827/199-CP/2010 w związku ze zmianą ks. ppłk Kwiatkowskiego z dnia 17 września 2010 r.

Zródło: APK, t. V, b.p.

We Mszy Św. uczestniczył Andrzej Czapski prezydent miasta Biała Podlaska, płk. Wiesław Świętosławski, komendant Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Chełmie, miejscowi radni oraz licznie zgromadzeni parafianie. Na zakończenie liturgii biskup Tadeusz Płoski udzielił wiernym pasterskiego błogosławieństwa i dokonał poświęcenia żłóbka Jezusa Nowo Narodzonego⁶⁰.

Biskup był również obecny w Białej Podlaskiej dnia 13 września 2008 r. podczas przejazdu na uroczystości w Kobryniu, gdy towarzyszył ministrowi dr. Andrzejowi Przewoźnikowi⁶¹. Kolejna wizyta miała miejsce dnia 28 lutego 2009 r. podczas spotkania kapelanów dekanatu Straży Granicznej, co zostanie omówione w dalszej części⁶².

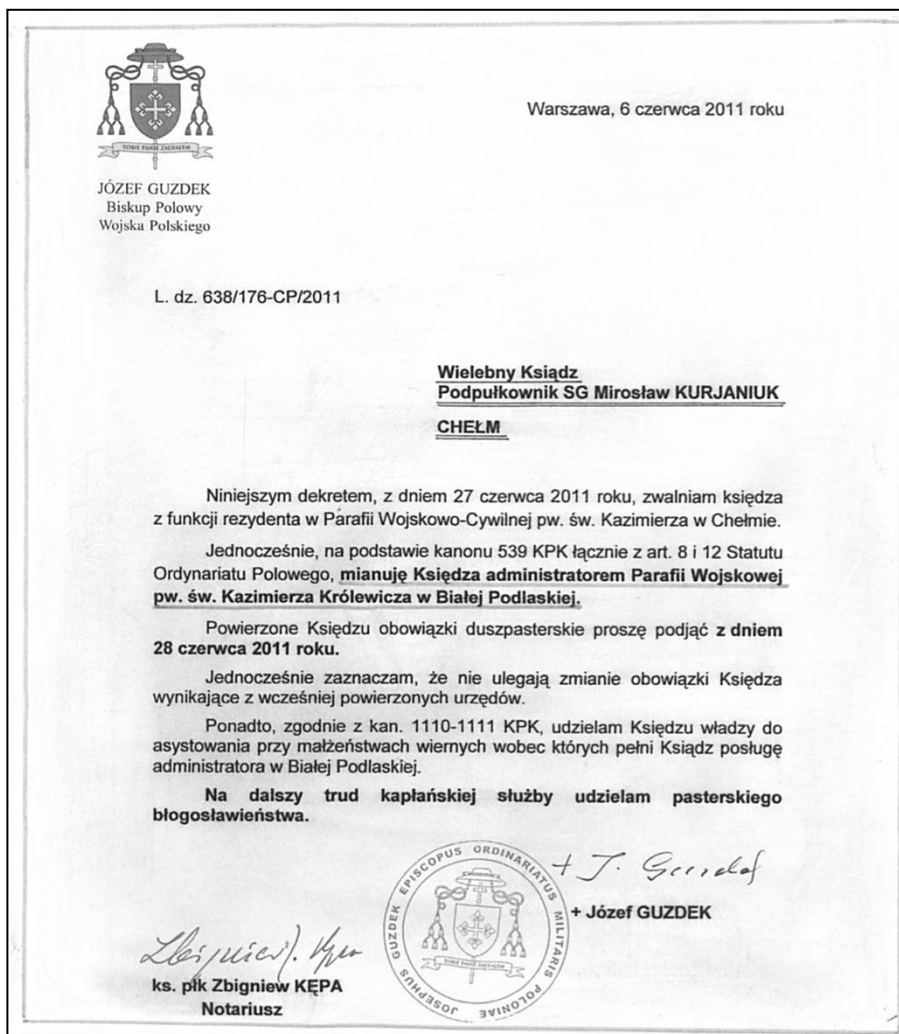

Fotografia 6. Wizyta biskupa polowego Wojska Polskiego
dr. Józefa Guzdko dnia 12 lutego 2011 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

⁶⁰ Z. Kępa, *Przez chrzest rodzimy się dla Boga – powiedział Biskup Polowy Wojska Polskiego podczas Mszy Św. w kościele garnizonowym w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/165_4366.html (20.12.2016).

⁶¹ APK, t. V, b.p.

⁶² Zob. 3.2.2. Uroczystości związane z życiem garnizonu.

Fotografia 7. Dekret Biskupa Polowego Wojska Polskiego Józefa Guzka, L.dz. 638/176-CP/2011 w związku ze zmianą ks. ppłk SG Mirosława Kurjaniuka z dnia 24 marca 2010 r.
 Źródło: APK, t. V, b.p.

Dalsze lata posługi kapelanów wojskowych przynosiły także zmiany kadrowe. Decyzją biskupa polowego Wojska Polskiego Tadeusza Płoskiego nowym proboszczem parafii wojskowej w Białej Podlaskiej został ks. ppłk kan. Stefan Zdasienia, który przybył z Gliwic.

Następnym w kolejności proboszczem został ks. ppłk Mirosław Kwiatkowski, który według poniższego dekretu Ordynariatu Polowego z dniem 1 października 2010 r. objął obowiązki duszpasterskie w garnizonie białskim⁶³.

Gościem parafii garnizonowej 12 lutego 2011 r. był biskup polowy Wojska Polskiego dr Józef Guzdek, który pierwszy raz zapoznał się ze wspólnotą Białej Podlaskiej i tak napisał w kronice parafialnej: „Pierwsza wizyta... Wiele zobaczyłem i dowiedziałem się wiele. To pomoże w lepszym zrozumieniu parafii i diecezji polowej. Pomoże też lepiej służyć i podejmować trafniejsze decyzje. Niech dobry Bóg błogosławi Księdzu Proboszczowi i całej Wspólnocie Parafialnej w życiu na co dzień według ewangelicznych zasad i wartości. Z darem modlitwy i pasterskim błogosławieństwem

+Józef Guzdek
Biskup Polowy Wojska Polskiego”⁶⁴

Kolejnym administratorem parafii został ks. ppłk SG Mirosław Kurjaniuk, kapelan Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej. Funkcję swoją sprawował do 2015 r.⁶⁵

Aktualnie urzędującym proboszczem parafii od 2015 r. jest ks. kan. ppłk SG Wiesław Kondraciuk, wicedziekan dekanatu Straży Granicznej⁶⁶.

Poniżej przedstawiam listę kapelanów posługujących w Białej Podlaskiej w latach 1992–2016.

Tabela 1. Duszpasterze parafii wojskowej w Białej Podlaskiej w latach 1992–2017.

Kapelan garnizonu Biała Podlaska	Lata posługi w parafii
o. Kazimierz Tuszyński	1992–1993, 2005–2010
ks. Sławomir Niewęglowski	1993–1996
o. Józef Michalik	1996–2004
ks. Leonard Sadowski	2004–2005
ks. Stefan Zdasienia	2010
ks. Mirosław Kwiatkowski	2010–2011
ks. Mirosław Kurjaniuk	2011–2015
ks. Wiesław Kondraciuk	2015– i nadal

Źródło: Zestawienie autora na podstawie APK, t. I-IV.

⁶³ APK, t. V, b.p.

⁶⁴ Tamże.

⁶⁵ Tamże.

⁶⁶ S. Bylina, *Zarys dziejów duszpasterstwa wojskowego na Południowym Podlasiu*, dz. cyt., nr 8, s. 279-300.

1.3. Zagadnienia materialne powstawania świątyni

Jednym z istotnych przejawów życia religijnego każdej społeczności parafialnej jest jej troska o wygląd i stan świątyni. Rysuje się zatem potrzeba chociażby tylko szkicowego – przedstawienia wszystkich tych aspektów materialnej troski i dbałości wiernych o budowę (rozbudowę), wyposażenie i stałe upiększanie kościoła.

Jedną z pierwszych inwestycji w parafii był zakup organów do kaplicy wojskowej na lotnisku. Odbioru dokonano z Rembertowa w dniu 18 marca 1993 r. dokonali proboszcz parafii o. Kazimierz Tuszyński wraz z kpt. Zbigniewem Majchrzakiem⁶⁷.

Fotografia 8. Chwila poświęcenia dzwonu parafialnego przez biskupa polowego Wojska Polskiego gen. bryg. Sławoja Leszka Głódzia w 1996 r. Fundatorzy widoczni bezpośrednio za biskupem S.L. Głóziem. Źródło APK, t. I, b.p.

Kolejnym znaczącym dokonaniem, mającym duże znaczenie w życiu parafii było zamontowanie dzwonu. Podczas uroczystości odpustowych biskup polowy Wojska Polskiego gen. bryg. Sławoj Leszek Głódź dokonał poświęcenia dzwonu, który miał odtąd służyć wspólnocie parafialnej. Fundatorami dzwonu byli państwo Krystyna i Stanisław Milowie.

⁶⁷ APK, t. I, b.p.

Fotografia 9. Dzwon parafii wojskowej
ufundowany przez państwo Milów.
Źródło APK, t. I, b.p.

Fotografia 10. Wygląd budynku Nr 17/6046 od strony jednostki
z przeznaczeniem na kaplicę.
Źródło APK, t. II, b.p.

Jak wspomina ks. Sławomir Niewęglowski, trwały rozmowy w kwestii budowy nowej świątyni dla potrzeb wspólnoty wojskowej w Białej Podlaskiej. W tym też czasie nastąpiła zmiana proboszcza w parafii:⁶⁸.

Fotografia 11. Wygląd budynku Nr 17/6046 od strony jednostki z przeznaczeniem na kaplicę. Źródło APK, t. II, b.p.

Fotografia 12. Prace przy budowie nowej kaplicy. Źródło APK, t. II, b.p.

Nowo przybyły proboszcz, o. Józef Michalik, już 2 października 1996 r. rozpoczął poszukiwania odpowiedniego obiektu, który miałby zostać zaadaptowany na kaplicę wojskową. Początkowo rozważano przyjęcie na ten cel klubu garnizonowego, który posiadał stosunkowo obszerną salę kinową; mieściła się tam również kantyna wojskowa. Obiekt, o którym mowa, przedstawiają fot. 10 i 11.

⁶⁸ Rozmowa z ks. Sławomirem Niewęglowskim z dnia 30 grudnia 2016 r.

Budynek byłego klubu garnizonowego okazał się jednak zbyt mały, a ponadto znajdował się w złym stanie technicznym. W tej sytuacji zdecydowano podjąć starania, aby wznieść nowy budynek, który spełniałby wymogi kubaturowe, jakie były niezbędne dla potrzeb niewielkiego kościoła garnizonowego.

W związku z potrzebą budowy kaplicy zorganizowano spotkanie w dniu 25 kwietnia 1997 r., na którym byli obecni: płk dypl. Rudolf Somerlik – dowódca garnizonu, ppłk dypl. Anatol Czaban – dowódca JW. 5058, mjr Dariusz Polewany przedstawiciel Ordynariatu Polowego oraz ks. kpt. Józef Michalik, proboszcz parafii wojskowej. Zebrani zdecydowali o powołaniu Społecznego Komitetu Budowy Kaplicy. W tym celu zdecydowano o zwołaniu na dzień 30 kwietnia 1997 r. zebrania organizacyjnego. Przedstawiono kandydatury osób do Komitetu oraz powołano nadzór nad Komitetem w składzie: płk dypl. Rudolf Somerlik, ppłk dypl. Anatol Czaban, ks. kpt. Józef Michalik. Jednocześnie założono rachunek bankowy i przystąpiono do realizacji założeń adaptacji budynku wojskowego Nr 17/6046 na kaplicę⁶⁹. Po oficjalnym powołaniu Społecznego Komitetu budowy kaplicy garnizonowej przy JW. 5058⁷⁰ dnia 26 maja 1997 r. rozpoczęły się prace przy nowej kaplicy od zburzenia sceny i komina w byłej sali kinowej.

Kilka lat trwały prace remontowe według projektu, Karola Fałkiewicza z Białej Podlaskiej. W 1997 r. budynek był już wstępnie zaadoptowany⁷¹, natomiast oficjalnie kościół garnizonowy został poświęcony dnia 26 czerwca 1999 r. przez bp. gen. dyw. dr. Sławoja Leszka Głódzia. Świątynia otrzymała tytuł Matki Bożej Hetmanki Żołnierza Polskiego⁷².

Pierwsze dary na rzecz wyposażenia kościoła pochodziły od młodzieży, przygotowującej się do sakramentu bierzmowania w 1997 r. Tą drogą świątynia pozyskała lichtarz na paschał, pulpit pod mszał, fotel, bursę, oraz trzy dywany⁷³. Prace remontowo-adaptacyjne przy świątyni trwały nieustannie. We wrześniu zamontowano nowe okna, wylano fundamenty pod schody, założono instalację elektryczną, którą nieodpłatnie wykonał Antoni Paszkowski. Założono także instalację nagłaśniającą. Z końcem roku zamontowano ogrzewanie, wykonano drzwi główne i boczne oraz położono marmurową podłogę. Ten etap prac ilustruje fot. 13.

⁶⁹ Notatka służbowa ze spotkania w sprawie realizacji adaptacji części budynku Nr 17/6046 na Kaplicę Garnizonową w Białej Podlaskiej z dnia 25 kwietnia 1997 r. APK, t. II, b.p.

⁷⁰ Pismo Społecznego Komitetu budowy kaplicy garnizonowej przy JW. 5058 do dowódcy Garnizonu Biała Podlaska z dnia 28 kwietnia 1997 r. APK, t. II, b.p.

⁷¹ TRUD, *Nowy kościół parafii wojskowej*. „Słowo Podlasia” 19/1998, s. 8; APK, t. II, b.p.

⁷² Tamże.

⁷³ APK, t. II, b.p.

Fotografia 13 .Wygląd wnętrza kaplicy pod koniec 1997 r.
Źródło APK, t. II, b.p

O tym jak bardzo społeczność parafialna angażowała się w upiększanie świątyni świadczy fakt, iż rodzice dzieci, które w 1998 r. przystępowały do Pierwszej Komunii Świętej, ofiarowali parafii obraz jej aktualnego patrona, św. Kazimierza Królewicza, pędzla mgr Elżbiety Centkowskiej⁷⁴.

Fotografia 14. Wygląd zewnętrzny kaplicy w 1999 r.
Źródło APK, t. II, b.p.

⁷⁴ Tamże.

Pod koniec następnego roku (1999) kościół posiadał już w pełni wykonaną podłogę marmurową, ołtarz, ambonkę i sprzęt liturgiczny.

Fotografia 15. Wygląd wnętrza kaplicy pod koniec 1998 r.
Źródło APK, t. II, b.p.

Fotografia 16. Dar dzieci pierwszokomunijnych w 1998 r.
– obraz patrona parafii św. Kazimierza Królewicza.
Źródło APK, t. II, b.p.

Dnia 8 maja 1999 r. zawieszono obraz Matki Bożej Hetmanki Żołnierza Polskiego oraz patrona parafii, oprawione w nowe mosiężne ramy, przyozdobione w symbole wojska, kościoła i miasta Białej Podlaskiej. Obraz Matki Bożej

Hetmanki Żołnierza Polskiego autorstwa, Aleksandra Wyczółkowskiego z Warszawy, został ofiarowany także przez dzieci pierwszokomunijne⁷⁵.

Fotografia 17. Budowanie ogrodzenia po rozwiązaniu jednostki wojskowej.
Źródło APK, t. III, b.p.

Fotografia 18. Montowanie samolotu typu LIM
na terenie przy kościele garnizonowym.
Źródło APK, t. III, b.p.

Z końcem 1999 r. zamontowano nowe dębowe ławki⁷⁶. Natomiast na początku 2003 r. rozpoczęły się prace związane z przestawieniem ogrodzenia, które

⁷⁵ Tamże.

⁷⁶ Tamże.

całkowicie odgradzałyby budynki kościelne od Wojskowej Agencji Mienia Wojskowego – nowej instytucji powstałej po rozwiązaniu jednostki wojskowej w dniu 31 grudnia 2002 r.⁷⁷.

Również w związku z rozwiązaniem jednostki na teren w bezpośredniej bliskości kościoła garnizonowego został przeniesiony samolot typu LIM, który musiał być zabrany z terenu jednostki, a inicjatywę przeniesienia powzięli seniorzy lotnictwa na czele z płk Janem Smolakiem i ppłk Stanisławem Pietrasem, którzy powołali komitet przeniesienia samolotu⁷⁸.

Darem dzieci pierwszokomunijnych w 2003 r. była figura Chrystusa, która została umieszczona na krzyżu stojącym na placu kościelnym oraz mosiężna podstawa pod monstrancję⁷⁹. W październiku 2003 r. rozpoczęto prace związane ze zmianą instalacji wodno-sanitarnej, przygotowano nową kotłownię, zamontowano piec i kaloryfery. Był to kolejny etap uniezależnienia się od mediów byłej jednostki wojskowej, która należy od stycznia do Portów Lotniczych⁸⁰.

Fotografia 19. Montaż nowej instalacji grzewczo-sanitarnej w kościele garnizonowym.
Źródło APK, t. III, b.p.

Darem dzieci pierwszokomunijnych w 2004 r. była kosiarka spalinowa do strzyżenia trawy⁸¹.

⁷⁷ APK, t. III, b.p.

⁷⁸ Tamże.

⁷⁹ Tamże.

⁸⁰ Tamże.

⁸¹ APK, t. IV, b.p.

W kolejnych latach prowadzono konserwację wnętrza świątyni oraz zakupowano niezbędne paramenty liturgiczne⁸².

W latach 2005–2010 przeprowadzono m.in. następujące prace: pomalowano elewację kościoła, wnętrza i część mieszczącą plebanię, dokonano konserwacji urządzeń sanitarnych, zadbano o przyłącze energetyczne, wymieniono część okien i zakupiono organy elektryczne. Wyremontowano ławki świątyni oraz zakupiono kolejne ławki używane w okresie letnim przed kościołem. Zakupiono także szopkę bożonarodzeniową oraz kolejne paramenty liturgiczne⁸³. Ostatnie lata to również intensywne prace nad wyglądem zewnętrznym świątyni oraz plebanii.

1.4. Św. Kazimierz Królewicz patron parafii wojskowej

Przedstawiając postać patrona parafii wojskowej w Białej Podlaskiej św. Kazimierza Królewicza, posłużę się odniesieniem martyrologicznym, które podczas wizyt duszpasterskich przedstawił biskup polowy, gen. dyw. Tadeusz Płoski w następujących słowach: „Św. Kazimierz (1458–1484) – syn króla Polski, Kazimierza Jagiellończyka. Już jako dwudziestolatek był kimś niezwykłym. I to nie tyle z powodu swego ziemskiego pochodzenia, ile dzięki królewskiej godności chrześcijanina. Przez swoje życie okazał się być godnym synem Króla wieków. Mądry i roztropny, łagodny i wrażliwy na innych – był bez reszty oddany na służbę drugiemu człowiekowi. Również my, którzy pochodzimy z tego samego rodu, jesteśmy wezwani do życia na miarę naszej godności dzieci królewskich”⁸⁴.

Święty Kazimierz Królewicz był drugim z kolei spośród sześcioro synów Kazimierza Jagiellończyka. Jego matką była Elżbieta, córka władcy Świętego Cesarstwa Rzymskiego Narodu Niemieckiego Albrechta II Habsburga. Urodził się w Krakowie w 1458 r. Jego wychowawcą, jak i pozostałych braci, był kanonik krakowski, Jan Długosz, znany nam dobrze jako kronikarz dziejów Polski. „Był młodzieńcem szlachetnym, rzadkich zdolności i godnego pamięci rozumu” – napisał Długosz o Kazimierzu. W 1471 r. brat Kazimierza, Władysław, został koronowany na króla czeskiego. W tym samym czasie na Węgrzech wybuchł bunt przeciwko królowi. Na tron zaproszono Kazimierza, mającego wówczas 13 lat. Jego ojciec chętnie przystał na tę propozycję. Kazimierz wyruszył razem z dwunastoma tysiącami wojska, by poprzeć zbuntowanych magnatów. Ci jednak ostatecznie wycofali swe poparcie i Kazimierz

⁸² APK, t. V, b.p.

⁸³ Tamże.

⁸⁴ Z. Kępa, *Biała Podlaska: uroczystości odpustowe ku czci św. Kazimierza w parafii wojskowej z udziałem Biskupa Polowego Wojska Polskiego*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/163_4551.html (10.11.2015).

wrócił do Polski bez korony węgierskiej. Nieudana wyprawa, podczas której dochodziło do rabunków, buntów nieopłaconego rycerstwa, była dużym przeżyciem dla trzynastoletniego, wrażliwego chłopca.

Po powrocie Kazimierz wraz z młodszymi braćmi kontynuował naukę pod kierunkiem J. Długosza na zamku w Dobczycach. Do grona nauczycieli dołączył humanista Kallimach (Fillipo Buonaccorsi). Ambroży Contarini, dyplomata wenecki, w swoich pamiętnikach chwalił mowę powitalną piętnastoletniego królewicza, wygłoszoną na jego cześć. Kazimierz był przez stykających się z nim ludzi uważany za zrównoważonego, inteligentnego i wykształconego młodego człowieka. Kazimierz nie lubił hałaśliwych zabaw rycerskich, nie pociągały go polowania, królewskie uczyty. Ludzie z jego otoczenia podkreślali jego zalety intelektualne i moralne. Miał talent jednania skłóconych ludzi. Chętnie przebywał wśród ubogich, rozdając jałmużnę ze swoich dochodów. Pisano też, że sypiał na twardej ziemi, nosił włosienicę i skromną odzież, często pościł i długie godziny spędzał na modlitwie. Czasem, gdy panowała już wieczorna cisza i wszyscy korzystali z odpoczynku, on klęczał na progu świątyni przed zamkniętymi drzwiami. Od dzieciństwa żywił gorące nabożeństwo do Najświętszego Sakramentu i Matki Bożej. Do niedawna jemu przypisywano autorstwo pieśni maryjnych.

Król Kazimierz Jagiellończyk zaczął wprowadzać, traktowanego jako następcę tronu, Kazimierza w arkana władzy. Królewicz brał udział w posiedzeniach rady koronnej, wraz z ojcem prowadził negocjacje dyplomatyczne z wielkim mistrzem Zakonu Krzyżackiego. Z czasem udał się do Wielkiego Księstwa Litewskiego, połączzonego w tym czasie unią z Polską. Litwini domagali się ustanowienia osobnego księcia dla ich państwa, wskazując przy tym na królewicza Kazimierza. Król zdecydowanie odmówił⁸⁵.

W latach 1481–1483, podczas pobytu króla na Litwie, Kazimierz jako namiestnik rządził Królestwem Polskim. Już wtedy odznaczał się sprawiedliwością i troską o ubogich, dbał także o bezpieczeństwo zewnętrzne i wewnętrzne kraju. Natomiast na Litwie zyskał sobie wśród ludności wdzięczność i popularność za troskę o potrzeby mieszkańców, zwłaszcza biednych i pokrzywdzonych. Jego życie duchowe rozwijało się pod wpływem duchowości franciszkańskiej, akcentującej ascezę, ale specyfiką pobożności św. Kazimierza była wielogodzinna adoracja Najświętszego Sakramentu i kontemplacja męki i śmierci Jezusa Chrystusa⁸⁶. Rezydował w Radomiu. Jego krótkie rządy były przez współczesnych dobrze oceniane. Poprawił bezpieczeństwo, ukrócając rozboje. Czynnym udziałem w sprawowaniu sądownictwa doprowadził do

⁸⁵ T. Płoski, *Homilia wygłoszona 1 marca 2009 r. w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/350_6607.html (20.12.2016).

⁸⁶ Z. Kępa, *Biała Podlaska: uroczystości odpustowe ku czci św. Kazimierza w parafii wojskowej z udziałem Biskupa Polowego Wojska Polskiego*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/163_4551.html (10.11.2015).

nadrobienia narosłych zaległości w rozstrzygnięciu spraw przez sąd królewski. Niestety królewicza zaczęły coraz bardziej trapić dolegliwości. Okazało się, że jest chory na gruźlicę. Późną wiosną 1483 r. został odwołany do Wilna. Pomimo postępującej choroby brał udział w zarządzaniu państwem. Pod koniec 1483 r. wraz z ojcem Kazimierz wybrał się w podróż do Lublina na zjazd szlachty królestwa. Ze względu na stan zdrowia pozostał jednak w Grodnie. Król po otrzymaniu informacji w lutym 1484 r. ciężkim stanie syna, przerwał obrady i powrócił do Grodna. W obecności ojca Kazimierz zmarł 4 marca 1484 r. Został pochowany w kaplicy w katedrze wileńskiej, później nazwanej jego imieniem.

Kazimierz odznaczał się szczególną czystością ducha i miłosierdziem względem ubogich. Był gorliwym czcicielem Eucharystii i Najświętszej Maryi Panny. W całym swoim życiu wiele czasu poświęcał na modlitwę. Łączył życie religijne, wręcz kontemplacyjne, z działalnością polityczną. Stawiany był jako wzór konsekwencji w realizowaniu postanowień oraz miłosierdzia wobec potrzebujących i cierpiących. Mówił bowiem o sobie, że *królewicz nie może nic przystojniejszego czynić, jak w ubogich służyć samemu Chrystusowi*. Jego życie duchowe rozwijało się pod wpływem duchowości franciszkańskiej akcentującej ascezę, ale specyfiką pobożności św. Kazimierza była wielogodzinna adoracja Najświętszego Sakramentu i kontemplacja męki i śmierci Jezusa Chrystusa⁸⁷. Naśladowanie Chrystusa uznawał za najważniejszą sprawę swojego życia. Miłość bliźniego pojmował w duchu św. Franciszka jako ofiarną służbę. Praktykował też liczne formy ascezy, jak noszenie włosienicy i skromnego stroju, spanie na podłodze i długie posty, unikał rozrywek i wypoczynku, gardził stanowiskami i zaszczytami. Mimo to, łącząc z życiem kontemplacyjnym działalność polityczną, brał udział w różnych zjazdach i naradach, towarzysząc ojcu w ważnych sprawach państwowych. Tym samym sposobem się do objęcia władzy w Rzeczypospolitej. Jednak jego przygotowanie do przejścia rządów w Polsce przerwała śmiertelna choroba.

Św. Kazimierz, patron Polski i Litwy, znany z dobroczynności, surowego trybu życia oraz głębokiej pobożności eucharystycznej i maryjnej jest orędownikiem i patronem tych, którzy podejmują służbę publiczną w państwie.

W 1518 r. po klęsce Rosjan pod Połockiem uznano, że stało się tak dzięki cudownej opiece zmarłego Królewicza. W tym samym roku jego rodzony brat, król Zygmunt I Stary, wysłał do Rzymu prośbę o kanonizację królewicza Kazimierza. Na początku roku 1520 papież Leon X wysłał do Polski swojego legata, Zachariasza Ferreriego, który obserwując na miejscu kult Kazimierza, napisał jego pierwszy, oficjalny żywot. W następnym roku papież wydał bullę kanonizacyjną, która jednak zaginęła. Dopiero w 1602 r. papież Klemens VIII wydał nową bullę i w dwa lata później w katedrze wileńskiej odbyły się uro-

⁸⁷ T. Płoski, *Homilia wygłoszona 1 marca 2009 r. w Białej Podlaskiej*, dz. cyt., (20.12.2016).

czystości kanonizacyjne. Kiedy nieco wcześniej otwarto grobowiec Królewicza, znajdujące się tam przez 118 lat ciało świętego pozostawało w stanie nie naruszonym. U jego głowy odnaleziono hymn ku czci Najświętszej Maryi Panny: *Omni die dic Mariae – Dnia każdego sław Maryję*.

Ikonografia przedstawia Kazimierza w stroju księżęcym z lilią w ręku, gdyż wydaje się prawdopodobne, że złożył dozwonny ślub czystości. Inne obrazy ukazują św. Kazimierza klęczącego w nocy przed drzwiami katedry, by przypomnieć jego gorące nabożeństwo do Najświętszego Sakramentu.

Przez królewicza Kazimierza uobecnia się wśród nas świętość. Świętość zaś może budzić lęk i pragnienie, obawę i podziw. Jest szczególnym zaproszeniem do pełni człowieczeństwa, budowanej na fundamencie Ewangelii. Ojciec Święty Jan Paweł II mówił: *Ewangelia nie prowadzi do zubożenia czy zgaszenia tego, co każdy człowiek, lud, naród, każda kultura w ciągu historii poznają i realizuje jako dobro, prawdę i piękno. Zachęca raczej, by te wartości zostały zasymilowane i rozwijane; by wielkodusznie i z radością były wprowadzane w życie i uzupełniane tajemniczym i wywyższającym światłem Objawienia*. Ksiąga Syracha zaś mówi: *Będąc jeszcze młodym, zanim zacząłem podróżować, szukałem jawnie mądrości w modlitwie*. Na obrazkach nierzadko widzimy św. Kazimierza modlącego się na schodach, przy drzwiach zamkniętych lubelskiej kaplicy zamkowej. Nie mogło mu więc brakować mądrości. Dzielił się nią chętnie ze wszystkimi, z którymi spotyka się podczas swojej podróży w czasie, w obyczajach i kulturze. Najwięcej zaś korzystają z tego daru kolejni święci, których mamy coraz więcej, których na ołtarze wynosi Stolica Apostolska, podkreślając wartość świętości w kształtowaniu postaw osobowych i społecznych.

Jakim człowiekiem był święty Kazimierz? Współcześni mu podkreślali jego walory intelektualne i moralne, troskę o czystość duszy i ciała, wrażliwość na los innych, wysokie poczucie sprawiedliwości, liczne akty miłosierdzia wobec ubogich, zamięłowanie do ascezy i modlitwy. Pisano, że sypiał na twardej ziemi, nosił włosiennicę i skromna odzież, często pościł i długie godziny spędzał na modlitwie w świątyni, a nawet u jej progu, gdy nocą drzwi do niej były zamknięte.

Czym ten święty przemawia do współczesnego człowieka, co ma nam żyjącym na początku XXI wieku do zaoferowania? Przede wszystkim uczy nas, tak bardzo zapatrzonych w dobra doczesne, że tylko Bóg jest prawdziwym Dobrem, bo wszystko inne przemija, że nie można znaleźć prawdziwego szczęścia poza Bogiem. Święty Kazimierz uczy też miłości bliźniego, otwarcia na drugiego człowieka, wskazuje na potrzebę modlitwy. Wiele od Świętego mogą nauczyć się ci, którzy sprawują władzę. Mówi im o sprawiedliwości i umiłowaniu prawdy, o odpowiedzialności i poszanowaniu praw drugiego człowieka i praw narodu. Oddając cześć św. Kazimierzowi pragniemy w sposób szczególny uczyć się od niego odpowiedzialności za dobro wspólne, su-

mienności w życiu publicznym, uczciwości w pełnieniu różnych urzędów, miłości do Ojczyzny. Pięknie o tym pisze – swego rodzaju następczyni św. Kazimierza – św. Urszula Ledóchowska, składając hołd całej naszej przeszłości, a więc i tym, którzy w ciągu wieków żyjąc w chrześcijaństwie jednocześnie je tworzyli na naszej ziemi, tworząc nadal. Pisze tak:

*„Jesteś nieśmiertelny kraju moich przodków!
Jesteś nieśmiertelna Ojczyzno ukochana, Polsko moja!
Nieśmiertelna przez swą odwieczną sławę.*

*Nieśmiertelna przez sztukę i literaturę,
której nie sposób wymazać z pamięci narodów.
Nieśmiertelna przez miłość, którą żywią ku tobie twoje dzieci, a której równej
nie masz w świecie.*

Śmiem to wypowiedzieć z czołem wzniesionym i z dumą w sercu”.
*Zakończmy nasze odpustowe rozważania słowami brewiarzowego hymnu
z Jutrznii o świętym:*

*Tobie chwala, Słońce wieków,
Chryste, który swoją łaską
Ludzi czynisz braćmi Boga
I napelniasz ich jasnością.
Tyś powołał Kazimierza
Do pełnego życia w Tobie,
Przeto wybrał drogę wiary,
Co w ramiona Ojca wiedzie.
Wśród zmiennosci tego świata
Czysty i ubogi duchem,
Całym sercem sławił Ciebie
I Maryję, Twoją Matkę.
Miły Bogu, miły ludziom,
Żyjąc krótko, przeżył wiele,
Zdobyl mądrość doskonałą
Widząc dobro tylko w Tobie.
Dziś prosimy Ciebie, Panie,
Aby przykład tego księcia
Wzruszył nasze zimne serca
I rozpalil je miłością.
Cześć niech będzie Tobie, Jezu,
Twemu Ojcu i Duchowi
Za początek dnia nowego
I Nadzieję nowej łaski. Amen .*

Obraz Matki Bożej Hetmanki Żołnierza Polskiego.

Obraz patrona parafii św. Kazimierza Królewicza

ROZDZIAŁ II

Postawy religijne kapelanów wojskowych

Podstawowym zadaniem i rolą kapelana wojskowego w powierzonych sobie parafii jest przewodniczenie wspólnocie liturgicznej w oparciu o udzielanie przypisanych sobie sakramentów. Dzięki analizie dostępnych źródeł, jak również osobistym rozmowom z kapelanami bialskiego garnizonu, można było zauważyć liczne inicjatywy duszpasterskie również w oparciu o wskazania duszpasterskie, jak i o życie sakramentalne⁸⁸. Warto zaznaczyć, że pierwsze sakramenty zostały odnotowane w parafialnych księgach. Księga chrztów informuje, że tego sakramentu udzielono po raz pierwszy w 1992 r., a Pierwsza Komunia Święta odbyła się w 1993 r. i była odnotowana także w lokalnej prasie⁸⁹. Sakrament bierzmowania został udzielony przez bp gen. bryg. dr. Sławoja Głódzia w 1995 r., natomiast sakrament małżeństwa oraz księga zmarłych, zapoczątkowane zostały w 1992 r.⁹⁰

Tabela 2. Wykaz ksiąg parafialnych w parafii wojskowej w Białej Podlaskiej.

Lp.	Rodzaj Księgi	Rok rozpoczęcia
1.	Księga chrztów	1992 r.
2.	Księga I Komunii św.	1993 r.
3.	Księga bierzmowanych	1995 r.
4.	Zapowiedzi przedmałżeńskie	1992 r.
5.	Księga małżeństw	1992 r.
6.	Księga zmarłych	1992 r.
7.	Kronika parafialna	Tomy I-VI

Źródło: S. Bylina, *Źródła i materiały do dziejów...*, dz. cyt., s. 359-380.

⁸⁸ JAK, dz. cyt., s. 4; J. Chomiuk, dz. cyt. s. 1, 4; *Nadszedł czas zmartwychwstania*. dz. cyt., s. 8; S. Bylina, *Przyczynki do analizy postawy społeczno-religijnej kapelanów wojskowych...*, dz. cyt., s. 58-64.

⁸⁹ *Nowy kościół parafii wojskowej. Pierwsza Komunia*, „Słowo Podlasia”, 19/1998, s. 8.

⁹⁰ Archiwum Parafialne św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej. Księgi parafialne.

2.1. Święto patronalne

Podstawowym odniesieniem wspólnoty religijnej do własnej parafii, jest obchodzony każdego roku odpust parafialny, organizowany ku czci patrona parafii. Jak wspomniano w rozdziale I, parafia posiadała pierwotnie wezwanie Podwyższenia Krzyża Świętego, nawiązujące do tradycji przedwojennej. Po wznowieniu funkcjonowania Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego i duszpasterstwa wojskowego w garnizonie Biała Podlaska, pierwszy duszpasterz parafii przyjął wezwanie Matki Bożej Kodeńskiej.

Fotografia 20. Odpust parafialny z udziałem biskupa polowego WP gen. bryg. Sławoja Leszka Głódzia w 1996 r.
Źródło APK, t. I, b.p.

Fotografia 21. Fotografia ministrantów parafii wojskowej z biskupem polowym WP gen. bryg. Sławojem Leszkiem Głodziem.
Źródło APK, t. I, b.p.

Dopiero dekret ustanawiający parafię wojskową w Białej Podlaskiej nadał jej aktualne wezwanie – św. Kazimierza Królewicza. Dnia 3 maja 1996 r. na uroczystość odpustową przybył biskup polowy Wojska Polskiego gen. bryg. Sławoj Leszek Głódź. W uroczystości udział wzięli: przedstawiciele dowództwa garnizonu na czele z płk. dypl. Rudolfem Somerlikiem oraz przedstawiciele lokalnych władz z wojewodą białskopodlaskim Tadeuszem Korszeniem. Po zakończonej Eucharystii, uroczystość upamiętniono wspólną fotografią, na której biskup Sławoj Leszek. Głódź stoi w otoczeniu scholii (chóru) dziecięcego i dyrygenta Piotra Karwowskiego fot. 20. Jego Eminencja chętnie fotografował się także z gronem ministrantów, którzy licznie uczestniczyli w uroczystej Mszy Św. fot. 21.

Wyjątkowym wydarzeniem w dziejach parafii, podkreślającym rolę kapelanów wojskowych w posłudze zarówno w aspekcie religijnym jak społecznym, był jubileusz dziesięciu lat istnienia parafii wojskowej pod wezwaniem św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej. Uroczystościom, które rozpoczęły się 5 marca 2002 r. o godz. 18.00, przewodniczył biskup polowy Wojska Polskiego gen. dyw. dr Sławoj Leszek Głódź. Przed rozpoczęciem Eucharystii biskup poświęcił krzyż na placu kościelnym, który został wzniesiony z okazji jubileuszu. Wśród zaproszonych gości obecni byli m.in. komendant Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych w Dęblinie, gen. bryg. pil. dr Zenon Smutniak, zastępca komendanta płk pil. Dr Czesław Czyż, były dowódca rozwiązanego pułku, szef Wydziału Służb Lotniczych Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych w Dęblinie, płk pil. Anatol Czaban, dowódca Bazy Lotniczej w Dęblinie płk dypl. Ryszard Rybczyński, szef Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Lublinie, płk dr Jerzy Gryz, komendant garnizonu Biała Podlaska, ppłk. Zbigniew Bojko, komendant granicznego przejścia kontrolnego Straży Granicznej w Terespolu, kpt. Wojciech Wołoch, pełniący obowiązki dowódcy 3 Ośrodka Szkolenia Lotniczego, mjr dypl. pil. Wiesław Sokołowski, komendant Komendy Lotniska Nr 3 w Białej Podlaskiej, mjr Grzegorz Lisowski, prezydent miasta Biała Podlaska Andrzej Czapski, przewodniczący Rady Miejskiej Jerzy Sadowski, pełniący obowiązki komendanta Miejskiej Policji inspektor Mirosław Sobczuk, były dowódca garnizonu płk dypl. rez. Rudolf Somerlik⁹¹.

Spośród duchownych obecni byli: ks. infułat Antoni Laszuk, ks. kan. Mieczysław Lipniacki, ks. kan. Stanisław Zajko, o. superior dr Stanisław Wódz kustosz Sanktuarium MB Kodeńskiej, o. gwardian kościoła św. Antoniego, Henryk Cienciuch⁹².

Po zakończeniu Mszy Św. biskup polowy poświęcił stacje drogi krzyżowej, namalowane przez miejscowych artystów, Elżbietę i Jacka Centkow-

⁹¹ APK, t. III, b.p.

⁹² APK, t. III, b.p.

skich. Darem wspólnoty parafialnej dla biskupa był obraz przedstawiający kościół garnizonowy w Białej Podlaskiej⁹³.

Fotografia 22. Przybyli goście na jubileusz 10-lecia parafii wojskowej.
Źródło APK, t. III, b.p.

Fotografia 23. Biskup połowy Wojska Polskiego gen bryg. dr Sławoj Leszek
Głódź w asyście księży podczas jubileuszu 10-lecia parafii wojskowej.
Źródło APK, t. III, b.p.

Kolejna obecność biskupa połowego miała miejsce 5 marca 2006 r., kiedy to ordynariusz diecezji połowej Wojska Polskiego gen. bryg. Tadeusz

⁹³ J. Frankowska, *Jubileusz parafii wojskowej*. „Słowo Podlasia”, 13/2002; APK, t. III, b.p.

Płoski celebrował Mszę Świętą w intencji wspólnoty parafialnej. W uroczystym celebrowaniu święta patronalnego uczestniczyli duchowni, władze samorządowe miasta, funkcjonariusze Straży Granicznej z Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej oraz wojskowi⁹⁴.

Mszy odpustowej 4 marca 2007 r. przewodniczył o. ppłk Andrzej Gut – kapelan Bieszczadzkiego Oddziału Straży Granicznej i jednocześnie przeor klasztoru oo. karmelitów w Przemyślu⁹⁵.

Uroczystość odpustowa z udziałem biskupa polowego Wojska Polskiego i SG gen. dyw. prof. dr. hab. Tadeusza Płoskiego miała miejsce 2 marca 2008 r. Jednocześnie w parafii garnizonowej pw. św. Kazimierza Królewicza rozpoczęły się doroczne rekolekcje wielkopostne, które przeprowadził ks. Henryk Jakubowicz, proboszcz parafii pw. św. Michała Archanioła w Białej Podlaskiej. Uroczystej sumie odpustowej przewodniczył biskup polowy WP i SG.

Fotografia 24. Uczestnicy odpustu parafialnego w 2008 r.

Źródło APK, t. V, b.p.

W Eucharystii udział wzięli miejscowi kapłani (ks. inf. Antoni Laszuk, ks. prał. Mieczysław Skorodziuk, ks. kan. Marian Daniluk i inni), parlamentarzyści (Franciszek Stefaniuk, Józef Bergier), prezydent miasta Andrzej Czapski, płk w st. spoczynku Rudolf Somerlik dyrektor gabinetu prezydenta miasta, starosta powiatu białskiego Tadeusz Łazowski, wójt gminy Biała Podlaska Wiesław Panasiuk. Obecni byli również przedstawiciele władz administracyjnych i samorządowych, przełożeni służb mundurowych (Wojska Pol-

⁹⁴ Z. Kępa, *Biała Podlaska – Parafia Wojskowa: Biskup Polowy WP celebrował uroczystość odpustową ku czci św. Kazimierza Królewicza (relacja krótka)* http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/189_2002.html (10.11.2015).

⁹⁵ APK, t. V, b.p.

skiego, Straży Granicznej, Policji, Straży Pożarnej, Izby Celnej i Urzędu Celnego, Straży Miejskiej, Straży Ochrony Kolei i Zakładu Karnego, a także kombatancki, weterani, emeryci i renciści ze służb mundurowych⁹⁶.

Biskup polowy WP i SG w homilii przypomniał słowa Chrystusa: „Już was nie nazywam sługami, ... ale nazwałem was przyjaciółmi” i zachęcał do większej miłości Chrystusa. „Im bardziej miłujemy Jezusa, im bardziej Go poznajemy, tym bardziej wzrasta nasza prawdziwa wolność, rośnie radość bycia odkupionymi”⁹⁷.

W kolejnym roku ponownie gościł w Białej Podlaskiej biskup polowy, który w homilii odpustowej przedstawił postać patrona parafii św. Kazimierza Królewicza, podkreślając, iż może on być wzorem dla współczesnego człowieka, hołdował bowiem tym wartościom, których poszukujemy także dzisiaj. Biskup zaakcentował, iż św. Kazimierz „Naśladowanie Chrystusa uznawał za najważniejszą sprawę swojego życia. Miłość bliźniego pojmował w duchu św. Franciszka jako ofiarną służbę”⁹⁸.

2.2. Rekolekcje i misje parafialne

2.2.1. Rekolekcje parafialne

Ubogaceniem życia sakramentalnego wspólnoty parafialnej są rekolekcje parafialne. W poszczególnych latach przeprowadzali je kolejni kapłani. Dzięki upamiętnionym wydarzeniom było możliwe sporządzenie listy rekolekcyjnistów.

- W dniach 16–19 grudnia 1993 r. rekolekcje adwentowe przeprowadził ks. mjr prof. Andrzej Dzięga kanclerz Kurii Polowej⁹⁹.
- W dniach 20–22 grudnia 1996 r. rekolekcje adwentowe przeprowadził ks. mgr Witold Batycki z Tomaszowa Lubelskiego¹⁰⁰.
- W dniach 2–4 marca 1997 r. rekolekcje wielkopostne przeprowadził ks. Jerzy Sopol z Dachnowa k. Lubaczowa¹⁰¹.
- W dniach 12–14 grudnia 1997 r. rekolekcje adwentowe przeprowadził ks. Lesław Hypiak z Lubaczowa¹⁰².

⁹⁶ K. Tuszyński, *Uroczystość odpustowa w Parafii Garnizonowej w Białej Podlaskiej z udziałem Biskupa Polowego WP i SG*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/163_4553.html (10.11.2015).

⁹⁷ Z. Kępa, *Biała Podlaska: uroczystości odpustowe ku czci św. Kazimierza w parafii wojskowej z udziałem Biskupa Polowego Wojska Polskiego*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/163_4551.html (10.11.2015).

⁹⁸ T. Płoski, *Homilia wygłoszona 1 marca 2009 r. w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/350_6607.html (20.12.2016).

⁹⁹ APK, t. I, b.p.

¹⁰⁰ APK, t. II, b.p.

¹⁰¹ Tamże.

- Rekolekcje wielkopostne w 1998 r. przeprowadził o. dr Marek Kowalski – przeor i kustosz bazyliki leśniańskiej¹⁰³.
- Rekolekcje adwentowe w 1998 r. przeprowadził o. Paweł Michalik z Leśnej Podlaskiej¹⁰⁴.
- Wielkopostne rekolekcje w 1999 r. przeprowadził ks. kan. Roman Soszyński.

Fotografia 25. Parafialny zespół muzyczny podczas rekolekcji adwentowych w 1997 r.
Źródło APK, t. II, b.p.

Fotografia 26. Schola FIRMITAS z nagraniem w 2001 r. płytą.
Źródło APK, t. III, b.p.

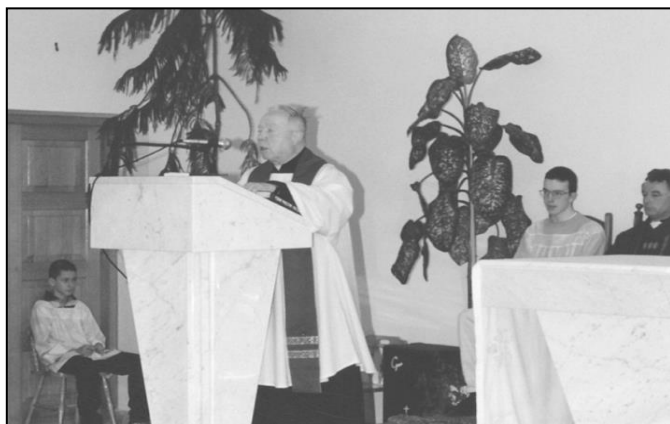
¹⁰² Tamże.

¹⁰³ Tamże.

¹⁰⁴ Tamże.

Podczas wielu rekolekcji akompaniament muzyczny prowadził parafialny zespół muzyczny fot. 25.

Przy okazji należy wspomnieć o Scholii Firmitas, pod kierunkiem małżeństwa Tomasza i Anny Marciniaków, która w 2001 r. nagrała płytę w profesjonalnym Studio INIGO w Białej Podlaskiej.

Fotografia 27. Ks. kan. Roman Soszyński
głoszący rekolekcje wielkopostne w 1999 r.
Źródło APK, t. II, b.p.

Tabela 3. Wykaz kapłanów głoszących rekolekcje parafialne w latach 2000–2016.

Czas rekolekcji parafialnych	Głoszący rekolekcje
Wielki Post 2000 r.	ks. Tadeusz Olszewski
Adwent 2000 r.	o. Czesław z parafii św. Antoniego
Wielki Post 2001 r.	ks. kan. Józef Dudek
Adwent 2001 r.	ks. płk prał. Stanisław Obszyński
Wielki Post 2003 r.	ks. płk Stanisław Obszyński
Wielki Post 2004 r.	ks. prof. Andrzej Borowski z Warszawy
Wielki Post 2005 r.	ks. dr Wiesław Orawiecki.
Adwent 2007 r.	ks. kan. Jan Pilipiuk
Wielki Post 2008 r.	ks. Henryk Jakubowicz
Adwent 2008 r.	ks. kan. Jan Pilipiuk
Wielki Post 2009 r.	ks. prał. Mieczysław Lipniacki
Adwent 2009 r.	ks. Andrzej Zozula
Wielki Post 2010 r.	o. Dominik Partyka
Adwent 2010 r.	ks. Szczepan Madoń
Wielki Post 2011 r.	ks. płk Marek Kwociński
Adwent 2011 r.	ks. płk Dariusz Kowalski
Wielki Post 2012 r.	ks. Dariusz Tkaczyk
Adwent 2012 r.	ks. Tadeusz Kot

Adwent 2013 r.	o. Łukasz Lewczuk
Wielki Post 2014 r.	ks. Andrzej Danieluk
Adwent 2014 r.	ks. Piotr Majka
Wielki Post 2015 r.	ks. Andrzej Szpura
Adwent 2015 r.	ks. Marek Śliwa
Wielki Post 2016 r.	ks. Jacek Dzwonek
Adwent 2016 r.	ks. Rusłan Demczuk z Ukrainy

Źródło: Zestawienie własne autora na podstawie dostępnych źródeł: APK, t. III, IV, V; ogłoszeń parafialnych (tamże).

2.2.2. Misje Święte

Kolejnym ważnym elementem duchowej formacji wiernych oraz odnowy życia duchowego są misje święte, które w parafii wojskowej miały miejsce dwukrotnie: 12–16 marca 2000 r. oraz 21–24 kwietnia 2007 r. Bardzo ważnym wydarzeniem w dziejach wspólnoty parafialnej był obchodzony na całym świecie Rok Jubileuszowy. We wspólnocie garnizonowej w Białej Podlaskiej misje parafialne zostały połączone z nawiedzeniem obrazu Matki Bożej Hetmanki Żołnierza Polskiego. Początek wydarzenia miał miejsce w godzinach porannych 12 marca 2000 r., kiedy to specjalna delegacja żołnierzy z Białej Podlaskiej wyjechała do parafii wojskowej w Ostrowi Mazowieckiej¹⁰⁵.

Zgodnie z przyjętym planem, obraz został przywieziony do Białej Podlaskiej o godz. 18.00. Przed frontem kościoła został przywitany przez wiernych społeczności bialskiej z wielką radością. Po uroczystym powitaniu obrazu i ustawieniu go w kościele, odśpiewano Bogurodnicę. Szczególnym elementem święta była odczytana modlitwa wiernych, w której mjr rez. Edward Burtta odczytał imiona i nazwiska zmarłych tragicznie pilotów bialskiego pułku. Pierwszy dzień misji zakończył się Apelem Jasnogórskim. Drugiego dnia obraz Matki Bożej w asyście przewieziono do oddalonej 8 km od Białej Podlaskiej Rozkoszy. W siedzibie tamtejszego posterunku radiotechnicznego odprawiono Mszę Świętą i oddano cześć Matce Bożej. Trzeciego dnia Eucharystię sprawowano w intencji kombatantów, byłych żołnierzy i ich rodzin. W uroczystości uczestniczyły poczty sztandarowe: Armii Krajowej z Międzyrzecza Podlaskiego, Armii Krajowej i BCh z Rossosza, Niepodległościowego Głównego Związku Żołnierzy Armii Krajowej z Białej Podlaskiej, kanclerz Kapituły Polskiej Bractwa św. Stanisława RP-Siedlce – Zdzisław Władysław książę Andrysewicz, przewodniczący Komisji Rewizyjnej Kapituły Polskiej – Henryk hrabia Wierzchucki, komandor Komandorii Siedleckiej – Ignacy hrabia Szostak, przewodniczący Sądu Kapituły Polskiej Edward – hrabia Bareja, członek Kapituły Polskiej do spraw Charytatywnych – dr Edward hrabia Cwiczynski.

¹⁰⁵ APK, t. III, b.p.

Fotografia 28. Przeniesienie obrazu Matki Bożej Hetmanki Żołnierza Polskiego z parafii wojskowej w Ostrowie Mazowieckim do Białej Podlaskiej dnia 12 marca 2000 r. Źródło APK, t. III, b.p.

Podobnym akcentem pobożności maryjnej było przeżycie przez wspólnotę parafialną Nawiedzenia obrazu Matki Bożej w znaku kodeńskim. Uroczyste przejście obrazu miało miejsce 5 września 2002 r. Po odpowiednich modlitwach obraz przejęła sąsiednia parafia Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny na Woli¹⁰⁶. Kolejnego dnia żołnierze z obrazem udali się do Terespoła, gdzie w strażnicy Straży Granicznej odprawiono Mszę Świętą, której przewodniczył dziekan Straży Granicznej, ks. ppłk dr Kazimierz Tuszyński. Ostatni dzień misji i nawiedzenia obrazu Matki Bożej miał miejsce w parafii garnizonowej, gdzie sprawowana była Msza Święta o godz. 9.00. Na zakończenie wizyty obrazu Matki Bożej Hetmanki Żołnierza Polskiego w garnizonie dowódca garnizonu obdarował Matkę Bożą odznaką pułkową. Następnie obraz został przekazany delegacji z Bezwoli¹⁰⁷.

Drugie w historii parafii misje św. odbyły się w dniach 21–24 kwietnia 2007 r. Tematem przewodnim misji było Boże Miłosierdzie, które łączyło się z peregrynacją obrazu Jezusa Miłosiernego w parafii garnizonowej pw. św. Kazimierza Królewicza. Misje przeprowadził ks. kan. Jan Filipiuk – kapelan szpitala w Białej Podlaskiej. Na początku ks. proboszcz powitał obraz Jezusa Miłosiernego i relikwie św. siostry Faustyny słowami: „Jezu Miłosierny jest to dla mnie najwyższy zaszczyt i wyróżnienie, że mogę Cię powitać w Garnizonowej Parafii pw. św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej.

¹⁰⁶ Tamże.

¹⁰⁷ Tamże.

Fotografia 29. Przeniesienie obrazu Matki Bożej Hetmanki Żołnierza Polskiego do kaplicy Straży Granicznej w Terespolu.

Źródło APK, t. III, b.p.

Dlatego też witam Cię z głębi serca jak najserdeczniej we własnym imieniu, jak również w imieniu społeczności mundurowej, a więc: Wojska Polskiego, Straży Granicznej, Urzędu Celnego, Izby Celnej, Straży Ochrony Kolei, a także Policji, Straży Pożarnej, Straży Miejskiej. Witam Cię Jezu Miłosierny w imieniu tych, którzy pełnili służbę w mundurze, a obecnie przeszli w stan spoczynku, a więc kombatantów, emerytów i rencistów, a szczególnie tych, którzy walczyli z narażeniem życia o wolność i suwerenność naszej ukochanej Ojczyzny. Witam Cię Jezu Miłosierny w imieniu sympatyków parafii garnizonowej i mieszkańców Białej Podlaskiej”¹⁰⁸.

W uroczystej Mszy Św. wzięło również udział białskie duchowieństwo: ks. inf. Antoni Laszuk, ks. prał. Mieczysław Skorodziuk, księża dziekani: ks. kan. Ryszard Kardas, ks. kan. Marian Daniluk, a z księży proboszczów: ks. kan. Janusz Onufryjuk, ks. kan. Zbigniew Bieńkowski, ks. Andrzej Witkowski, oraz ojciec gwardian Dariusz Miastkowski, przełożony klasztoru oo. kapucynów w Białej Podlaskiej, a także ks. mjr Mirosław Kurjaniuk. W Eucharystii uczestniczyli przedstawiciele Wojska Polskiego, Straży Granicznej, Urzędu Celnego, Izby Celnej, Straży Ochrony Kolei, Policji, Straży Pożarnej, kombatantów i emerytów ze służb mundurowych, Straż Miejska, mieszkańcy Białej Podlaskiej i sympatycy parafii garnizonowej¹⁰⁹.

¹⁰⁸ APK, t. V, b.p.

¹⁰⁹ Tamże.

Fotografia 30. Wyniesienie z kościoła relikwii s. Faustyny Kowalskiej i obrazu Chrystusa Miłosiernego w procesji podczas misji św. w 2007 r. Źródło APK, t. V, b.p.

Fotografia 31. Przeniesienie w procesji relikwii s. Faustyny Kowalskiej i obrazu Chrystusa Miłosiernego w procesji podczas misji św. w 2007 r. Źródło APK, t. V, b.p.

Podczas misji świętych każdego dnia o godzinie 15.00 odprawiana była Koronka do Miłosierdzia Bożego z adoracją osobistą, a następnie rozważano Drogę Krzyżową. Program z rozpoczęcia misji świętych został nagrany i wyemitowany w TVP Regionalnej w Lublinie dnia 22 kwietnia 2007 r. po godzinie 16.00, w którym zawarto także informacje na temat przebiegu misji w Ordynariacie Polowym WP¹¹⁰.

¹¹⁰ M., *Biała Podlaska: Misje Święte z peregrynacją Obrazu Jezusa Miłosiernego w Parafii Garnizonowej pw. św. Kazimierza Królewicza (21–24 kwietnia 2007)* http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/175_3426.html (10.11.2015).

2.3. Życie sakramentalne wspólnoty

2.3.1. Sakrament Chrztu świętego

Pierwszym sakramentem, zwanym również sakramentem inicjacji chrześcijańskiej, jest sakrament Chrztu Świętego. Powyższy sakrament udzielany był we wspólnocie parafialnej od początku jej istnienia. Z danych parafialnych wynika, że do sakramentu przystępowało wiele osób w przeciągu 25 lat. Najwięcej, bo 60 osób, przystąpiło w 1998 r. Liczbę ochrzczonych przedstawia tabela nr 4.

Tabela 4. Liczba ochrzczonych parafii garnizonowej w Białej Podlaskiej w latach 1992–2016.

Rok	Liczba ochrzczonych
1992 r.	38
1993 r.	34
1994 r.	25
1995 r.	42
1996 r.	30
1997 r.	45 + 2 dorosłe
1998 r.	60
1999 r.	55
2000 r.	51
2001 r.	42
2002 r.	42
2003 r.	36
2004 r.	20
2005 r.	8
2006 r.	15
2007 r.	23
2008 r.	13
2009 r.	21
2010 r.	21
2011 r.	40
2012 r.	23
2013 r.	20
2014 r.	11
2015 r.	21
2016 r.	23 do 20.XI

Źródło: Zestawienie autora na podstawie danych archiwalnych (APK).

2.3.2. Pierwsza Komunia Święta

Z chwilą powołania parafii wojskowej w Białej Podlaskiej było możliwe przygotowywanie dzieci z rodzin wojskowych do pierwszej Komunii Świętej. Pierwsza uroczystość miała miejsce 23 maja 1993 r. w kościele św. Antoniego. Z racji tak ważnego wydarzenia obecni byli przedstawiciele dowództwa garnizonu: płk dypl. Ryszard Brojek, ppłk dr Karol Brzozowski, mjr Janusz Dąbrowski, kpt dypl. pil. Marek Bylinka oraz wielu innych zaproszonych gości¹¹¹.

Pierwsza Komunia Święta, po raz pierwszy sprawowana w kaplicy wojskowej, miała miejsce w 1994 r. Przystąpiło do niej 30. dzieci. Przygotowania prowadził proboszcz parafii ks. Sławomir Niewęłowski.

Fotografia 32. Pierwsza Komunia Święta w kaplicy wojskowej w 1994 r.
Źródło APK, t. I, b.p.

Po zakończeniu tzw. białego tygodnia, dzieci wraz z rodzicami i księdzem kapelanem udały się w pielgrzymkę dziękczynną do pobliskiego Sanktuarium Maryjnego w Kodniu, gdzie zrobiono pamiątkowe zdjęcie.

W kolejnym roku – 14 maja 1995 r. do Pierwszej Komunii Świętej przystąpiło już 50. dzieci. Poniżej fotografia 34 z uroczystości¹¹².

¹¹¹ APK, t. I, b.p.

¹¹² Tamże.

Fotografia 33. Pielgrzymka dziękczynna
dzieci Pierwszokomunijnych do Kodnia w 1994 r.
Źródło APK, t. I, b.p.

Fotografia 34. Pierwsza Komunia Święta w kaplicy wojskowej w 1995 r.
Źródło APK, t. I, b.p.

Fotografia 35. Pierwsza Komunia Święta w kaplicy wojskowej w 1997 r.
Źródło APK, t. II, b.p.

Pierwszej Komunii Świętej w 1999 r. wzięło udział 60. dzieci. Darem dzieci oraz rodziców był obraz Matki Bożej Hetmanki Żołnierza Polskiego autorstwa Aleksandra Wyczółkowskiego z Warszawy, oprawiony w mosiężne ramy, przyozdobione w symbole wojska, kościoła i miasta Białej Podlaskiej¹¹³.

Fotografia 36. Pierwsza Komunia Święta w kaplicy wojskowej w 1999 r.
Źródło APK, t. II, b.p.

¹¹³ APK, t. II, bp.

Fotografia 37. Pierwsza Komunia Święta w 2003 r.
Źródło APK, t. III, b.p.

Kolejna Pierwsza Komunia Święta odbyła się w drugą niedzielę maja 2003 r. i skupiła 44. dzieci oraz ich rodziny na uroczystej liturgii. Ciekawostką był fakt, że wśród dzieci było również dziecko z Londynu¹¹⁴.

Fotografia 38. Pierwsza Komunia Święta w świątyni wojskowej w 2008 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

¹¹⁴ APK, t. III, b.p.

Dnia 11 maja 2008 r. odbyła się Pierwsza Komunia Święta z udziałem 19. dzieci z rodzin mundurowych. W Eucharystii uczestniczył także ks. kan. Stanisław Pawluczuk¹¹⁵.

Podczas kolejnej Mszy Św. swoją uroczystość obchodziły dzieci, które w ubiegłym roku przyjęły Chrystusa do swojego serca. Dnia 12 maja w pierwszym dniu tzw. białego tygodnia dzieci pierwszokomunijne wraz z rodzicami udały się do Sanktuarium Matki Boskiej Kodeńskiej, gdzie została odprawiona Eucharystia w intencji dzieci oraz rodziców¹¹⁶.

Fotografia 39. Pielgrzymka dzieci pierwszokomunijnych wraz z rodzicami do Kodnia.

Źródło APK, t. V, b.p.

Kolejna Pierwsza Komunia Święta miała miejsce 10 maja 2009 r. i skupiła 14 dzieci, które wraz z rodzicami i bliskimi brały udział w tym tak ważnym wydarzeniu¹¹⁷.

W 2010 r. do Pierwszej Komunii Świętej przystąpiło 15 dzieci¹¹⁸. Podobnie było w 2011 r.¹¹⁹

¹¹⁵ APK, t. V, b.p.

¹¹⁶ Tamże.

¹¹⁷ Tamże.

¹¹⁸ Tamże.

¹¹⁹ Tamże.

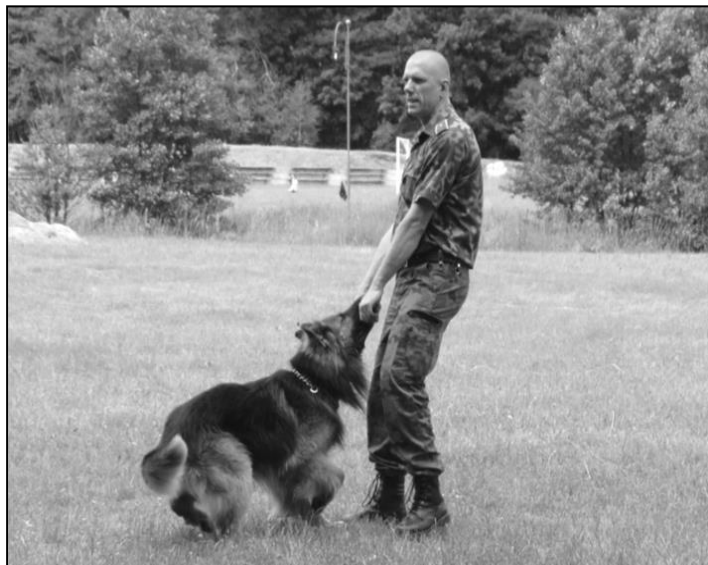

Fotografia 40. Pierwsza Komunia Święta w świątyni wojskowej w 2009 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

Fotografia 41. Pierwsza Komunia Święta w świątyni wojskowej w 2012 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

Dzieci wraz z rodzicami na zakończenie białego tygodnia udały się wraz z księdzem na pielgrzymkę dziękczynną do Kodnia. Dodatkową atrakcją był pokaz sprzętu oraz prezentacja pracy funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz ich podopiecznych czworonogów¹²⁰.

Fotografia 42. Pokaz pracy funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz ich podopiecznych czworonogów podczas pielgrzymki do Kodnia.
Źródło APK, t. V, b.p.

W tabeli 5. przedstawiam pełny wykaz dzieci przystępujących do Pierwszej Komunii Świętej w parafii wojskowej. Wykaz obejmuje lata 1994–2014 gdyż w 2015 r. z racji duszpasterskich w diecezji siedleckiej nie przeprowadzane były przygotowania do Pierwszej Komunii Świętej.

Tabela 5. Wykaz osób przystępujących do Pierwszej Komunii Świętej w parafii wojskowej w latach 1994–2014.

Rok	Ilość dzieci
1994 r.	30
1995 r.	50
1997 r.	24
1998 r.	43
1999 r.	66
2000 r.	35

¹²⁰ Tamże.

2001 r.	54
2002 r.	55
2003 r.	45
2004 r.	32
2005 r.	21
2006 r.	15
2007 r.	15
2008 r.	14
2009 r.	14
2010 r.	15
2011 r.	14
2012 r.	15
2013 r.	10
2014 r.	10

Źródło: Zestawienie autora na podstawie danych archiwalnych (APK).

2.3.3. Sakrament Bierzmowania

Kolejnym sakramentem należącym do sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego jest Sakrament Bierzmowania, będący wyrazem dojrzałości w wierze osób przystępujących. Prawo do udzielenia Sakramentu Bierzmowania posiada biskup lub delegowana przez niego osoba. Dlatego we wspólnocie wojskowej sakramentu udziela zawsze aktualny biskup polowy Wojska Polskiego.

Sakramentu Bierzmowania 15 kwietnia 1997 r. udzielał biskup polowy Wojska Polskiego gen. bryg. Sławoj Leszek Głódź. Sakrament przyjęło 114. młodych osób. W związku ze złymi warunkami atmosferycznymi, uroczystość odbyła się w hangarze, który został przygotowany do tej uroczystości w ciągu niespełna 4 godzin¹²¹. W uroczystości wzięli udział także dowództwo garnizonu, przedstawiciele władz wojewódzkich, miejskich i samorządowych¹²².

Tabela 6. Wykaz osób przystępujących do Sakramentu Bierzmowania w parafii wojskowej w latach 1995–2012.

Data bierzmowania	Udzielający sakramentu	Liczba bierzmowanych
24 czerwca 1995 r.	Bp Sławoj Leszek Głódź	43
15 kwietnia 1997 r.	Bp Sławoj Leszek Głódź	106
4 marca 2012 r.	Bp Józef Guzdek	37

Źródło: Zestawienie autora na podstawie danych archiwalnych (APK).

¹²¹ APK, t. II, b.p.

¹²² APK, t. II, b.p.

Fotografia 43. Powitanie biskupa polowego Wojska Polskiego
gen. bryg. Sławoja Leszka Głódzia.
Źródło APK, t. II, b.p.

Fotografia 44. Podziękowanie biskupowi polowemu Wojska Polskiego
za udzielenie Sakramentu Bierzmowania.
Źródło APK, t. II, b.p.

Fotografia 45. Koncelebra podczas udzielania Sakramentu Bierzmowania 2012 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

Fotografia 46. Młodzież, która przyjęła Sakrament Bierzmowania w 2012 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

Sakrament Bierzmowania młodzieży parafii garnizonowej udzielił biskup polowy Wojska Polskiego dr Józef Guzek. Miało to miejsce 4 marca 2012 r.¹²³ W koncelebrze uczestniczyli ks. prał. Ryszard Kardas, ks. kan. Janusz Onufrejuk, ks. kan. Jan Owsianko oraz ks. płk SG dr Zbigniew Kępa. Sakrament przyjęło 37 osób¹²⁴.

2.3.4. Sakrament małżeństwa

Ważnym sakramentem chrześcijańskim, który tworzy podstawową komórkę społeczeństwa jakim jest rodzina, jest sakrament małżeństwa. Wiele par małżeńskich przysięgało w świątyni garnizonowej, co ilustrują fotografie oraz dane statystyczne.

Fotografia 47. Pierwsza para małżeńska w parafii wojskowej.
Źródło APK, t. I, b.p.

¹²³ APK, t. V, b.p.

¹²⁴ Tamże.

Przykład kolejnego sakramentalnego związku małżeńskiego zawartego w 1996 r. uwidacznia poniższa fotografia.

Fotografia 48. Sakrament małżeństwa w parafii wojskowej.
Źródło APK, t. I, b.p.

Tabela 7. Liczba zawartych związków sakramentu małżeństwa.

Rok	Liczba zawartych związków
1992 r.	6
1993 r.	24
1994 r.	16
1995 r.	17
1996 r.	17
1997 r.	18
1998 r.	25
1999 r.	20
2000 r.	35
2001 r.	26
2002 r.	26
2003 r.	16

2004 r.	5
2005 r.	5
2006 r.	12
2007 r.	12
2008 r.	6
2009 r.	12
2010 r.	8
2011 r.	14
2012 r.	17
2013 r.	12
2014 r.	12
2015 r.	16
2016 r.	18

Źródło: Zestawienie autora na podstawie danych archiwalnych (APK).

2.3.5. Uroczystości pogrzebowe

Jak w każdej wspólnotie parafialnej nieuniknionym etapem życia każdego żołnierza oraz bliskich jest moment odejścia na wieczną wartę. W poniższej tabeli uwidoczniiony jest wykaz zgonów w latach 1992–2016.

Tabela 8. Liczba zmarłych parafii wojskowej w Białej Podlaskiej w latach 1992–2016.

Rok	Liczba zmarłych
1992 r.	3
1993 r.	5
1994 r.	-
1995 r.	6
1996 r.	11
1997 r.	6
1998 r.	10
1999 r.	10
2000 r.	15
2001 r.	15
2002 r.	12
2003 r.	12
2004 r.	6
2005 r.	11
2006 r.	11
2007 r.	12
2008 r.	9
2009 r.	9

2010 r.	15
2011 r.	9
2012 r.	10
2013 r.	11
2014 r.	10
2015 r.	12
2016 r.	13

Źródło: Zestawienie autora na podstawie danych archiwalnych (APK).

2.3.6. Wydarzenia okresu Wielkanocnego

Z racji świąt Wielkanocnych tradycyjnie obchodzone w sposób uroczysty Triduum Paschalne, które w poszczególnych latach nabierało szczególnego charakteru. Czas świąteczny wiązał się z dekoracjami w świątyni, co ilustrują fotografie.

Fotografia 49. Dekoracja wielkanocna w 2008 r.

Źródło APK, t. V, b.p.

Czas Świąt Wielkanocnych w 2010 r. był szczególny ze względu na wydanie z 10 kwietnia. W nawiązaniu do pamięci ofiar spod Smoleńska dekoracja uwzględniła także postać biskupa polowego Wojska Polskiego gen. bryg. prof. dr hab. Tadeusza Płoskiego¹²⁵.

¹²⁵ APK, t. V, b.p.

Fotografia 50. Dekoracja wielkanocna w 2010 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

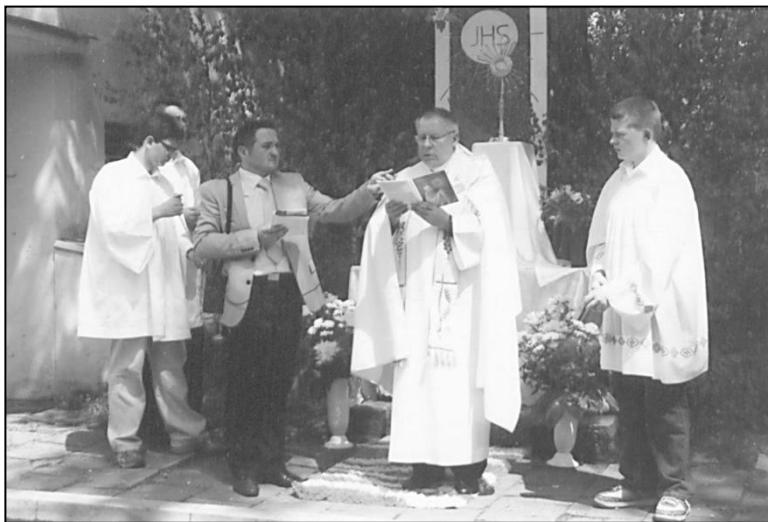

Fotografia 51. Udział żołnierzy garnizonu Biała Podlaska
w Drodze Krzyżowej ulicami miasta w 2000 r.
Źródło APK, t. III, b.p.

Na terenie miasta Biała Podlaska odbywały się procesje Drogi Krzyżowej, w których brali udział także żołnierze białskiego garnizonu, co ilustruje fotografia z 2000 r. Drogi krzyżowe ulicami miasta Białej Podlaskiej odbywały się w kolejnych latach. Kapelani wojskowi wraz z żołnierzami prowadzili poszczególne stacje. Tak było np. w 2004 r., kiedy wspólnota parafii wojskowej prowadziła V i VI stację¹²⁶.

2.3.7. Uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Pana Jezusa

Podczas okresu zwykłego w ciągu roku obchodzono uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Pana Jezusa. Była to okazja do zawarcia szczególnych więzi we wspólnocie parafialnej także poprzez manifestację wiary. Była to również okazja do współpracy z sąsiadującą wspólnotą.

Fotografia 52. Procesja Bożego Ciała w 2010 r.

Źródło APK, t. V, b.p.

Przykładem takiej współpracy była wspólna procesja Eucharystyczna w uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Pana Jezusa, która w 2004 r. przebiegała także nieopodal parafii wojskowej. Parafianie przygotowali jedną ze stacji, dwóch oficerów prowadziło księdza z monstrancją do czterech ołtarzy, natomiast ks. mjr Leonard Sadowski wygłosił homilię¹²⁷.

Uroczystości Bożego Ciała w 2010 r. obchodzono dnia 3 czerwca. Tradycyjnie odbyła się procesja wokół czterech ołtarzy przygotowywanych przez wiernych. Głównej Mszy Św. przewodniczył ks. płk Stefan Zdasienia.

¹²⁶ APK, t. IV, b.p.

¹²⁷ Tamże.

W 2012 r. uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Pana Jezusa wraz z procesją eucharystyczną odbyła się dnia 7 czerwca¹²⁸.

Fotografia 53. Procesja Bożego Ciała w 2012 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

2.3.8. Wydarzenia okresu Bożego Narodzenia

Czas Bożego Narodzenia to okazja do refleksji oraz radości z narodzin Jezusa Chrystusa. W związku z okresem liturgicznym wspólnota parafialna przygotowywała spotkania kolędowe, które skupiały zainteresowanie wiernych. Dla przykładu w dniu 31 grudnia 2006 r. odbył się koncert kolęd zatytułowany „Jest taki dzień”. Podczas spotkania mówiono na temat zwyczajów wigilijnych, zaś zespół muzyczny wykonywał najpiękniejsze polskie kolędy i pastorałki. Warto wymienić uczestników spotkania, które skupiło uwagę i dało radość licznie zgromadzonym rodzinom parafii wojskowej. Byli to: Karolina Lewczuk, Mateusz Jeziorek, kwartet akordeonowy PSM I st. w Białej Podlaskiej w składzie: Krzysztof Morange, Piotr Odyniec, Agnieszka Mielnicka, Agata Gałęcka. Zespół instrumentów dętych wystąpił w składzie: Katarzyna Bijata – obój, śpiew; Edyta Białach – saksofon; Bartłomiej Bijata – trąbka; Jarosław Bijata – organy, śpiew. Całość opracował i przygotował pan organista Jarosław Bijata¹²⁹.

Dnia 14 stycznia 2007 r. miał miejsce kolejny koncert kolęd i pastorałek w wykonaniu zespołu wokalnego „Ekspresja”, który prowadził Marcin Kalicki.

¹²⁸ Tamże.

¹²⁹ *Biała Podlaska: Koncert kolęd z inicjatywy Dziekana Straży Granicznej* http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/180_2880.html (10.11.2015).

Znanym kołębom przysłuchiwali się parafianie, a utwory wykonywały następujące osoby: Dorota Sacewicz, Zuzanna Iwanicka, Klaudia Laszuk, Magdalena Markowska, Agnieszka Olchowik, Sylwia Czyrak¹³⁰.

Fotografia 54. Występ dzieci przygotowujących się do Pierwszej Komunii Świętej podczas montażu słowno-muzycznego w okresie Bożego Narodzenia 2007 r.

Źródło APK, t. V, b.p.

Fotografia 55. Jasełka w wykonaniu dzieci i młodzieży w 2009 r.

Źródło APK, t. V, b.p.

¹³⁰ APK, t. V, b.p.

Dnia 30 grudnia 2007 r. w parafii garnizonowej przedstawiono montaż słowno–muzyczny o tematyce związanej ze świętami Bożego Narodzenia. Młodzież i dzieci przystępujące się do Pierwszej Komunii Świętej zostały przygotowane przez Michała Stefaniaka – organistę parafii wojskowej oraz panią Małgorzatę Łojewską ze Służby Celnej. Przedstawione słowo mówione i recytacje przy akompaniamencie kolęd zostały gorąco przyjęte przez zgromadzonych i nagrodzone gromkimi brawami¹³¹.

W 2008 r. inscenizacja nawiązująca do starotestamentalnej zapowiedzi przyjścia Chrystusa na świat rozpoczęła tradycyjną pasterkę. Oprawę muzyczną stworzyła schola parafialna pod kierownictwem organisty¹³². W kolejnym roku podobnie przedstawiono jasełka w „stylu góralskim”.

Fotografia 56. Montaż słowno–muzyczny rozpoczynający pasterkę w 2008 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

W 2010 r. sprawowano wyjątkowo dwie pasterki. Pod koniec kazania rozdano wiernym opłatki i złożono sobie życzenia. W drugi dzień świąt po każdej Mszy Św. dzieci i młodzież przedstawiały jasełka¹³³.

¹³¹ K. Tuszyński, *Biała Podlaska – Jasełka*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/67_4330.html (10.11.2015).

¹³² APK, t. V, b.p.

¹³³ Tamże.

Fotografia 57. Jasełka w wykonaniu dzieci i młodzieży w 2010 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

W 2012 r. Jasełka zostały wystawione 6 stycznia i jak co roku skupiły liczne grono wiernych¹³⁴.

Fotografia 58. Jasełka w wykonaniu dzieci i młodzieży w 2012 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

¹³⁴ Tamże.

W kolejnych latach również dzieci i młodzież pod kierunkiem pana organisty przygotowywały jasełka, które były prezentowane parafianom w okresie Bożego Narodzenia.

Fotografia 59. Jasełka w wykonaniu dzieci i młodzieży w 2014 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

W okresie Bożego Narodzenia wspominane jest wydarzenie Święta Młodzianków, kiedy to za czasów Jezusa zabijano dzieci w obawie przed przyjściem Mesjasza. Wydarzenia te nawiązują do obrony życia nienarodzonych dzieci. W związku z tymi wydarzeniami corocznie organizowany był w Białej Podlaskiej „Marsz życia”, w którym brali udział także żołnierze. O godz. 17.00 dnia 28 grudnia 2007 r. sprawowano Mszę Św. w kościele pw. Wniebowzięcia NMP w Białej Podlaskiej. Na zakończenie spotkania odmówiono modlitwę Dzieła Duchowej Adopcji Dziecka Poczętego. Po Eucharystii odbył się „Marsz Życia” połączony z modlitwą różańcową i nabożeństwem ekspiacyjnym w kościele parafii garnizonowej pw. św. Kazimierza Królewicza. W procesji wzięło udział ponad 200 osób, również z rodzin społeczności mundurowej: Wojska, Straży Granicznej, Policji i Urzędu Celnego¹³⁵.

Po zakończeniu okresu Bożego Narodzenia pamiętano także o Świątym Dniu Chorego, który w 2011 r. obchodzono 11 lutego¹³⁶.

¹³⁵ K. Tuszyński, *Biała Podlaska – Marsz życia*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/167_4322.html (10.11.2015).

¹³⁶ M. Kwiatkowski, *Biała Podlaska: Msza św. w Świątomy Dzień Chorego* http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/448_11476.html (10.11.2015).

Fotografia 60. Modlitwa nad chorymi podczas Światowego Dnia Chorego w 2011 r.
Źródło http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/448_11476.html (10.11.2015).

2.4. Pamięć o papieżu św. Janie Pawle II

Po odejściu do Pana, papieża – Polaka Jana Pawła II dnia 2 kwietnia 2005 r. o godz. 21.37, wspólnota garnizonowa każdego roku wspominała wielkiego rodaka. Z racji I rocznicy śmierci Ojca Świętego Jana Pawła II przygotowano okolicznościowy montaż słowno-muzyczny. Pan dr Stanisław Czop recytował wiersze na cześć Jana Pawła II, zespół młodzieżowy w składzie: Ewelina Olichwiruk, Hanna Zielińska, Agata Czyżak, Dorota Sacewicz, Marcela Gomółka, wykonał utwory muzyczne, natomiast fragmenty biografii papieża odczytał ks. płk Kazimierz Tuszyński¹³⁷.

Pamiętano o papieżu także w kolejne rocznice wyboru na Stolicę Piotrową. Dnia 14 października 2007 r. Dzień Papieski obchodzony był w parafii garnizonowej pod hasłem „Jan Paweł II – obrońca godności człowieka”. Było to hasło ogłoszone przez Konferencję Episkopatu Polski. Podczas obchodów odbył się program słowno-muzyczny pod kierunkiem dr Barbary Kociubińskiej-Kozy i mgr. Michała Stefaniaka. Wykonawcami byli także przedstawiciele służb mundurowych w osobach: Beata Jeziorek, Małgorzata Łojowska¹³⁸.

¹³⁷ K. Tuszyński, *Biała Podlaska: Obchody I. rocznicy śmierci Ojca Świętego Jana Pawła II* http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/188_2067.html (10.11.2015); M. Stefaniak, *Biała Podlaska: Uroczystości IV rocznicy śmierci Jana Pawła II Uroczystości w Parafii Garnizonowej pw. św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/354_6832.html (10.11.2015).

¹³⁸ APK, t. V, b.p.

Fotografia 61. Dr Stanisław Czop podczas recytacji poezji o Janie Pawle II.
Źródło APK, t. V, b.p.

Dnia 2 kwietnia 2008 r. podczas Eucharystii upamiętniono III rocznicę śmierci Sługi Bożego Jana Pawła II. Wysłuchano przemówień papieża oraz przygotowanego występu młodzieży przy akompaniamencie mgr Michała Stefaniaka. Wiersze odczytały następujące osoby: Mateusz Jeziorek, ppor. rez. Marek Biedrzycki, Ewa Stefaniak, Karolina Lewczuk¹³⁹.

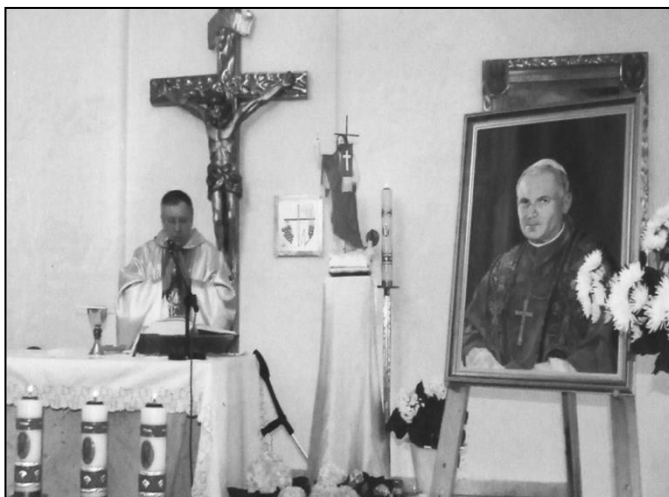
W kolejnym roku obchodzono już IV rocznicę odejścia do Pana Papieża Polaka. Wprowadzenia do spotkania oraz powitanie przybyłych parafian i sympatyków parafii garnizonowej dokonał proboszcz tutejszej parafii ks. prał. płk Kazimierz Tuszyński. Zachęcał do „brania przykładu z tak Wielkiego Rodaka, który pokazał światu jak godnie można cierpieć nie zapominając o swoich zobowiązaniach wynikających z profesji oraz życia codziennego, łącząc je z męką Jezusa Chrystusa na rzecz świętości i zbawienia”. Z okazji rocznicy wykonano okolicznościową dekorację, „na stelażu u góry został umieszczony portret Jana Pawła II, a pod nim tablica na której widnieje hasło „SANCTO SUBITO” oraz zdjęcia ukazujące fragmentarycznie drogę życiową prowadzącą Sługę Bożego Jana Pawła II Wielkiego do świętości”¹⁴⁰.

Dnia 19 października 2008 r. po Mszy Św. o godz. 11.00 upamiętniono XXX rocznicę wyboru Jego Eminencji księdza kardynała Karola Wojtyły – Ojca Świętego Jan Pawła II na Stolicę Piotrową. Po powitaniu przez proboszcza parafii ks. płk. Kazimierza Tuszyńskiego rozpoczął się program słowno-muzyczny. Wykonano m.in. pieśni „Barka”, „Ty tylko mnie poprowadź”, wiersze „Anioł Pański z Papieżem”, recytowano wiersze autorstwa Czesława

¹³⁹ Tamże.

¹⁴⁰ M. Stefaniak, *Biała Podlaska: Uroczystości IV rocznicy śmierci Jana Pawła II Uroczystości w Parafii Garnizonowej pw. św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/354_6832.html (20.12.2016)

Banasińskiego: „Uśmiech Pasterza” i „U Boga”. Program zamknęła piosenka pt. „Zostań z nami”. Program został przygotowany przez Małgorzatę Łojewską, a wśród wykonawców byli: jej córka Olga, Klaudia i Karolina Laszuk, Eliza Juszcuk, Karolina Kożuchowska oraz Michał Stefaniak¹⁴¹.

Fotografia 62. Eucharystia w trzecią rocznicę śmierci Jana Pawła II w 2008 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

Fotografia 63. Organizatorzy uroczystości XXX rocznicy wyboru kard. Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową w Parafii pw. Kazimierza Królewicza.
Źródło APK, t. V, b.p.

¹⁴¹ K. Tuszyński, *Biała Podlaska: uroczystości XXX rocznicy wyboru kard. Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową w Parafii pw. Kazimierza Królewicza*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/156_5345.html (10.11.2015).

Dzień Papieski w 2009 r. obchodzony był pod hasłem: „Jan Paweł II – papież wolności”. Program artystyczny został przygotowany przez młodzież parafialną pod kierunkiem organisty Michała Stefaniaka.

Fotografia 64. Uczestnicy Dnia Papieskiego w 2009 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

2.5. Pielgrzymki oraz wyjazdy duszpasterskie

Ważną rolę w dziejach parafii mającą wpływ na kształtowanie postaw religijnych społeczności parafii wojskowej w Białej Podlaskiej stanowią licznie organizowane pielgrzymki. W 1995 r. odbyły się pielgrzymki do Niepokalanowa i Szymanowa, do Częstochowy, do której wyjechała parafialna schola i ministranci. Do Kodnia wyruszyły dzieci pierwszokomunijne, natomiast do Leśnej Podlaskiej pojechały dzieci wraz z rodzicami, obchodzące rocznicę Pierwszej Komunii Świętej¹⁴².

¹⁴² APK, t. I, b.p.

Fotografia 65. Pielgrzymka ministrantów do Częstochowy w 1995 r.
Źródło APK, t. I, b.p.

Fotografia 66. Oaza rodzin organizowana w Bobrownikach w 1995 r.
Źródło APK, t. I, b.p.

Warto również dodać w tym miejscu, że w ramach formacji oazowej grupa osób z parafii wojskowej przeżyła rekolekcje oazowe w Bobrownikach w lipcu 1995 r.¹⁴³ W wycieczce, która odbyła się w Wielki Czwartek 1997 r. do Wyższego Seminarium Duchownego diecezji siedleckiej w Opolu Nowym na sztukę poświęconą męczennikom z Pratulina, wzięli udział ministranci i schola parafialna¹⁴⁴.

Fotografia 67. Sztuka poświęcona Męczennikom z Pratulina w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Siedleckiej w Opolu Nowym w 1997 r.
Źródło APK, t. II, b.p.

Bardzo ważnym wydarzeniem w dziejach Polski, jak również wspólnoty parafialnej garnizonu Biała Podlaska była pielgrzymka Ojca Świętego Jana Pawła II do Polski. Ks. kpt. Józef Michalik z grupą 40 osób udał się do Krakowa i uczestniczył dnia 8 czerwca 1997 r. w uroczystościach¹⁴⁵.

Swoją formację mieli także ministranci i scholanki, którzy w okresach wakacyjnych wyruszyli z wycieczką w różne miejsca kraju. Przykładem mogą być wakacje w 1997 r., kiedy to 22-osobowa grupa w dniach 11–20 lipca udała się do Ziemi Lubuskiej. W kolejnym roku młodzież odpoczywała w Serpelicach nad Bugiem, w 1999–2003 r. była w Ośrodku Wypoczynkowym Nadleśnictwa Brzegi Dolne w Teleśnicy koło Łobozewa. W wakacje 2010 r. odbyły się dwa rajdy rowerowe w okolicy Białej Podlaskiej.

¹⁴³ Tamże.

¹⁴⁴ APK, t. II, b.p.

¹⁴⁵ Tamże.

Fotografia 68. Pielgrzymi z parafii wojskowej w Białej Podlaskiej
na pielgrzymce papieża Jana Pawła II w Krakowie w 1997 r.
Źródło APK, t. II, b.p.

Fotografia 69. Ognisko z parafialną młodzieżą.
Źródło APK, t. II, b.p.

Fotografia 70. Odwiedziny w stajni przez dzieci i młodzież parafii wojskowej.
Źródło MSFoto.

Jedną z kolejnych atrakcji oferowanych dzieciom i młodzieży parafialnej była wyprawa do stadniny, gdzie można było ujeżdżać konie. Organizatorem był ks. ppłk Mirosław Kurianiuk.

W ramach przygotowania do Świątowych Dni Młodzieży, młodzież z rejonu Biała Podlaska wystąpiła z promocją wizyty papieża w Polsce. Dnia 12 czerwca 2016 r. sprawowano w tej intencji Mszę św., następnie na placu kościelnym rozpoczął się festyn. Atrakcją był pokaz radiowozów policyjnych i strażackich. Były także pokazy młodzieży oraz konkursy z nagrodami¹⁴⁶.

Fotografia 71. Młodzież w ramach promocji Świątowych Dni Młodzieży w 2016 r.
Źródło: <http://www.bialapodlaska.pl/arttykul/2364/zatrzymali-sie-w-parafii-wojskowej-kolejna-promocja-swiatowych-dni-mlodziezy> (20.12.2016)

¹⁴⁶ *Zatrzymali się w parafii wojskowej. Kolejna promocja Świątowych Dni Młodzieży*, <http://www.bialapodlaska.pl/arttykul/2364/zatrzymali-sie-w-parafii-wojskowej-kolejna-promocja-swiatowych-dni-mlodziezy> (20.12.2016)

ROZDZIAŁ III

Posługa kapelanów wojskowych pośród społeczności wojskowej

Obecność kapelana wśród społeczności wojskowej od wielu lat miała swój specyficzny charakter. Obchody wydarzeń z dziejów Polski, obecność w jednostce wojskowej to okazja do zawiązywania wspólnoty oraz wychodzenia naprzeciw oczekiwaniom współczesnych żołnierzy oraz ich rodzin. Co prawda wydarzenia zapisane na kartach wspólnoty żołnierskiej miasta Biała Podlaska i okolic posiadały zróżnicowany charakter, jednak za każdym razem nawiązywały do wydarzeń z życia żołnierza polskiego.

3.1. Wydarzenia o znaczeniu państwowym

3.1.1. Święto Wojska Polskiego

Głównym świętem o charakterze narodowym mającym na celu pamięć o żołnierzu jest Święto Wojska Polskiego obchodzone 15 sierpnia, które także upamiętnia glorię zwycięstwa żołnierza polskiego nad bolszewikami w 1920 r. na przedpolach Warszawy¹⁴⁷.

Pierwsze obchody Święta Wojska Polskiego z udziałem kapelana wojskowego w Białej Podlaskiej w najnowszej historii miały miejsce w kościele św. Antoniego 15 sierpnia 1992 r. o godz. 10.00. We Mszy Św. brali udział przedstawiciele wojska na czele z płk Rudolfem Somerlikiem, płk. dypl. Ryszardem Brojkiem oraz kompania honorowa. Podczas uroczystości obecny był także wicemarszałek senatu Andrzej Czapski oraz prezydent Mirosław Radecki i wojewoda białkopodlaski Tadeusz Korszeń¹⁴⁸.

¹⁴⁷ K. Tuszyński, *Święto Wojska Polskiego w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/158_5144.html (10.11.2015); J. Górniak, K. Tuszyński, *Święto Wojska Polskiego w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.wp.-mil.pl/pl/-419_10442.-html (10.11.2015); M. Stefaniak, *Święto Wojska Polskiego w Białej Podlaskiej 2009 roku*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/367-_7689.html (10.11.2015); K. Tuszyński, *Biała Podlaska: Uroczystości Wojska Polskiego*, http://ordynariat.wp.mil.pl/-pl/184_2443.html (10.11.2015).

¹⁴⁸ APK, t. I, b.p.

Fotografia 72. Duchowieństwo podczas Święta Wojska Polskiego 15 sierpnia 2006 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

Kolejne odnotowane w kronice parafialnej Święto Wojska Polskiego obchodzone 14 sierpnia 1996 r. Liturgii przewodniczył ks. dziekan Antoni Laszuk, natomiast homilię wygłosił ks. dziekan Mieczysław Skorodziuk. Obecni na Mszy Św. byli także: wojewoda bialski, dowództwo garnizonu, jak również przedstawiciele kombatanatów, żołnierze oraz pracownicy wojska¹⁴⁹.

Uroczystości Święta Wojska Polskiego odbywały się zawsze w podniosłej atmosferze. Gromadziło ono kapłanów bialskich parafii, poczty sztandarowe oraz licznie przybyłych przedstawicieli władz miejskich, wojska oraz miejscową ludność. 15 sierpnia 2006 r. w uroczystościach wzięli: ks. kan. Ryszard Kardas, ks. kan. Marian Daniluk, a także ks. proboszczowie: ks. prałat Mieczysław Lipniacki, ks. kan. Zbigniew Bieńkowski, ks. kan. Janusz Onufrejuk, ks. Andrzej Witkowski, ks. kan. Jan Pilipiuk oraz o. Henryk Łyczewski¹⁵⁰. Spośród przedstawicieli władz miejskich przybyli Andrzej Czapski – prezydenta miasta Biała Podlaska, Tadeusz Łazowski – starosta bialski, prof. dr hab. Jerzy Sadowski – przewodniczący rady miasta, a zarazem prorektor AWF w Białej Podlaskiej, ppłk Zbigniew Bojko – komendant WКУ w Białej Podlaskiej¹⁵¹.

¹⁴⁹ Tamże.

¹⁵⁰ APK, t. V, b.p.

¹⁵¹ Tamże.

Fotografia 73. Władze miejskie podczas Świąta Wojska Polskiego 15 sierpnia 2006 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

Fotografia 74. Poczty sztandarowe podczas Świąta Wojska Polskiego 15 sierpnia 2006 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

Obecni byli także kombataneci, weterani, emeryci, renciści oraz przedstawiciele służb mundurowych: straży granicznej, policji, straży pożarnej, urzędu celnego, służby więziennej oraz straży miejskiej¹⁵². Po zakończonej Mszy Św. pod pomnikiem z tablicą upamiętniającą poległych pilotów odmówiono modlitwę i złożono kwiaty¹⁵³.

Fotografia 75. Złożenie wieńców pod pomnikiem poległych pilotów podczas Święta Wojska Polskiego 15 sierpnia 2006 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

Istotnym wydarzeniem był fakt, że podczas uroczystości odpustowych w 2007 r., po zakończonej Eucharystii, biskup połowy Wojska Polskiego gen. dyw. prof. dr hab. Tadeusz Płoski, dokonał poświęcenia odnowionej tablicy przy pomniku lotników, która została ufundowana 16 września 1933 r. przez matkę pilota Franciszka Żwirki dla uczczenia jubileuszu 1900-lecia Narodzin Chrystusa oraz tragicznej śmierci lotników Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury. Na tablicy widnieje napis: *16. IX. 1933 – Na uczczenie Jubileuszu 1900-lecia śmierci Chrystusa Pana i pamiątkę tragicznej śmierci lotników – Matko Bolesna módl się za nami! – Na pamiątkę stawia Matka*¹⁵⁴.

¹⁵² Tamże.

¹⁵³ K. Tuszyński, *Biała Podlaska: Uroczystości Wojska Polskiego*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/184_2443.html (20.12.2016).

¹⁵⁴ Z. Kępa, *Biała Podlaska: uroczystości odpustowe ku czci św. Kazimierza w parafii wojskowej z udziałem Biskupa Połowego Wojska Polskiego*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/163_4551.html (10.11.2015);

Święto Wojska Polskiego w 2008 r. rozpoczęło się 14 sierpnia zbiórką kadry i pracowników Wojskowej Komendy Uzupełnień, podczas której dokonano wyróżnień za służbę. Następnie przy ul. Warszawskiej pod pomnikiem upamiętniającym 34 Pułk Piechoty złożono wieńce i kwiaty. W kościele garnizonowym odprawiono Mszę Św. w intencji ojczyzny. W koncelebrze uczestniczyli: ks. prał. Ryszard Kardas, ks. prał. Mieczysław Lipniacki, ks. kan. płk Kazimierz Tuszyński, ks. kan. Janusz Onufrejuk, ks. kan. Zbigniew Bieńkowski, ks. kan. Jan Pilipiuk, ks. kan. Stanisław Pawluczuk, o. Piotr Woźniacki¹⁵⁵.

W uroczystościach uczestniczyli: Andrzej Czapski, Tadeusz Łazowski, dr Zbigniew Maziarczyk, płk dypl. Wiesław Skulski, ppłk Jan Górniak, płk rez. Rudolf Somerlik, płk rez. Jan Smolarek, płk rez. Jerzy Barczyński, mjr rez. Edward Ćwicyński, mjr rez. pil. Aleksander Kamiński, ppłk rez. Leon Jakoniuk, płk Bogusław Woźnica, bryg. Jarosław Kuszneruk, kom. Jerzy Siedlanowski, Jan Antoniuk, płk SG Ryszard Marczuk, ks. płk Aleksy Andrejuk, ks. ppor. SG Adam Weremijewicz¹⁵⁶.

Fotografia 76. Uczestnicy Uroczystości Święta Wojska Polskiego w 2008 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

Kolejne Święto Wojska Polskiego odbyło się w 2009 r. Początek miał miejsce 14 sierpnia. W Wojskowej Komendzie Uzupełnień komendant WKU ppłk mgr inż. Jan Górniak wręczył nagrody i wyróżnienia. Następnie przy

¹⁵⁵ APK, t. V, b.p.

¹⁵⁶ Tamże.

ul. Warszawskiej złożono wieńce i kwiaty pod pomnikiem upamiętniającym 34 Pułk Piechoty. Msza Św. w intencji ojczyzny została odprawiona w kościele garnizonowym. W koncelebrze uczestniczyli: ks. prał. Ryszard Kardas, ks. kan. Płk Kazimierz Tuszyński, ks. kan. Janusz Onufrejuk, ks. kan. Jan Pilipek, ks. kan. Stanisław Pawluczuk, o. Andrzej Derej¹⁵⁷.

Gośćmi honorowymi uroczystości byli: m.in. Andrzej Czapski, dr Zbigniew Maziarczyk, ppłk Jan Górniak, płk rez. Rudolf Somerlik, płk rez. Jan Smolarek, płk rez. Jerzy Barczyński, mjr rez. Edward Ćwicyński, mjr rez. pil. Aleksander Kamiński, ppłk rez. Leon Jakoniuk, nadkom. Grzegorz Zadroga, płk Bogusław Woźnica, kom. Jerzy Siedlanowski, ks. ppor. SG Adam Wermiejewicz¹⁵⁸.

Fotografia 77. Uczestnicy Uroczystości Święta Wojska Polskiego w 2009 r. Źródło APK, t. V, b.p.

Obchody Święta Wojska Polskiego w 2010 r. rozpoczęły się 13 sierpnia złożeniem wiązanek kwiatów oraz zapaleniem zniczy w miejscach upamiętniających bohaterskich żołnierzy polskich. Do przykładowych miejsc należały: tablica pamięci przy kościele Błogosławionego Honorata, cmentarz przy ul. Janowskiej, pomnik przy ulicy Warszawskiej, upamiętniający żołnierzy 34 Pułku Piechoty. W delegacji brali udział: prezydent miasta Biała Podlaska – Andrzej Czapski, starosta bialski – Tadeusz Łazowski, komendant Wojskowej

¹⁵⁷ Tamże.

¹⁵⁸ Tamże.

Komendy Uzpełnień – ppłk Jan Górniak, komendant 2. Kompanii Radiotechnicznej 3. Sandomierskiego Batalionu Radiotechnicznego w Roskoszy – kpt. Marcin Nowacki, przedstawiciel Związku Żołnierzy Zawodowych WP – pan Tadeusz Mikinnik oraz towarzyszące im osoby. Następnie uczestnicy udali się do hotelu „Rota”, gdzie spotkaniu towarzyszyła wystawa poświęcona Marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu oraz Bitwie Warszawskiej przygotowana przez dr Szczepana Kalinowskiego oraz panią Małgorzatę Nikolską dyrektor Muzeum Południowego Podlasia.

W uroczystej Eucharystii 15 sierpnia o godzinie 11.00 w kościele garnizonowym przy ul. Dokudowskiej udział wzięli m.in.: przedstawiciele stowarzyszeń kombatanckich, prezes ZIW – płk Jerzy Barczyński, prezes Światowego Związku Żołnierzy AK – mjr Stanisław Mirecki, prezydent miasta Biała Podlaska Andrzej Czapski, starosta bialski Tadeusz Łazowski, wójt gminy Biała Podlaska Wiesław Panasiuk, dyrektorzy, dowódcy, komendanci: JW z Roskoszy, Izby Celnej, Straży Pożarnej, placówek Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej, Policji, Zakładu Karnego. Obecni byli także żołnierze rezerwy, w tym poprzedni komendanci WKU. W koncelebrze brali udział: ks. prał. płk rez. dr Kazimierz Tuszyński i ks. kan. Andrzej Witkowski – proboszcz parafii pod wezwaniem Chrystusa Miłosiernego w Białej Podlaskiej¹⁵⁹.

Fotografia 78. Delegacja składająca kwiaty przy miejscach pamięci w 2010 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

¹⁵⁹ J. Górniak, K. Tuszyński, *Święto Wojska Polskiego w Białej Podlaskiej* http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/419_10442.html (20.12.2016).

Fotografia 79. Uczestnicy Święta Wojska Polskiego w 2013 r.,
Źródło: http://bialapodlaska.wku.wp.mil.pl/pl/8611_12274.html (20.12.2016).

Święto Wojska Polskiego w 2015 r. miało swój wyjątkowy charakter. Po Mszy Św., którą sprawowali: ks. ppłk Mirosław Kurianiuk oraz ks. ppor. dr Sławomir Bylina. Komendant Wojskowej Komendy Uzuppełnień wręczył medale zasłużonym osobom. Następnie odbyło się tradycyjne VI spotkanie pokoleń, w którym m.in. udział wzięli: przedstawiciele władz samorządowych na czele z panem prezydentem miasta Biała Podlaska Andrzejem Czapskim, starostą Janem Bajkowskim, przedstawiciele służb mundurowych, żołnierze rezerwy kombatancki i weterani¹⁶⁰.

Fotografia 80. Uczestnicy Święta Wojska Polskiego w 2016 r.,
Źródło: http://bialapodlaska.wku.wp.mil.pl/pl/8611_30653.html (20.12.2016)

¹⁶⁰ M. Kodym, *Święto Wojska Polskiego*, http://bialapodlaska.wku.wp.mil.pl/pl/8611_12274.html (20.12.2016).

Ostatnie Święto Wojska Polskiego uroczystość obchodzono już 12 sierpnia, kiedy to złożono wiązanki kwiatów i zapalono znicze przy pomnikach i grobach poległych żołnierzy 1920 r. Następnie miała miejsce Msza Św. której przewodniczył ks. ppłk Wiesław Kondraciuk. Odbyło się także spotkanie, podczas którego wręczono medale „Pro Patria”. Na zakończenie dr Szczepan Kalinowski przedstawił genezę Bitwy Warszawskiej¹⁶¹.

3.1.2. Rocznice wydarzeń z dziejów Polski

Oprócz głównego Święta Żołnierzy, społeczność bialska brała udział w wydarzeniach z dziejów Polski. Uwzględniając chronologię wydarzeń, przedstawię główne uroczystości. Wydarzeniem, które odbiło piętno na kolejnych losach Polski był lot delegacji na czele z prezydentem prof. Lechem Kaczyńskim na uroczystości 70-lecia zbrodni katyńskiej do Smoleńska. W związku z tragedią także w parafii wojskowej odbyły się nabożeństwa w intencji ofiar. We Mszy Św. uczestniczyły delegacje Wojskowej Komendy Uzuppełnień, Straży Granicznej, Izby Celnej, Komend Miejskich Policji i Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej i Straży Ochrony Kolei. Obecni byli przedstawiciele władz państwowych i lokalnych oraz przedstawiciele wojska. Podczas uroczystej Mszy Św. wspomniano fakt, że pośród poległych był gen. bryg. pilot Andrzej Błasik, dowódca Sił Powietrznych, który w Białej Podlaskiej odbywał szkolenie lotnicze jako podchorąży oraz tu poznał swoją żonę Ewę. W tym mieście również mieli zamiar osiąść po zakończeniu służby wojskowej generała. Modlono się także w szczególny sposób w intencji biskupa polowego Wojska Polskiego gen. bryg. prof. dr hab. Tadeusza Płoskiego oraz pozostałych ofiar. Wyrazem solidarności lokalnych przedstawicieli władz było przesłanie do Ordynariatu Polowego listów z wyrazami współczucia, które oficjalnie skierowali: Andrzej Czapski, Tadeusz Łazowski, kpt. SG Wojciech Rogowski, mł. insp. celny Remigiusz Woźniak, ppłk mgr inż. Jan Górniak¹⁶².

Ważnym świętem o charakterze patriotyczno-religijnym było także wspomnienie uchwalenia Konstytucji 3 maja oraz uczczenie Matki Bożej Królowej Polski. Pierwsze uroczyste obchody z udziałem wojska miały miejsce 3 maja 1993 r. w kościele św. Antoniego o godz. 10.00. Mszę Św. koncelebrowało dwóch dziekanów z Białej Podlaskiej, ojciec gwardian ojców kapucynów, kapelan wojskowy oraz inni kapłani. W uroczystości wzięli udział przedstawiciele władz miasta, poczty sztandarowe wraz z kompanią honorową, licznie

¹⁶¹ K. Woźniak, *Święto Wojska Polskiego*, http://bialapodlaska.wku.wp.mil.pl/pl/8611_30653.html (20.12.2016).

¹⁶² J. Trudzik, *Biała Podlaska: Msza Św. w intencji ofiar katastrofy w Smoleńsku*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/405_9490.html (10.11.2015); APK, t. V, b.p.

zgrupowana młodzież, kombatanci, harcerze oraz mieszkańcy Białej Podlaskiej¹⁶³. W maju oddawano również pamięć żołnierzom włoskim, jeńcom Stalagu 366. Uroczystości obchodzone 8 maja 2012 r. były pod patronatem szefa Urzędu ds. Kombatantów i Osób Represjonowanych - pana ministra dr. Jana Stanisława Ciechanowskiego. Eucharystię sprawowali: ks. prof. dr hab. Artur Katolo, kapelan A. N. E. I. (Associazione Nazionale Ex Internati), który wygłosił okolicznościowe kazanie; ks. ppłk SG Mirosław Kurjaniuk oraz ks. proboszcz Jacek Owsianka - proboszcz parafii Chrystusa Miłosiernego, na której terenie znajduje się cmentarz i pomnik. W uroczystości brali udział: m.in. prezydent Białej Podlaskiej i starosta bialski z podległymi sobie pracownikami oraz ok. 200 uczniów bialskich szkół. Dalsze uroczystości przewidziano w Dęblinie, gdzie spoczywa ok. 20.000 żołnierzów włoskich, oraz w Kuźnicy Żelichowskiej, dla upamiętnienia 6 generałów włoskich zamordowanych w styczniu 1945 r. W uroczystościach uczestniczyła córka Alberto Trionfiego jednego z zamordowanych generałów. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że z grupy 650.000 żołnierzów włoskich, którzy odmówili dalszej walki po stronie Hitlera, w lipcu 1943 r., zginęło ponad 400.000. Szacuje się, iż z tej liczby, ok. 200.000 żołnierzów włoskich zostało zamordowanych przez Niemców na terenie Polski¹⁶⁴.

Fotografia 81. Złożenie pamiątkowych wiązanek i modlitwa pod pomnikiem poległych pilotów w dniu 11 kwietnia 2010 r.

Źródło APK, t. V, b.p.

¹⁶³ APK, t. I, b.p.

¹⁶⁴ M. Kurjaniuk, *Biała Podlaska: Uroczystości ku czci pomordowanych żołnierzów włoskich – więźniów Stalagu 366*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/508_14012.html (10.11.2015).

Upamiętniono także szereg innych ważnych wydarzeń z dziejów Polski. W 2010 r. obchodzono 600-lecie bitwy pod Grunwaldem, którą połączono z 65 rocznicą zakończenia II wojny światowej. W dniu 30 czerwca w sali parafialnej odbyły się uroczystości z udziałem m.in.: prezydenta miasta Biała Podlaska Andrzeja Czapskiego, konsula Republiki Białoruś Władimira Ananicza, inspektora Delegatury Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie Stanisława Lauferskiego, komendanta WKU w Białej Podlaskiej ppłk. Jana Górniaka, zastępcy dyrektora Zakładu Karnego w Białej Podlaskiej mjr Leszka Wojciechowskiego¹⁶⁵.

Fotografia 81. Wyróżnione osoby Krzyżem Pamiątkowym „Zwycięzcom 1945” w 2010 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

Pamiętano również o zakończeniu II wojny światowej. Wydarzenie to wielokrotnie było łączone z uroczystością Święta Wojska Polskiego oraz świętem 34 Pułku Piechoty Wojska Polskiego. Podczas uroczystości zostały przyznane przez Zarząd Główny Związku Kombatanów Rzeczypospolitej i Byłych Więźniów Politycznych Krzyże Pamiątkowe „Zwycięzcom 1945”¹⁶⁶.

Obchody rocznicy wybuchu II wojny światowej miały miejsce 1 września 2016 r. Rozpoczęły się Mszą Św. w kościele św. Anny, następnie przemasze-

¹⁶⁵ J. Łojko, *Biała Podlaska: Pamięć i modlitwa w 600 rocznicę bitwy pod Grunwaldem i 65 rocznicę zakończenia II wojny światowej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/415_10205.html (10.11.2015); J. Łojko, *Pamięć i modlitwa w 600 rocznicę bitwy pod Grunwaldem i 65 rocznicę zakończenia II wojny światowej*. http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/413_10223.html (10.11.2015).

¹⁶⁶ APK, t. I, b.p.

rowano na plac Wolności, gdzie odczytano apel pamięci oraz złożono znicze i kwiaty¹⁶⁷.

Fotografia 82. Uroczystości rocznicy wybuchu II wojny światowej w 2015 r.
Źródło: <http://www.bialapodlaska.pl/artykul/1386/upamietniono-wybuch-ii-wojny-swiatowej-wideo> (20.12.2016).

Fotografia 83. 77. rocznica wybuchu II wojny światowej.
Źródło: http://bialapodlaska.wku.wp.mil.pl/pl/8611_30971.html (20.12.2016).

¹⁶⁷ 77. rocznica wybuchu II wojny światowej, <http://www.bialapodlaska.pl/artykul/1386/upamietniono-wybuch-ii-wojny-swiatowej-wideo> (20.12.2016).

Uroczyscie obchodzono także Święto Niepodległości, zarówno w Białej Podlaskiej, jak i w okolicznych miejscowościach. Przykładem może być wspólny udział kapelana wraz z żołnierzami w uroczystościach religijno-patriotycznych w Malowej Górze w 80 rocznicę Odzyskania Niepodległości, którzy przyjęli zaproszenie miejscowego proboszcza.

Warto podkreślić fakt pamięci i opieki nad lokalnymi miejscami pamięci. Dzięki zaangażowaniu Zarządu Rejonowego Związku Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy Wojska Polskiego (ZBŻŻ i ORWP) w Białej Podlaskiej pod przewodnictwem mjr. inż. mgr. Aleksandra Kamińskiego, odbywały się regularne spotkania. Dla przykładu w dniu 22 kwietnia 2009 r. odbyło się spotkanie w celu uczczenia tych, którzy oddali swoje życie za wolną, suwerenną i niepodległą Polskę. Z tej okazji zaproszono delegacje kombatanatów z Brześcia n/Bugiem w składzie: Szczepan Omeliusiuk – przewodniczący Brzeskiego Obwodowego Związku Weteranów Walentyna Solowiej – przewodnicząca Brzeskiej Organizacji Weteranów. Delegacji przewodniczył Władimir Ananicz, konsul Republiki Białoruś w Białej Podlaskiej. Ze strony polskiej udział wzięli m.in.: Tadeusz Łazowski – starosta białski, Waldemar Godlewski – wiceprezydent miasta Białej Podlaskiej, ks. prał. płk. rez. Kazimierz Tuszyński – proboszcz parafii garnizonowej w Białej Podlaskiej, mjr Janusz Łojko – zastępca komendanta WKU w Białej Podlaskiej, płk pil. rez. Jan Smolarek – prezes Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego RP, redaktorzy z Białorusi oraz mjr pil. rez. Jerzy Trudzik – redaktor „Słowa Podlasia” i Łukasz Prusak – redaktor „Wspólnoty”.

Podczas spotkania ks. płk rez. Kazimierz Tuszyński przekazał pozdrowienia od biskupa połowego WP gen. dyw. prof. dra hab. Tadeusz Płoskiego cytując, jego słowa: „Od zarania ludzkości w szczególności sposób otaczane są czią groby zmarłych, a szczególnie bohaterów, którzy oddali życie za swoich pobratymców. Podobnie powinno być z grobami żołnierzy polskich i białoruskich, którzy zginęli podczas różnych wojen, bitew i powstań XIX oraz XX wieku, a szczególnie podczas II wojny światowej”¹⁶⁸. Do najważniejszych miejsc upamiętniających martyrologię jeńców wojennych ludności cywilnej w naszym mieście należą m.in.:

- **Cmentarz wojenny przy ulicy Przemysłowej.** Na tym cmentarzu pochowano ponad 10 tys. zmarłych, którzy nie przeżyli trudów wojny a leczyli się w szpitalu przy dawnej ul. Brzozowej (dziś ul. Kościuszki), który szpitalem był tylko z nazwy. Od października 1941 r. lazaret funkcjonował jako normalny obóz jeniecki, przez który około 30 tys. jeńców wojennych i powojennych. Na cmentarzu znajdują się dwa pomniki pamięci: jeden z napisem „Ofiarom Zbrodni Faszyzmu”, a na drugim umieszczono

¹⁶⁸ K. Tuszyński, *Uczczenie Miejsc Pamięci Narodowej w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.pl/pl/354_7061.html (10.11.2015).

gwiazdę. Jeńcy wojenni przebywali także w obozie tak w zwanych „czerwonych koszarach” przy ulicy Brzeskiej 41.

- **Miejsce straceń Polaków na placu Wolności.** W dniu 13 listopada 1943 r. na placu Wolności w Białej Podlaskiej Gestapo w obecności zgonionej społeczności bialskiej rozstrzelało 10 mieszkańców miasta w odwecie za to, że żołnierze podziemia konspiracyjnego ogolili głowę konfidentce gestapo. Dnia 23 listopada 1943 r. w tym samym miejscu od salwy karabinowej policyjnego plutonu egzekucyjnego zginęło 16 więźniów, mieszkańców nadbużańskich wsi.
- **Miejsce kaźni przy ulicy Kościuszki.** We wrześniu 1941 r. utworzono obóz jeńców radzieckich, wśród których znajdowali się Białorusini w dzielnicy Wola – Zofiesie. Osadzeni tu jeńcy pracowali na stacji kolejowej „Vinecie” przy ulicy Sidorskiej, na lotnisku i magazynach wojskowych położonych przy ulicy Kościuszki. Obóz istniał do 1943 r., a przeszło przez niego ponad 20.000 jeńców. Po zakończeniu II wojny światowej mieszkańcy Białej Podlaskiej uczcili pamięć pomordowanych jeńców radzieckich, postawili przy ulicy Kościuszki pomnik, na którym umieszczono następującej treści napis: „Miejsce Kaźni na radzieckich jeńcach wojennych dokonanych przez hitlerowców w latach 1941–1942”.
- **Pomnik lotników Podlasia przy ulicy Dokudowskiej 17.** Pomnik znajduje się na placu kościelnym parafii garnizonowej pw. św. Kazimierza Królewicza. Na tablicy widnieje napis o następującej treści: *„Wszystko na swój początek ale nie ma końca. Więc chociaż jesteś gdzieś wśród gwiazd, wolny od wszystkich trwóg, tutaj na zawsze został twój ślad a z nim tęsknota, pamięć i ból. Kolegom Pilotom, którzy tragicznie zginęli śmiercią lotnika w czasie wykonywania obowiązków w powietrzu”*. Pomnik upamiętnia również tych, którzy zginęli podczas pełnionej służby po II wojnie światowej oraz wszystkich tych którzy byli związani z lotnictwem w Białej Podlaskiej. Byli to pionierzy Podlaskiej Wytwórni Samolotów, którzy w latach 1923–1939 wyprodukowali 1400 samolotów dla wojska oraz tych, którzy na tych samolotach walczyli w wojnie obronnej w 1939 r. i oddali bohatersko swoje życie¹⁶⁹.

¹⁶⁹ K. Tuszyński, *Uczczono Miejsca Pamięci Narodowej w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/354_7057.html (20.12.2016).

3.2. Uroczystości o charakterze wojskowym

3.2.1. Przysięga wojskowa

Doniosłym wydarzeniem w życiu ze społeczności wojskowej jest przysięga żołnierska.

Fotografia 84. Przysięga żołnierska w garnizonie Biała Podlaska w marcu 1997 r.
Źródło APK, t. II, b.p.

Kolejna przysięga miała miejsce 3 sierpnia 1997 r. Po uroczystej Mszy Św. kolejny rocznik żołnierzy złożył przysięgę wojskową. Podobnie było w kolejnych latach, np. 5 grudnia 1998 r.¹⁷⁰

Fotografia 85. Przysięga żołnierska w garnizonie Biała Podlaska w sierpniu 1997 r.
Źródło APK, t. II, b.p.

¹⁷⁰ APK, t. II, b.p.

3.2.2. Uroczystości związane z życiem garnizonu

Dnia 16 maja 1998 r. odbyła się uroczystość z racji 40-lecia istnienia 61 Ipszb w Białej Podlaskiej. Msza Św. pod przewodnictwem dziekana WLOP ks. ppłk. pil Zdzisława Krajzy rozpoczęła wspólne obchody. Wzięli w niej udział m.in.: komendant, rektor gen. bryg. pil. dr Ryszard Olszewski, gen. bryg. Zbigniew Lewandowski – szef Regionalnego Sztabu Wojskowego Warszawa, płk Rudolf Somerlik – szef WSzW i komendant garnizonu Biała Podlaska, byli dowódcy: płk Leszek Jurczyniak, płk Jan Smolarek, ppłk Marek Bylinka, przedstawiciele władz wojewódzkich, władze miejskie, samorządowe. Oprawę muzyczną zapewniła Orkiestra Koncertowa Wojska Polskiego oraz pokazy lotnicze na samolotach typu Iskra i Orlik¹⁷¹.

W wyniku zarządzanej reorganizacji jednostek szkolnych na terenie kraju i na podstawie rozkazu szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego z dnia 10 września 1999 r. rozpoczęto proces przekształcania pułków lotniczych. Dnia 21 stycznia 2000 r. z 61. Lotniczego Pułku Szkolno-Bojowego w Białej Podlaskiej przeniesiono do Nowego Miasta 21 pilotów i 19 osób personelu technicznego. Do końca 2000 r. zakończono proces przekształcania Bazy w 3. Ośrodek Szkolenia Lotniczego. Uroczystość rozformowania 61. Lotniczego Pułku Szkolno-Bojowego miała miejsce 29 grudnia 2000 r. na lotnisku w Białej Podlaskiej. Po odczytaniu rozkazów, wydano komendę o odprowadzeniu sztandaru do sali tradycji¹⁷².

Fotografia 86. Odprowadzenie sztandaru jednostki w 2000 r.

Źródło: M. Mikołajczyk, *Lotnicze tradycje Białej Podlaskiej*. Warszawa 2008, s. 230.

¹⁷¹ Tamże.

¹⁷² M. Mikołajczyk, *Lotnicze tradycje Białej Podlaskiej*. Warszawa 2008, s. 229; J. Trudzik, *Nasze lotnicze Podlasie*. Biała Podlaska 2007.

W parafii miała też miejsce odprawa księży kapelanów Straży Granicznej. Odprawa miała miejsce w dniach od 28 lutego do 1 marca 2009 r. W pierwszym dniu spotkania odprawiono nieszpory, odmówiono różaniec, następnie celebrowano Mszę Św. pod przewodnictwem biskupa polowego Wojska Polskiego gen. dyw. prof. dr. hab. Tadeusza Płoskiego, który w homilii zwrócił uwagę na następujące kwestie: „Pan rzeczywiście powołuje w ściśle określonym celu: do pokuty, do nawrócenia. Kto uważa się za sprawiedliwego, jak to czynili faryzeusze, i nie odczuwa potrzeby nawrócenia, zamyka serce swoje łasce zbawienia. Oto najbardziej zdradliwy z grzechów, grzech pychy duchowej, która może niekiedy zakorzenić się również u „osób pobożnych”, kapłanów i nawet biskupów. Lecz gdy człowiek w szczerzej porządnie jest świadom, że należy do liczby chorych grzeszników, może być pewny, że nie oddali się od Chrystusa, przeciwnie, Chrystus szuka go by go uzdrowić, nawrócić i uwolnić od grzechu”¹⁷³.

Podczas drugiego dnia odprawy księża kapelani przygotowali liturgię Mszy Św. odpustowej. Biskup polowy w koncelebrze księży proboszczów z Białej Podlaskiej i księży kapelanów Straży Granicznej celebrował Mszę Św. ku czci św. Kazimierza Królewicza. biskup podziękował ks. prał. Kazimierzowi Tuszyńskiemu za 15 lat posługi dziekańskiej w Straży Granicznej¹⁷⁴.

Fotografia 87. Księża kapelani Straży Granicznej podczas odprawy w 2009 r.
Źródło: http://ordynariat.pl/pl/348_6624.html (20.12.2016).

¹⁷³ Z. Kępa, *Biała Podlaska: Odprawa księży kapelanów Straży Granicznej z udziałem Biskupa Polowego Wojska Polskiego*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/348_6624.html (10.11.2015).

¹⁷⁴ Tamże.

Dnia 12 listopada 2010 r. dokonano uroczystego odsłonięcia i poświęcenia samolotu TS 11 ISKRA. W uroczystości udział wzięli: prezydent miasta Andrzej Czapski, dowódcy jednostek, komendanci służb mundurowych, członkowie Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego RP. Poświęcenia dokonał ks. ppłk Mirosław Kwiatkowski.

Fotografia 88. Poświęcenie samolotu TS 11 ISKRA 12 listopada 2010 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

Dnia 8 maja 2016 r. miała miejsce ważna uroczystość, nawiązująca do tradycji 34. Pułku Piechoty w Białej Podlaskiej. Uroczystości rozpoczęły się pod pomnikiem 34 Pułku Piechoty przy ul. Warszawskiej, gdzie złożono kwiaty przy obecności kompanii reprezentacyjnej Sił Powietrznych oraz orkiestry wojskowej z Dębina. Wśród oficjeli obecny był szef gabinetu politycznego MON Bartłomiej Misiewicz. Gospodarzem był prezydent miasta Dariusz Stefaniuk. Na zakończenie uroczystości odbył się piknik wojskowy oraz pokazy prezentowane przez służby mundurowe¹⁷⁵.

¹⁷⁵ *Święto 34. Pułku Piechoty jak za dawnych lat. Miasto godnie uczciło historyczną jednostkę*, <http://www.bialapodlaska.pl/artukul/2230/swieto-34-pulku-piechoty-jak-za-dawnych-lat-miasto-godnie-uczciło-historyczna-jednostke-wideo> (20.12.2016).

Fotografia 89. Święto 34. Pułku Piechoty w 2016 r.

Źródło: <http://www.bialapodlaska.pl/artykul/2230/swieto-34-pulku-piechoty-jak-za-dawnych-lat-miasto-godnie-uczycilo-historyczna-jednostke-wideo> (20.12.2016)

3.2.3. Pamięć o poległych pilotach

Jednym z pierwszych smutnych wydarzeń w dziejach parafii wojskowej była śmierć byłego dowódcy pułku, płk. pil. Ryszarda Brojka, który odszedł do Pana 23 września 1996 r. W ostatniej drodze zmarłego uczestniczyli najbliżsi oraz licznie zgromadzone osobistości, m.in. obecni byli generałowie brygady Edward Chyra, Zygmunt Skuza, Ryszard Olszewski, Marian Wróblewski, przedstawiciele Warszawskiego Okręgu Wojskowego, Wojsk Lotniczych i Obrony Powietrznej w Dęblinie, władze wojewódzkie, miejskie oraz delegacje wojskowo-cywilne z kraju i społeczność lokalna. Mszę Św. koncelebrowali kapelani z Dębina i Radomia¹⁷⁶. Podczas uroczystości pogrzebowej odczytano także telegram biskupa polowego Wojska Polskiego o następującej treści: „*Szanowny Pan ppłk. Pil. Anatol Czaban Dowódca JW. 5058 Biała Podlaska. Szanowny Panie Pułkowniku. W związku ze śmiercią Pana płk dypl. Pil. Ryszarda Brojek, pragnę wyrazić szczerze ubolewanie i przekazać wyrazy współczucia dla Pana Pułkownika, całego dowództwa JW. 5058. Znałem Pana Pułkownika jako człowieka prawego, oddanego służbie Bogu i Ojczyźnie. Wraz z prezbiterium Ordynariatu Polowego modłę się za śp. Ryszarda o wieczny pokój Jego duszy*”¹⁷⁷.

¹⁷⁶ APK, t. II, b.p.

¹⁷⁷ Telegram Biskupa Polowego Wojska Polskiego Sławoja Leszka Głódzia w związku ze śmiercią płk dypl. pil. Ryszarda Brojka, APK, t. II, b.p.

Fotografia 90. Uroczystości pogrzebowe śp. płk dypl. Pil. Ryszarda Brojka.
Źródło APK, t. II, b.p.

Przykładem pamięci o pilotach była również akcja sprzątnięcia grobów żołnierskich na miejskim cmentarzu przez żołnierzy garnizonu Biała Podlaska. W listopadzie 1996 r. odnowiono m.in. grób pilota z czasów II wojny światowej, który 2 września 1939 r. podczas bitwy powietrznej zestrzelił wprawdzie dwa niemieckie samoloty, lecz sam został trafiony i zginął¹⁷⁸.

Szczególny charakter miała uroczystość o charakterze religijno-patriotycznym w dniu 11 maja 1997 r., gdy poświęcono urnę z prochami pomordowanych w Katyniu i Charkowie w latach 1940–1956. Po zakończeniu Mszy Św., Niepodległościowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej w Białej Podlaskiej przekazał urnę Kapitulie Krzyża Więźnia Politycznego we Wrocławiu¹⁷⁹.

Smutnym wydarzeniem były uroczystości pogrzebowe 27-letniego pilota Jacka Pawlika, który zginął 9 czerwca 1997 r. w czasie lotu szkolnego w okolicach Brańska. Mszy Św. przewodniczył biskup połowy Wojska Polskiego gen. bryg. Sławoj Leszek Głódź.

Wspólnie z pilotem Pawlikiem zginął także plutonowy podchorąży Paweł Harasim (22 lata). Uroczystości pogrzebowe odbyły się w Pile 13 czerwca z udziałem kapelana i dowództwa garnizonu Biała Podlaska¹⁸⁰.

¹⁷⁸ APK, t. II, b.p.

¹⁷⁹ Tamże.

¹⁸⁰ Tamże.

Fotografia 91. Uroczystości pogrzebowe śp. pilota Jacka Pawlika 14 czerwca 1997 r.
Źródło APK, t. II, b.p.

W związku z upamiętnieniem poległych pilotów podjęto starania mające na celu ufundowanie pamiątkowej tablicy ku czci poległych. Odświeżenie i poświęcenie tablicy miało miejsce w październiku 1997 r. Ku czci żołnierzy 61. Lotniczego Pułku Szkolno-Bojowego i 3. Ośrodka Szkolenia Lotniczego¹⁸¹.

Fotografia 92. Uroczystości pogrzebowe śp. ppor. Pawła Harasimadnia
13 czerwca 1997 r. w Pile.
Źródło APK, t. II, b.p.

¹⁸¹ Tamże.

Kolejną pamiątkową tablicę odsłonięto i poświęcono 10 sierpnia 2002 r. Warto wspomnieć, że pomnik powstał z inicjatywy Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego RP Oddział Biała Podlaska¹⁸².

Koniec roku 2002 nie był radosny dla społeczności lokalnej, albowiem dnia 13 grudnia 2002 r. rozwiązano i rozformowano Ośrodek Szkolenia Lotniczego i Komendy Lotniska nr 3 w Białej Podlaskiej. Na podstawie rozkazu nr 236 komendanta Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych w oparciu o decyzję Ministra Obrony Narodowej, postanowiono „z dniem 31 grudnia 2002 r. Ośrodek Szkolenia Lotniczego i Komendy Lotniska nr 3 w Białej Podlaskiej kończą swoją działalność”¹⁸³.

Fotografia 93. Chwila poświęcenia pamiątkowej tablicy przez miejskich kapłanów.

Źródło APK, t. III, b.p.

Regularnie modlono się w intencji pilotów, jak również funkcjonariuszy Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej. Przykładem uroczystości upamiętniającej pamięć o zmarłych funkcjonariuszach i pracownikach Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej oraz całej Straży Granicznej, którzy zginęli podczas pełnienia obowiązków służbowych, oraz o pilotach, którzy zginęli śmiercią tragiczną na ziemi podlaskiej, była Msza Św. sprawowana 9 listopada 2005 r. W Eucharystii wzięli udział: ksiądz infułat Antoni Laszuk, ks. dziekan

¹⁸² Byli to: płk dypl. pilot w st. spocz. Jan Smolarek, mjr pilot inż. Andrzej Banaszak, śp. mjr pilot Jerzy Staszewski, ppłk mgr inż. Stanisław Pietras, mjr w st. spocz. Mieczysław Hałasa oraz płk dypl. pil. Adam Ziółkowski dowódca 3-go Ośrodka Szkolenia Lotniczego w Białej Podlaskiej. B. Kociubińska-Koza, *Biała Podlaska: Msza Św. w intencji pilotów i funkcjonariuszy Nadbużańskiego Oddziału SG*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/194_1746.html (20.12.2016).

¹⁸³ APK, t. III, b.p.

Marian Daniluk, ks. dziekan Ryszard Kardas oraz proboszczowie z parafii w Białej Podlaskiej, generał brygady Marek Dominiak – komendant Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej, płk dypl. pilot Wiesław Sokołowski – dowódca Ośrodka Szkolenia Śmigłowcowego w Dęblinie, komendanci i funkcjonariusze jednostek organizacyjnych Straży Granicznej i piloci wojskowi oraz emeryci, przedstawiciele władz samorządowych i administracyjnych, a także licznie przybyłe rodziny poległych i mieszkańcy Białej Podlaskiej. Na początku Mszy Św. odczytano przesłanie biskupa połowego Wojska Polskiego i Straży Granicznej generała brygady dr. Tadeusza Płoskiego: „Dołączam duchowo do Waszej modlitewnej wspólnoty i wraz z Wami modłę się o wieczne zbawienie żołnierzy i funkcjonariuszy, którzy zginęli podczas pełnienia służby. Polecam także i tych, którzy w innych okolicznościach odeszli z tej ziemi. Naszą nadzieję na życie wieczne z Bogiem niech umocnią słowa pieśni:

*Mój Odkupiciel, Chrystus Zmartwychwstały,
Jest Panem życia, ja w moc Jego wierzę,
I chociaż teraz śmierć mnie pokonała,
On moje ciało z prochu ziemi wskrzesi.
Na własne oczy ujrzę Boga mego.
W oblicze Zbawcy będę się wpatrywać.
A tego szczęścia nikt mi nie odbierze,
Bo w domu Ojca nie ma lez ni śmierci.*

Wszystkich uczestników liturgii serdecznie pozdrawiam wyrażając wdzięczność za włączenie się w modlitwę za zmarłych mundurowych i udzielam pasterskiego błogosławieństwa¹⁸⁴. Na zakończenie Eucharystii zabrał głos dziekan dekanatu Biała Podlaska Południe, ks. prałat Ryszard Kardas, na terenie którego położona jest parafia garnizonowa. Dziekan podziękował wszystkim obecnym na uroczystości i obiecał, że zrobi wszystko, aby spotkanie zapoczątkowało tradycję takich uroczystości¹⁸⁵.

Do obszernej listy poległych pilotów, których wspominano podczas uroczystości wojskowych, doszły kolejne, albowiem 28 stycznia 2006 r. w Katowicach miało miejsce tragiczne zdarzenie, w czasie którego zginęło wiele osób. Główne uroczystości żałobne miały miejsce w Katowicach, gdzie ks. abp Damian Zimoń sprawował w katedrze Mszę Św., w której uczestniczyli przedstawiciele Straży Granicznej. W Białej Podlaskiej 3 lutego 2006 r. Mszę Świętą żałobną w intencji zmarłych odprawiał ks. płk Kazimierz Tu-

¹⁸⁴ K. Tuszyński, *Biała Podlaska: Msza Św. żałobna w intencji tych mundurowych, którzy tragicznie zginęli podczas pełnionej służby*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/168_4116.html (10.11.2015).

¹⁸⁵ B. Kociubińska-Koza, dz. cyt.

szyński. „We Mszy Świętej Żałobnej bardzo licznie uczestniczyli przedstawiciele z Rodzin Wojskowych i Straży Granicznej, z rodzin Policji i Straży Pożarnej oraz z rodzin ze Służb Celnych, a także ich przełożeni. W Eucharystii wzięli udział przedstawiciele władz powiatowych, samorządowych i administracyjnych, a także emeryci mundurowi wraz z mieszkańcami Białej Podlaskiej”¹⁸⁶.

Podczas kolejnej Mszy Św. w 2007 r. wzięli udział m.in.: gwardian klasztoru św. Antoniego w Białej Podlaskiej o. Dariusz Miastkowski, płk dypl. pil. Jan Smolarek – prezes Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego WP, mjr Janusz Łojko, p.o. komendanta WKU w Białej Podlaskiej. Straż Graniczną reprezentowali komendanci z funkcjonariuszami jednostek organizacyjnych SG: ppłk SG Ryszard Marczuk – Kodeń, mjr Małgorzata Tarasiuk – Sławatycze, mjr Bogusław Czerwiński – Janów Podlaski, por. Artur Barej – Terespol oraz ppłk Dariusz Karmasz – Naczelnik Ośrodka Strzeżonego i Aresztu w Celu Wydalenia w Białej Podlaskiej, ppłk Bogusław Woźnica, dyrektor Zakładu Karnego w Białej Podlaskiej, nadkom. Dariusz Zadroga, komendant Miejskiej Policji w Białej Podlaskiej, ppłk Jarosław Kuszneruk, komendant Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Białej Podlaskiej. Wspólnie modlili się przedstawiciele rodzin tragicznie zmarłych, emerytowani piloci wojskowi, kombataneci, weterani, a także mieszkańcy Białej Podlaskiej. Do zebranych gen. dyw. Tadeusz Płoski biskup połowy WP i SG skierował następujące słowa: „Dołączam duchowo do Waszej modlitewnej wspólnoty i wraz z Wami modlę się o wieczne zbawienie żołnierzy i funkcjonariuszy, którzy zginęli podczas pełnienia służby. Polecam także i tych, którzy w innych okolicznościach odeszli z tej ziemi. Naszą nadzieję na życie wieczne z Bogiem niech umocnią słowa pieśni:

*Mój Odkupiciel, Chrystus Zmartwychwstały,
Jest Panem życia, ja w moc Jego wierzę,
I chociaż teraz śmierć mnie pokonała,
On moje ciało z prochu ziemi wskrzesi.
Na własne oczy ujrzę Boga mego.
W oblicze Zbawcy będę się wpatrywać.
A tego szczęścia nikt mi nie odbierze,
Bo w domu Ojca nie ma też ni śmierci.*

Wszystkich uczestników liturgii serdecznie pozdrawiam wyrażając wdzięczność za włączenie się w modlitwę za zmarłych mundurowych i udzielam pasterskiego błogosławieństwa”. Po zakończonej Mszy Św. uczestnicy udali się

¹⁸⁶ K. Tuszyński, *Biała Podlaska: Nabożeństwo żałobne za tragicznie Zmarłych w katastrofie w Katowicach*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/190_1957.html (10.11.2015).

pod pomnik poświęcony pilotom, którzy tragicznie zginęli, pełniąc służbę wojskową w pułku lotniczym w Białej Podlaskiej. Pod pomnikiem złożono kwiaty i odmówiono modlitwę¹⁸⁷. W dniu 27 stycznia 2008 r. o godz. 12.30 modlono się w intencji 20. lotników. Obok kapłanów, w modlitwie uczestniczyli koledzy tragicznie zmarłych: płk pil. rez. Jan Smolarek, mjr rez. Mieczysław Hałasa, mjr rez. Andrzej Banaszek, mjr rez. Marian Kiryk¹⁸⁸.

W kolejnym roku także pamiętano o tragicznie zmarłych, podczas pełnionej służby: lotników, żołnierzy, funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej, dołączono wszystkich zmarłych ze Służby Celnej, Policji, Straży Pożarnej, Straży Miejskiej oraz Służby Ochrony Kolei. W Eucharystii udział wzięli m.in.: ks. prał. Ryszard Kardas – dziekan, ks. Andrzej Witkowski – kustosz diecezjalnego Sanktuarium Miłosierdzia Bożego w Białej Podlaskiej, ks. kan. Waldemar Izdebski – proboszcz, ks. kan. Jan Pilipiuk, o. Dariusz Miastkowski gwardian klasztoru oo. kapucynów w Białej Podlaskiej; przedstawiciele władz samorządowych: wiceprezydent Waldemar Godlewski, starosta białski Tadeusz Łazowski, wicestarosta Jan Bajkowski, płk dypl. pil. Jan Smolarek – prezes Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego WP, ppłk Jan Górniak – komendant WKU w Białej Podlaskiej, płk dypl. Rudolf Somerlik. Straż Graniczną reprezentowali komendanci z funkcjonariuszami jednostek organizacyjnych SG: ppłk SG Ryszard Marczuk – Kodeń, ppłk Małgorzata Tarasiuk – Sławatycze, ppłk Bogusław Czerwiński – Janów Podlaski, kpt. Artur Barej – Terespol oraz kpt. Wojciech Rogowski – Naczelnik Ośrodka Strzeżonego i Aresztu w Celu Wydalenia w Białej Podlaskiej, dyrektor Izby Celnej w Białej Podlaskiej, Jerzy Siedlanowski, ppłk Bogusław Woźnica, dyrektor Zakładu Karnego w Białej Podlaskiej, nadkom. Dariusz Zadroga komendant Miejskiej Policji w Białej Podlaskiej, płk Jarosław Kuszneruk komendant Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Białej Podlaskiej. Modlili się także przedstawiciele rodzin tragicznie zmarłych, emerytowani piloci wojskowi, kombataneci, weterani, a także mieszkańcy Białej Podlaskiej. Na zakończenie ksiądz ppor. Adam Wieremiejewicz z Prawosławnego Ordynariatu Polowego odmówił krótką modlitwę w powyższej intencji i pozdrowił uczestników nabożeństwa żałobnego. Na zakończenie złożono pamiątkowe wieńce i zapalano znicze przy pomniku ofiar¹⁸⁹.

¹⁸⁷ K. Tuszyński, *Biała Podlaska: Msza Św. żałobna w intencji tych mundurowych, którzy tragicznie zginęli podczas pełnionej służby*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/168_4116.html (20.12.2016).

¹⁸⁸ A. Szpura, *Msze Św. w intencji ofiar katastrofy lotniczej w Ordynariacie Polowym (zapowiedzi)* http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/165_4416.html (10.11.2015).

¹⁸⁹ K. Tuszyński, *Biała Podlaska: Msza Św. w intencji mundurowych, którzy tragicznie zginęli podczas pełnionej służby* http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/155_5405.html (20.12.2016).

Dnia 4 listopada 2009 r. odprawiona została Msza Św. żałobna w kościele garnizonowym pw. św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej w intencji zmarłych ze służb mundurowych: żołnierzy i pracowników wojska, funkcjonariuszy i pracowników Straży Granicznej, Służby Celnej, Policji, Straży Pożarnej, Służby Więziennej, Służby Ochrony Kolei i Straży Miejskiej, a także za tych zmarłych, którzy tragicznie zginęli podczas pełnionej służby, a zwłaszcza pilotów z pułku w Białej Podlaskiej oraz funkcjonariuszy z Nadbużańskiego Oddziału SG i Podlaskiego Oddziału SG. W Eucharystii uczestniczyli m.in.: Andrzej Czapski – prezydent miasta Biała Podlaska wraz z przedstawicielami władz samorządowych, Jan Bajkowski – wicestarosta bialski oraz przedstawiciele władz administracyjnych, ppłk Jan Górniak – komendant WKU w Białej Podlaskiej, mjr rez. doktor Zbigniew Maziarczyk – radny miejski, płk dypl. pil. rez. Jan Smolarek – prezes Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego WP, płk dypl. rez. Rudolf Somerlik. Straż Graniczną reprezentował płk SG Marian Pogoda – komendant Nadbużańskiego Oddziału SG z Chełma, a także komendanci z funkcjonariuszami jednostek organizacyjnych Straży Granicznej: kpt. SG Artur Barej – Terespol, ppłk SG Małgorzata Tarasiuk – Sławatycze, płk SG Bogusław Czerwiński – Janów Podlaski, ppłk SG Ryszard Marczuk – Bohukały, mjr SG Jacek Bobel – Kodeń oraz kpt. SG Wojciech Rogowski – naczelnik Ośrodka Strzeżonego i Aresztu w Celu Wydalenia w Białej Podlaskiej, Jerzy Siedlanowski – dyrektor Izby Celnej w Białej Podlaskiej, ppłk Bogusław Woźnica – dyrektor Zakładu Karnego w Białej Podlaskiej, nadkom. Grzegorz Zadroga – Komendy Miejski Policji w Białej Podlaskiej, mł. bryg. Zbigniew Łaziuk – komendant Komendy Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Białej Podlaskiej.

Fotografia 94. Uczestnicy modlitwy za zmarłych w 2009 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

Fotografia 95. Uczestnicy kolejnej modlitwy za zmarłych.
Źródło APK, t. V, b.p.

Wspólnie modlili się za zmarłych ze służb mundurowych i tych, którzy tragicznie zginęli podczas pełnionej służby: najbliżsi z rodzin, znajomi, koledzy i koleżanki ze służby, emerytowani piloci i funkcjonariusze ze Straży Granicznej, wojskowi, kombatanaci, weterani, a także mieszkańcy Białej Podlaskiej. Uroczystość żałobna zakończyła się złożeniem kwiatów i wieńców oraz zapaleniem zniczy pod pomnikiem wraz z krótką modlitwą¹⁹⁰.

W kolejnych latach uroczystości żałobne skupiały coraz liczniejszą grupę uczestników. Powyższe uroczystości są organizowane do dnia dzisiejszego. W kościele parafialnym św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej z czasem zostały określone jako „Zaduszki mundurowe”. W 2015 r. we Mszy Św. uczestniczyli prezydent Białej Podlaskiej pan Dariusz Stefaniuk, przedstawiciele starostwa powiatowego, Wojska, Straży Granicznej, Policji, Służby Celnej, Służby Więziennej, Państwowej Straży Pożarnej, i licznie zgromadzeni druhowie i drużyny ze Związku Ochotniczych Straży Pożarnych, emerytowani żołnierze wojska i funkcjonariusze służb mundurowych oraz rodziny zmarłych. Mszy Św. przewodniczył ks. Roman Sawczuk – wieloletni kapelan Związku Ochotniczych Straży Pożarnych, a okolicznościowe kazanie wygłosił ks. ppłk SG Wiesław Kondraciuk – proboszcz białskiej parafii i kapelan Straży Granicznej. Koncelebrowali kapelani ks. Andrzej Biernat, ks. Jacek Owsianka, ks. Henryk Jakubowicz, o. Marek Strychowski¹⁹¹.

¹⁹⁰ J. Łojko, *Msza Św. żałobna za Zmarłych ze służb mundurowych i tych, którzy tragicznie zginęli podczas pełnionej służby* http://ordynariat.pl/pl/380_8337.html (10.11.2015).

¹⁹¹ W. Kondraciuk, „Zaduszki mundurowe” w kościele Ordynariatu Polowego w Białej Podlaskiej, http://ordynariat.pl/pl/668_20293.html (10.11.2015).

Fotografia 96. Uczestnicy następnej modlitwy za zmarłych w 2015 r.
Źródło APK, t. V, b.p.

3.3. Wydarzenia skupiające społeczność lokalną

3.3.1. Spotkania świąteczne

Okazją do wspólnych spotkań oraz złożenia życzeń były chwile związane ze świętami Bożego Narodzenia oraz świętami Wielkiej Nocy. Pierwszą taką okazją było spotkanie w Sztabie Wojewódzkim w dniu 29 grudnia 1992 r., kiedy to przy udziale oficerów z pułku lotniczego wraz z przedstawicielami władz wojewódzkich i miejskich, złożono życzenia świąteczne i noworoczne, o czym świadczą zapiski w kronice parafialnej¹⁹². Kolejne spotkanie wigilijne z udziałem nowego kapelana ks. Sławomira Niewęłowskiego miało miejsce 22 grudnia 1993 r.¹⁹³ Podobne spotkania miały miejsce z kolejnymi proboszczami parafii.

Kolejnym przykładem spotkań opłatkowych miało miejsce 14 lutego 1998 r., kiedy to w obecności księdza kapelana spotkały się amazonki z Klubu Kobiet, tj. panie po mastektomii.

Fotografia 97. Spotkanie opłatkowe Klubu Kobiet po mastektomii 14 lutego 1998 r.
Źródło APK, t. II, b.p.

¹⁹² APK, t. I, b.p.

¹⁹³ Tamże.

Fotografia 98. Spotkanie oplatkowe w styczniu 2001 r.
Źródło APK, t. III, b.p.

Dnia 21 stycznia 2001 r. odbyło się spotkanie oplatkowe z Niepodległościowym Związkiem Żołnierzy Armii Krajowej oraz Zarządem Krajowym Związku Dzieci Wojny¹⁹⁴. Podobne wydarzenia odnotowywała prasa lokalna, która pisała o tradycyjnym spotkaniu oplatkowym Zarządu Koła nr 1 im. Lotników Podlasia Związku Byłych Żołnierzy Zawodowych i Oficerów Rezerwy Wojska Polskiego¹⁹⁵.

Fotografia 99. Spotkanie oplatkowe w Wojskowej Komendzie Uzupelnień w 2014 r.
Źródło: http://bialapodlaska.wkuwp.mil.pl/pl/8611_13754.html (20.12.2016).

¹⁹⁴ APK, t. III, b.p.

¹⁹⁵ Mb, *Oplatek u byłych żołnierzy*, „Słowo Podlasia”, 1/2002.

Interesującym zjawiskiem życia wspólnoty parafialnej był fakt, że skupiała ona także pokrewne instytucje i organizacje jak: policja, służba celna.

Miejszem spotkań oplatkowych jest Wojskowa Komenda Uzupełnień w Białej Podlaskiej, gdzie wieloletni komendant ppłk Artur Łojek zaprasza żołnierzy, gości i pracowników wojska (z-ca szefa WSzW w Lublinie ppłk Jan Górniak, prezes Związku Żołnierzy Wojska Polskiego płk rez. Rudolf Somerlik, płk rez. pil. Jan Smolarek – prezes Seniorów Lotnictwa Wojskowego RP w Białej Podlaskiej, ks. ppłk SG Mirosław Kurianiuk, kapelan prawosławny Paweł Sobiesiewicz), co ilustruje fot. 99.

W kolejnych latach również kapelani Straży Granicznej brali udział w spotkaniach oplatkowych w poszczególnych placówkach¹⁹⁶.

Fotografia 100. Spotkanie oplatkowe funkcjonariuszy Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w 2016 r.

Źródło: <http://www.nadbuzanski.strazgraniczna.-l/nos/aktualnosci/20416,Spotkania-oplatkowe-funkcjonariuszy-Nadbuzanskiego-Oddzialu-Strazy-Granicznej.html> (20.12.2016).

3.3.2. Kapelan pośród społeczności mundurowej

Przykładem obecności kapelana wojskowego w różnych rodzajach służb mundurowych jest posługa przy wszelkiego rodzaju uroczystościach Straży Granicznej, jak również Izby Celnej w Białej Podlaskiej. Kapelan towarzyszy także w wydarzeniach z życia i funkcjonowania Stowarzyszenia Seniorów

¹⁹⁶ D. Sienicki, *Spotkania oplatkowe funkcjonariuszy Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej*, <http://www.nadbuzanski.strazgraniczna.pl/nos/aktualnosci/20416,Spotkania-oplatkowe-funkcjonariuszy-Nadbuzanskiego-Oddzialu-Strazy-Granicznej.html> (20.12.2016).

Lotnictwa Wojskowego Rzeczypospolitej Polskiej oddział w Białej Podlaskiej. W obecności kapelana Stowarzyszenie zorganizowało w dniu 22 października 2006 r. uroczyste otwarcie sali tradycji. Sala powstała w miejsce swojej poprzedniczki, tj. sali tradycji po 61 Lotniczym Pułku Szkolno–Bojowym. Uroczystości rozpoczęły się sprawowaną Mszą Św. w kościele garnizonowym pw. św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej, którą celebrował ks. płk Kazimierz Tuszyński. Po Mszy Św. zebrani udali się pod Pomnik Lotników, który upamiętnia tych którzy zginęli na Podlasiu podczas wykonywania obowiązków służbowych. Odmówiono modlitwę za poległych lotników. Kwiaty pod pomnikiem złożyli: gen. dyw. rez. pil. Tytus Krawczyk (były dowódca 61 Lotniczego Pułku Szkolno–Bojowego i były dowódca Wojsk Lotniczych) oraz gen. bryg. pil. Anatol Czaban (były Dowódca tego pułku, a obecnie zastępcę szefa Generalnego Zarządu Rozpoznania Wojskowego Sztabu Generalnego), w obecności prezydenta miasta Biała Podlaska – Andrzeja Czapskiego i dyrektora biura prezydenta płk. rez. Rudolfa Somerlika, starostę powiatu bialskiego Tadeusza Łazowskiego oraz przedstawiciele kadry zawodowej Wyższej Oficerskiej Szkoły Sił Powietrznych w Dęblinie: płk. pil. Wiesława Sokołowskiego (dowódca 1. Ośrodka Szkolenia Pilotów w Dęblinie), ppłka nawig. Ryszarda Babuta szefa Wydziału Szkolenia Specjalistycznego w Dęblinie, zastępcę komendanta WKU mjr. Janusza Łojko, kpt. Dariusz Rościak (dowódca Jednostki Wojskowej z Rozkoszy) i przedstawiciele Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego RP. Po zakończeniu części oficjalnej, prezes SSLW RP, płk rez. pil. Jan Smolarek zaprosił obecnych do zwiedzenia nowo powstałej sali tradycji 61 Lotniczego Pułku Szkolno–Bojowego. Na miejscu płk J. Smolarek powiedział: „Panowie Generałowie, zaproszeni Goście, Panie i Panowie oficerowie!

W 1977 r. z inicjatywy kilku kolegów na terenie Białej Podlaskiej powstał Bialskopodlaski Oddział SSLW RP, nad którym patronat objął dowódca 61 Ipszb wtedy pułkownik dziś gen. bryg. pil. Anatol Czaban.

Historia lotnictwa na Podlasiu zaczyna się od maja 1924 r. kiedy to przez barona dr. Stanisława Różyckiego rozpoczęta została budowa PWS, aby już 5 września ruszyła produkcja. Początkowo produkowano samoloty POTEZ – 15A. Z chwilą przekazania fabryki wojsku, w 1932 r. rozpoczęto produkcję samolotów RWD – 8 później PWS – 26, PWS – 40, PWS – 33 WYŻEŁ i wiele innych typów. W sumie w PWS do 1939 r. wyprodukowano 1537 samolotów. Z chwilą wybuchu wojny i rozpoczęciu bombardowania fabryki przez lotnictwo niemieckie 5 września dyrekcja PWS podjęła decyzję o ewakuacji fabryki na wschód. Całkowita ewakuacja odbyła się w dniach 8–9 września. W roku 1958 na bazie 4 esk samolotów JAK – 14 i 1 esk samolotów Mig – 15 w Nowym Mieście n/Pilicą została sformowana JW. 5058. Pierwszym dowódcą został mjr pil. Józef Kowalski, późniejszy komendant OSŁ w Dęblinie. Trzecim był obecny wśród nas pan gen. dyw. rez. pil. Tytus

Krawczyc – serdecznie dziękujemy panu generałowi za przybycie. Jest wśród nas jeszcze jeden z kolejnych dowódców – pan gen. bryg. pil. Anatol Czaban – dziękujemy także za przybycie.

Podstawowym zadaniem jednostki było szkolenie podchorążych w systemie 100-godzinnym na samolotach odrzutowych do poziomu wyszkolenia 3 klasy pilota. W dniu 5 października 1960 r. Rada Państwa nadaje jednostce sztandar. W 1969 r. jednostka przechodzi na nowy 4-letni system szkolenia. Rocznie szkoli 30–40 podchorążych. W sumie przez okres 20 lat istnienia pułk wyszkolił około 650 pilotów.

Nowy rozdział historii jednostki rozpoczyna się w dniu 27 października 1977 r. kiedy to 61 lpszb pod dowództwem nieżyjącego dziś płk pil Leszka Turczyńskiego ląduje na lotnisku w Białej Podlaskiej. Całe miasto, społeczeństwo z wielką radością witało lotników. Rozpoczyna się mozolny proces przygotowania lotniska, obiektów i warunków funkcjonowania pułku. Zadanie to pułk wykonał należycie i już wiosną następnego roku przyjmuje ponad 50. pchor. 3. i 4. rocznika z WOSL. W międzyczasie wysłużone samoloty Lim – 2 zastępują Lim – 5. W 1983 r. w dowód uznania za zasługi w dziedzinie szkolenia pułk zostaje wyróżniony Krzyżem Komandorskim Odrodzenia Polski. W 1987 r. z inicjatywy kadry zostaje pod kierownictwem mjr. W. Wójcikowskiego odrestaurowana sala tradycji.

W życiu jednostki nie sposób pominąć tak ważnego faktu jak to, że piloci nasi jako pierwsi w kraju stworzyli zespół akrobacyjny „ROMBIK”, który rozślawił naszą jednostkę po całym kraju. Wśród nas jest jeden z założycieli i pilotów „ROMBIKA”, płk pil Piotr Gruszczyński. Ponadto piloci brali udział w defiladach powietrznych nad Warszawą.

W marcu 2003 r. kadra, pracownicy cywilni oraz władze i społeczeństwo musiało pogodzić się (choć z wielkim bólem) z nieodwołalną decyzją rozwiązania jednostki. Jednostkę rozwiązano, ale część pilotów, techników, personelu zabezpieczającego i ubezpieczającego loty pozostało. Dlatego też z inicjatywy członków Stowarzyszenia powstała myśl znalezienia pomieszczenia, a następnie ściągnięcia z powrotem do Białej choć części pamiątek po byłej jednostce. Starania te zostały uwieńczone pełnym sukcesem dzięki:

- księdzu pułkownikowi Aleksemu Andrejukowi z Ordynariatu Prawosławnego Wojska Polskiego za udostępnienie locum na plebanii;
- komendantowi WSOSP panu gen. bryg. Ryszardowi Hacıowi za wydaną decyzję;
- przekazaniu pamiątek do Białej Podlaskiej związanych z naszym pułkiem;
- dowódcy 1. Ośrodka Szkolenia Pilotów w Dęblinie, panu płk. pil. Wiesławowi Sokołowskiemu za pomoc w załatwieniu formalności oraz przekazaniu pamiątek;

I wreszcie kolegom Członkom naszego Stowarzyszenia w osobach:

- mjr. rez. Mieczysława Hałasa,

- mjr. rez. Mikołaja Efimowa,
- mjr. rez. Andrzeja Banaszka,
- mjr. rez. Mariana Kiryka,
- mjr. rez. Zbigniewa Barszcza.

Mamy wszyscy nadzieję, że sala tradycji będzie służyła nie tylko lotnikom, kadry i pracownikom cywilnym, ale również społeczeństwu i młodzieży Białej Podlaskiej i okolic, jako symbol pamięci i tradycji lotnictwa.”¹⁹⁷.

W następnym roku w dniu 24 listopada 2007 r. Stowarzyszenie Seniorów Lotnictwa Wojskowego Rzeczypospolitej Polskiej w Białej Podlaskiej obchodziło uroczystości X rocznicy powstania białkopodlaskiego oddziału. Uroczystości rozpoczęły się o godzinie 12.00 uroczystą Mszą Św. w kościele garnizonowym pw. św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej, którą celebrował ks. płk Kazimierz Tuszyński. We Mszy Św. uczestniczyli m.in.: gen. dyw. pil. Tytus Krawczyk – były dowódca 61 Lotniczego Pułku Szkolno-Bojowego w Białej Podlaskiej oraz były dowódca Wojsk Lotniczych, gen. bryg. pil. Ryszard Hać – szef Lotnictwa Polskich Sił Powietrznych, Andrzej Czapski – prezydent miasta Biała Podlaska wraz z dyrektorem gabinetu płk. dypl. Rudolfem Somerlikiem, byłym szefem Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego w Białej Podlaskiej, Tadeusz Łazowski – starosta bialski, prof. dr hab. Józef Berger – senator RP, płk dypl. pil. Marek Bylinka – z-ca komendanta WSOSP w Dęblinie, płk dypl. pil. Wiesław Sokołowski – dowódca 21 Ośr. Dow. i Napr., ks. płk Aleksy Andrejuk z Ordynariatu Prawosławnego WP, ppłk Jarosław Kuszneruk – komendant Miejskiej PSP, ppłk Bogusław Woźnica – naczelnik Zakładu Karnego w Białej Podlaskiej, insp. Zbigniew Soćko – z-ca komendanta Miejskiej Policji, mjr Janusz Łojko – z-ca komendanta WKU w Białej Podlaskiej, ppłk SG Dariusz Karmasz – Naczelnik Ośrodka Dla Zatrzymanych i Osadzonych w Białej Podlaskiej, mjr rez. Aleksander Kamiński – prezes ZBZZ i OR, insp. rez. Janusz Śliwiński – prezes Stowarzyszenia Emerytów i Rencistów MSW i A, płk dypl. pil. Jan Smolarek – prezes SSLW RP Oddział w Białej Podlaskiej wraz z członkami Stowarzyszenia, a także przedstawiciele terenowych oddziałów Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego RP z Warszawy, Dębłina, Modlina i Radomia. Po Mszy Św. zebrani udali się pod pomnik poległych lotników gdzie po modlitwie złożono kwiaty i podziękowano przybyłym gościom¹⁹⁸.

W kolejnych latach zapraszano następnych kapelanów w celu wspierania duchowo członków Oddziału. Przykładem może być uroczyste poświęcenie

¹⁹⁷ *Otwarcie Sali Tradycji Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego Rzeczypospolitej Polskiej w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.pl/pl/-182_2637.html (10.11.2015).

¹⁹⁸ K. Tuszyński, *Uroczystości X Rocznic Powstania Białkopodlaskiego Oddziału Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego Rzeczypospolitej Polskiej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/168_4194.html (10.11.2015).

kolejnego eksponatu w lotniczej kolekcji Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa, którego dokonał ks. ppłk Mirosław Kwiatkowski w 2011 r.¹⁹⁹

Kapelan wojskowy uczestniczył w zorganizowanym przez Nadbużański Oddział Straży Granicznej w dniu 7 marca 2008 r. otwarciu i poświęceniu nowo wybudowanych budynków placówki Straży Granicznej w Terespolu. Poświęcenia dokonał ks. płk SG Kazimierz Tuszyński – dziekan SG wraz z ks. prał. Ryszardem Andruszczakiem – proboszczem z Terespolu i ks. ppor. Adamem Wieremiejewiczem – z Ordynariatu Prawosławnego. W uroczystości wzięli udział m.in. przedstawiciele władz administracyjnych i samorządowych z województwa lubelskiego oraz powiatu Biała Podlaska, przedstawiciele: wojska, policji, straży granicznej, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej i Służby Ochrony Kolei. Gospodarzem uroczystości był płk Wiesław Świętosławski, komendant Nadbużańskiego Oddziału SG w Chełmie. Komendantem nowo wybudowanej Placówki SG w Terespolu został por. SG Artur Barej.

Warto w tym miejscu przybliżyć charakter placówki, która zatrudnia około 400 funkcjonariuszy i pracowników, ochraniając czterdziestotrzykilometrowy odcinek granicy państwowej z Białorusią, która jest także granicą zewnętrzną Unii Europejskiej. Placówka nadzoruje następujące przejścia graniczne: drogowe PG w Terespolu – przeznaczone dla podróżnych w ruchu osobowym z uwzględnieniem samochodów osobowych, autobusów i motocykli; drogowe PG w Kukurykach – obsługuje międzynarodowy kołowy ruch towarowy; kolejowe PG w Terespolu – przeznaczone jest do odprawy pociągów osobowych i towarowych.

W ciągu 2007 roku, funkcjonariusze tutejszej granicznej jednostki organizacyjnej: odprawili: 3.657.918 osób, blisko 815.000 samochodów osobowych, ponad 319.000 samochodów ciężarowych; prawie 21.000 autobusów i ponad 15.000 pociągów²⁰⁰.

Z posługi kapelana korzystają także funkcjonariusze Izby Celnej w Białej Podlaskiej. Pokazuje to, wmurowanie i poświęcenie aktu erekcyjnego pod rozbudowywaną Izbę Celną w Białej Podlaskiej. Uroczystość ta miała miejsce 24 kwietnia 2009 r. w siedzibie Izby Celnej w Białej Podlaskiej. W uroczystości wzięli udział m.in. podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów, szef Służby Celnej – Jacek Kapica. Podczas uroczystości, dyrektor Izby Celnej Jerzy Siedlanowski odczytał treść aktu erekcyjnego, który wraz ze specjalnym wydaniem „Wiadomości Celnich” poświęconych historii polskiego cła, wydaniem miejscowej gazety zawierającej informację o uroczystości oraz drob-

¹⁹⁹ M. Kwiatkowski, *Biała Podlaska poświęcenie kolejnego eksponatu w lotniczej kolekcji Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa* http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/431_10939.html (10.11.2015).

²⁰⁰ K. Tuszyński, *Otwarcie i poświęcenie obiektów Placówki Straży Granicznej w Terespolu*, http://ordynariat.pl/pl/163_4584.html (10.11.2015).

nymi monetami trafił do specjalnej tuby – „kapsuły czasu”, a następnie został wmurowany w ścianę nowo powstającej części budynku Izby Celnej. Sygnatariuszami aktu byli: podsekretarz stanu w Ministerstwie Finansów, a zarazem szef Służby Celnej – Jacek Kapica, wicewojewoda Lubelski – Henryka Strojnowska, wiceprezydent miasta Biała Podlaska – Waldemar Godlewski, dyrektor Izby Celnej w Białej Podlaskiej – Jerzy Siedlanowski oraz prezes Przedsiębiorstwa Wielobranżowego BUDOMEX w Białej Podlaskiej – Eugeniusz Izdebski. W uroczystości uczestniczyli także: konsul Republiki Białoruś – Władimir Ananicz, konsul generalny RP w Brześciu – Jarosław Książek, duchowni, przedstawiciele służb mundurowych na czele z pułkownikiem Marianem Pogodą komendantem Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej oraz przedstawiciele władz lokalnych i instytucji współpracujących z Izbą Celną w Białej Podlaskiej.

Celem inwestycji za ponad 9,7 mln euro (około 40 mln zł) jest poprawa bezpieczeństwa na wschodniej granicy Unii Europejskiej i obszaru Schengen²⁰¹.

Kolejnym przykładem znaczenia obecności kapelana wśród społeczności mundurowej była uroczysta Eucharystia sprawowana w święto Służby Celnej i Straży Granicznej w dniu 20 września 2009 r. Mszy Św. przewodniczył ks. płk SG Kazimierz Tuszyński. Obecni byli funkcjonariusze, pracownicy Izby Celnej i Urzędu Celnego w Białej Podlaskiej oraz Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej: Piotr Gajek – zastępca dyrektora Izby Celnej w Białej Podlaskiej, Krzysztof Ulita – zastępcy naczelnika Urzędu Celnego w Białej Podlaskiej, ppłk SG Ryszard Marczuk – komendanta Placówki SG w Kodniu, ppłk SG Bogusław Czerwiński – komendanta placówki SG w Janowie Podlaskim kpt. SG Artur Barej – komendant placówki SG w Terespolu, ppor. SG Marek Ziemba - kierownika Strzeżonego Ośrodka dla Cudzoziemców w Białej Podlaskiej. Podczas Mszy Św. został odczytano okolicznościowy list pasterski biskupa polowego gen. dyw. prof. dra hab. Tadeusza Płoskiego, delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Duszpasterstwa Służby Celnej z okazji 90. rocznicy powstania administracji celnej w Polsce. Po zakończonej Eucharystii reprezentanci Służby Celnej i Straży Granicznej zostali zaproszeni przez Księdza Proboszcza na skromny poczęstunek na plebanii²⁰².

²⁰¹ K. Tuszyński, *Uroczyste odczytanie, wmurowanie i poświęcenie aktu erekcyjnego pod rozbudowywaną Izbę Celną w Białej Podlaskiej* http://ordynariat.pl/pl/354_7062.html (10.11.2015); K. Tuszyński, *Uroczyste rozpoczęto dzieło budowę budynku celnego i rozbudowę izby celnej w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.pl/pl/354_7058.html (10.11.2015).

²⁰² B. Rychlik-Jeziorek, *Biała Podlaska: Uroczysta Msza Św. sprawowana w Święto Służby Celnej i Straży Granicznej* http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/370_7989.html (10.11.2015)

Fotografia 101. Uczestnicy Święta Służby Celnej i Straży Granicznej w 2009 r.
Źródło: APK, t. V, b.p.

3.3.3. Uroczystości w życiu społeczności lokalnej

Przykładem udziału kapelana wojskowego są liczne spotkania mające na celu upamiętnienie poległych żołnierzy w obronie nieodległej Ojczyzny. Dnia 3 lipca 1994 r. w lesie przy drodze do wsi Sitno odbyły się uroczystości upamiętniające stracenie 16 członków Związku Walki Zbrojnej. Uroczystości zorganizowano z inicjatywy Koła Świątowego Związku Żołnierzy AK w Radzynie Podl.²⁰³ W dniu 14 maja 2000 r. podczas Mszy Św. o godz. 12.00 miało miejsce poświęcenie sztandaru Jednostki Strzeleckiej 2001²⁰⁴.

Przykładem współpracy kapelana wojskowego ze społecznością lokalną była uroczystość nadania imienia Orła Białego Szkole Podstawowej w Kobylanach k. Terespoła. Ten ważny dzień dla społeczności Kobylan miał miejsce 8 listopada 2002 r., kiedy to uczniowie, nauczyciele i mieszkańcy gminy Terespol rozpoczęli święto ekumeniczną Mszą Św., w której wzięli udział ks. dziekan Ryszard Andruszczak Terespoła i ks. Michał Ciuchaj, proboszcz parafii prawosławnej w Kobylanach. Podczas Eucharystii liturgię uświetniła schola „Firmitas” z parafii wojskowej w Białej Podlaskiej. Organizatorem uroczystości była dyrektor szkoły mgr Bożena Konieczna. Znaczenie Orła Białego oraz historię szkoły przedstawił regionalista Szczepan Kalinowski, który w wystąpieniu sięgnął do czasów zaborów carskich. Następnie młodzież pod kierownictwem polonistek – Barbary Badalaskiej i Ewy Dobrowolskiej – wystawiła spektakl o tematyce patriotycznej²⁰⁵.

²⁰³ APK, t. I, b.p.

²⁰⁴ APK, t. III, b.p.

²⁰⁵ Ab, *Orzeł Biały w Kobylanach*, „Słowo Podlasia”, 47/2002, s. 8.

Fotografia 102. Poświęcenie sztandaru Jednostce Strzeleckiej
2001 r. dnia 14 maja 2000 r.
Źródło APK, t. III, b.p.

Fotografia 103. Słowo kapelana podczas nadania szkole
w Kobylanach imienia Orła Białego.
Źródło APK, t. III, b.p.

Ksiądz kapelan w kolejnych latach uczestniczył wraz z parafialną scholą w uroczystościach szkolnych na zaproszenie pani dyrektor²⁰⁶.

Odbywały się także spotkania mające na celu koedukację środowiska lokalnego. Były to między innymi chwile związane z Dniem Kobiet, kiedy spotykały się panie jak zostało to określone przez jednego z kapelanów: „przy małej czarnej i lampce szampana”²⁰⁷.

Fotografia 104. Dzień Kobiet 8 marca 1998 r. Źródło APK, t. II, b.p.

W parafii garnizonowej swoje uroczystości obchodziło także Wojskowe Koło Łowieckie Nr 127 „Łoś”, które na początku 2009 r. obchodziło 25-lecie istnienia. Z tej okazji otrzymało ono sztandar oraz najwyższe odznaczenie w polskim łowiectwie. Mszy Św. koncelebrowali ks. płk Kazimierz Tuszyński, ks. Marek Antonowicz – kapelan myśliwych, ks.: Jan Pilipiuk. Modlił się także ks. płk Aleksy Andrejuk – prawosławny dziekan Sił Powietrznych²⁰⁸.

Świątynia była także świadkiem uroczystości pogrzebowych śp. Józefy Kurjaniuk, mamy ks. ppłk SG Mirosława Kurjaniuka. Uroczystości pogrzebowe śp. Józefy Kurjaniuk miały miejsce 1 sierpnia 2013 r. Ciało spoczęło na miejscowym cmentarzu.

Wydarzeniem mającym również charakter uroczystości pogrzebowej był pogrzeb ofiar zbrodni w Rakowiskach. W dniu 18 grudnia 2014 r. w kościele

²⁰⁶ APK, t. IV, b.p.

²⁰⁷ APK, t. II, b.p.

²⁰⁸ APK, t. V, b.p.

pw. bł. Honorata w Białej Podlaskiej odbyły się uroczystości pogrzebowe Agnieszki Ostrowskiej-Niedźwiedz i płk SG Jerzego Niedźwiedzia. Przy trumnach stanął posterunek honorowy funkcjonariuszy Straży Granicznej. Zmarłego pożegnali m.in. Grzegorz Szyc, zastępca dyr. III LO, gen. dyw. SG Dominik Tracz, komendant główny SG oraz ks. Janusz Onufrejuk, proboszcz parafii bł. Honorata w Białej Podlaskiej.

List do uczestników uroczystości skierował bp Józef Guzdek, biskup polowy Wojska Polskiego, w którym zaapelował, żeby uroczystość pogrzebowa „stała się wielkim wołaniem o szacunek dla każdego człowieka, o wrażliwość naszych serc i sumień na zło niszczące życie rodzinne i społeczne”. Zapewnił też o modlitwie w intencji płk SG Jerzego Niedźwiedzia i jego małżonki. „Wobec ogromu popełnionego zła potrzebna jest mobilizacja dobra. Jednocześnie w modlitwie ze wszystkimi uczestnikami uroczystości pogrzebowych małżeństwa Agnieszki i Jerzego Niedźwiedziów. Dziś rano odprawiłem w intencji zmarłych Mszę Św. prosząc o miłosierdzie Boga dla tych, którzy tak niespodziewanie, zostali wyrwani z wspólnoty żyjących” – napisał ordynariusz wojskowy. W homilii ks. płk SG Zbigniew Kępa, dziekan Straży Granicznej, powiedział: „bywają takie chwile, kiedy zło zdaje się tryumfować nad dobrem, niesprawiedliwość nad sprawiedliwością, zbrodnia nad poświęceniem”. – W takich momentach trzeba mocniej przyłgnąć do dobra, sprawiedliwości i miłości. Jest to czas, aby odkryć, że u podstaw ładu moralnego jest prawo wypisane w ludzkich sercach: czynić dobro a unikać zła. Zaś ostateczną gwarancją porządku moralnego jest Bóg”²⁰⁹.

²⁰⁹ kes, *Biała Podlaska: pogrzeb ofiar zbrodni z Rakowisk*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/622_18885.html (10.11.2015).

ROZDZIAŁ IV

Kapelani wojskowi posługujący w parafii wojskowej w Białej Podlaskiej

4.1. O. prał. dr plk SG Kazimierz Tuszyński

Fotografia 105. O. prał. dr plk SG Kazimierz Tuszyński.
Źródło APK.

Ks. prał. dr plk Kazimierz Tuszyński urodził się w Olszankach koło Kodnia 2 września 1949 r. Jest synem Józefa i Stanisławy z d. Leśniewskiej. W 1970 r. wstąpił do Zakonu Ojców Kapucynów Prowincji Warszawskiej, gdzie podjął studia w Wyższym Seminarium Duchownym Archidiecezji Lubelskiej, będącej filią KUL. Świecenia kapłańskie przyjął 10 czerwca 1977 r.

Wkrótce obronił pracę magisterską. Natomiast w roku 1989 na KUL-u uzyskał doktorat. W latach 1997–1998 ukończył elitarne poddyplomowe studium operacyjno-strategiczne – PSOS w Akademii Obrony Narodowej w Rembertowie. W latach 1977–1992 pracował jako katecheta w szkołach średnich i pomaturalnych w Łomży, Lublinie, Gorzowie Wielkopolskim oraz w Białej Podlaskiej. Prowadził duszpasterstwo akademickie w Gorzowie Wielkopolskim i Białej Podlaskiej. W tym mieście przez rok był duszpasterzem więziennym. Angażował się w szeroko rozumianą działalność rekolekcyjno-kaznodziejską. Kapelanem wojskowym jest od 25 marca 1992 r., kiedy jeszcze jako zakonnik z pobliskiego klasztoru oo. kapucynów zostaje proboszczem wspólnoty i garnizonu w Białej Podlaskiej. W 1993 r., 30 lipca, dekretem biskupa polowego Wojska Polskiego, jako pierwszy kapelan został skierowany do posługi duszpasterskiej w Straży Granicznej. Wiązało się to z przeniesieniem do Kętrzyna, gdzie został proboszczem. W latach 1996–1997 pracował w katedrze polowej Wojska Polskiego, kurii polowej WP, Komendzie Głównej SG, Centrum Obrony Cywilnej RP i na granicznej placówce Kontrolnej SG Warszawa - Okęcie. W latach 1997–1998 pełnił funkcję kapelana Akademii Obrony Narodowej w Warszawie. W latach 1998–2004 pełnił posługę kapelańską w Śląskim Oddziale Straży Granicznej. Mieszkał przy parafiach wojskowych w Gliwicach i Katowicach. W latach 2004–2005 pełnił funkcję proboszcza w parafii wojskowo-cywilnej p.w. NMP Królowej Polski w Kielcach, aby powrócić do Białej Podlaskiej, gdzie pełnił posługę aż do czasu przejścia na emeryturę wojskową.

W Ordynariacie Polowym WP pełnił następujące funkcje: dziekana SG (1994–2009), kapelana Obrony Cywilnej RP (1995–2010), diecezjalnego asystenta Akcji Katolickiej (1997–2009), członka Rady Kapłańskiej (2002–2010) i Kolegium Konsultorów (2004–2010), dziekana Biura Ochrony Rządu – BOR (2007–2008). W dalszym ciągu aktywnie udziela się naukowo, publikując książki oraz artykuły naukowe. Pełni funkcję kanonika gremialnego – dziekana Kapituły Katedralnej w Ordynariacie Polowym w Polsce (2006), prałata czyli kapelana Jego Świątobliwości (2008). Otrzymał wiele odznaczeń w służbie mundurowej. Jako emeryt posługuje duszpastersko w Gliwicach, miejscu swojego zamieszkania, w dekanacie Łabędy, a także w Sanktuarium Narodowym na Jasnej Górze w Częstochowie²¹⁰.

²¹⁰ J. Trudzik Biała Podlaska: *Odprawa księży kapelanów Straży Granicznej z udziałem Biskupa Polowego Wojska Polskiego* http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/348_6624.html (20.12.2016).

4.2. Ks. kan. plk mgr Sławomir Niewęglowski

Fotografia 106. Ks. kan. plk mgr Sławomir Niewęglowski.
Źródło APK.

Ks. plk Sławomir Niewęglowski urodził się 9 stycznia 1961 r. w Radzynie Podlaskim. Ukończył Wyższe Seminarium Duchowne w Siedlcach 1 czerwca 1988 r. i w tym samym czasie przyjął święcenia kapłańskie. Był wikariuszem w parafiach diecezji siedleckiej: w Korytnicy Łaskarzewskiej, Parczewie i Białej Podlaskiej. Od 1993 r., jako wikariusz parafii Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Białej Podlaskiej, został oddelegowany do posługi w Ordynariacie Polowym Wojska Polskiego. Jego pierwszą placówką jako kapelana wojskowego była pobliska wspólnota św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej. Po ponad dwóch latach obecności w Białej Podlaskiej został mianowany proboszczem parafii św. Sebastiana w Wędrzynie, gdzie przyczynił się do budowy świątyni. W Wędrzynie posługiwał od 1 czerwca 1996 r. do 20 lutego 2006 r. Następnie został mianowany proboszczem parafii cywilno-wojskowej Najświętszej Maryi Panny w Lublinie, gdzie pracował do 26 czerwca 2013 r., kiedy to decyzją biskupa polowego Wojska Polskiego zo-

stał przeniesiony do parafii wojskowo-cywilnej św. Jozafata BM w Komorowie. Posługuje tam do dnia dzisiejszego. Ks. płk Sławomir Niewęglowski jest kanonikiem honorowym katedry polowej Wojska Polskiego²¹¹.

4.3. O. komandor por. mgr Józef Michalik

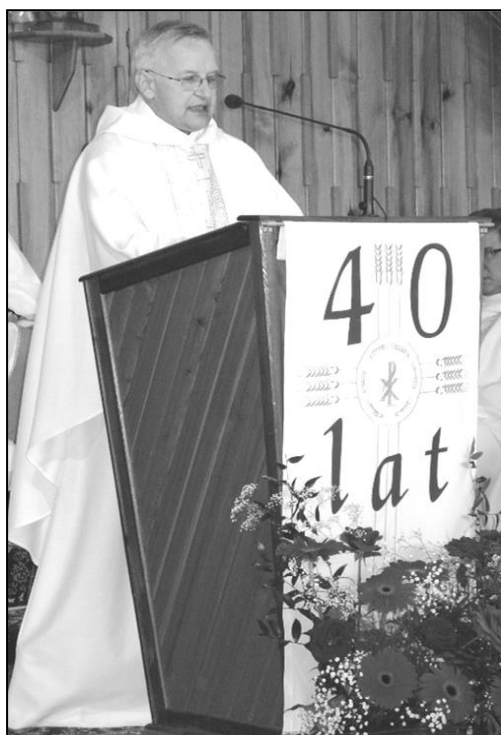
Fotografia 107. O. komandor por. mgr Józef Michalik.
Źródło APK.

Ks. komandor por. Józef Michalik urodził się 15 marca 1953 r. w Łukawcu koło Lubaczowa. Pochodzi z parafii Objawienia Pańskiego w Łukawcu. Ukończył Wyższe Seminarium Duchowne w Przemyślu. W czasie studiów odbył dwuletnią służbę wojskową w Bartoszycach. Świecenia kapłańskie otrzymał 13 czerwca 1981 r. W latach 1981–1984 był wikariuszem w parafii Matki Bożej Różańcowej i Aniołów Stróżów w Lubyczy Królewskiej. Od 1984 r. do 1992 r. pracował jako proboszcz parafii Wniebowzięcia Najświęt-

²¹¹ Informator Ordynariatu Polowego 2015. Warszawa 2015, s. 80; R. Arbatowski, *Nowy kapelan* 8. brt http://8brt.wp.mil.pl/pl/1_208.html; <http://www.wojsko-wawedrznyn.parafialnastrona.pl/Rectors/Details/762> (20.12.2016).

szej Marii Panny w Nowym Siole k. Lubaczowa. W 1992 r. przeszedł do Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego. Do 1996 r. był proboszczem parafii św. Sebastiana Męczennika w Wędrzynie koło Gorzowa Wlkp. W latach 1996–2002 pełnił urząd proboszcza par. św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej, a w latach 2002–2006 był proboszczem parafii św. Barbary i św. Maurycego w Inowrocławiu. W latach 2006–2007 pełnił misję pokojową na Wzgórzach Golan. Po powrocie, w latach 2007–2010 ponownie był proboszczem par. św. Barbary i św. Maurycego oraz kapelanem garnizonu w Inowrocławiu, a następnie do 2012 r. proboszczem par. cywilno-wojskowej św. Jerzego w Sopocie. W r. 2013 powrócił do diecezji zamojsko-lubaczowskiej i został administratorem parafii św. Jana Chrzciciela w Hostynnem. 17 sierpnia 2013 r. ks. kan. Józef Michalik został proboszczem parafii Chrystusa Króla w Biłgoraju²¹².

4.4. Ks. dr płk Leonard Sadowski

Fotografia 108. Ks. dr płk Leonard Sadowski.

Źródło: <http://www.wolica-tokarnia.parafia.info.pl/index.php/p/showart&id/105&ak/1&what/70> (20.12.2016).

²¹² MS, *Wprowadzenie nowego proboszcza*, <http://www.gazetabilgoraj.pl/z-nowej-gazety/ps-24727-wprowadzenie-nowego-proboszcza> (20.12.2016).

Ks. Leonard Sadowski urodził się w Radomiu 28 lutego 1952 r., pochodzi z diecezji zielonogórsko-gorzowskiej. W 1982 r., po ukończeniu studiów w Zielonogórsko-Gorzowskim Wyższym Seminarium Duchownym w Gościkowie-Paradyżu przyjął święcenia kapłańskie. Ukończył również studia doktoranckie we Wrocławiu, uzyskując tytuł doktora pedagogiki. W 1995 r. posługę duszpasterską rozpoczął jako kapelan pomocniczy w Głogowie, by następnie zostać tam proboszczem. W latach 1996–1999 był proboszczem parafii pw. św. Barbary i św. Maurycego w Inowrocławiu. Był również proboszczem parafii wojskowej św. Barbary w Gliwicach (1999–2004) i Białej Podlaskiej (2004–2005) oraz w Gnieźnie. Był referentem ds. sztuki sakralnej Ordynariatu Polowego WP oraz członkiem Rady Duszpasterskiej Ordynariatu Polowego. Aktualnie przebywa w Radomiu²¹³.

4.5. Ks. kan. ppłk mgr Stefan Zdasienia

Fotografia 109. Ks. kan. ppłk mgr Stefan Zdasienia.
Źródło APK.

²¹³ *Schematyzm Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego 2000*. Warszawa 2000, s. 82, 115, 166, 484; E. Szmigielska-Jezińska, A. Mazur, *Gliwice – Kościół Garnizony p.w. św. Barbary*, „Nasza Służba” 2001/15, s. 13-14; M. Makohoński, *Zmiana duchowej warty*, <https://www.przewodnik-katolicki.pl/-Archiwum/2005/Przewodnik-Katolicki-42-2005/Archidiecezja-Gnieznienska/Zmiana-duchowej-warty> (20.12.2016).

Ks. kan. ppłk mgr Stefan Zdasionia urodzony 2 września 1951 r. w Zagórkach koło Białegostoku. Wyświęcony na kapłana został 14 czerwca 1981 r. na terenie Archidiecezji Białostockiej. Służbę w Ordynariacie Polowym Wojska Polskiego rozpoczął 20 września 1994 r. Podczas swojej posługi był m.in. referentem duszpasterstwa szkół wojskowych, kapelanem Wojskowej Akademii Technicznej, proboszczem parafii wojskowej pod wezwaniem Matki Bożej Częstochowskiej w Boernerowie (2003–2004), proboszczem parafii św. Barbary w Gliwicach (2004–2010). Z Gliwic przybył do Białej Podlaskiej, następnie odszedł na emeryturę wojskową i powrócił do Archidiecezji Białostockiej. Ks. Stefan Zdasionia jest kanonikiem honorowy Kolegiackiej Kapituły Krypniańskiej²¹⁴.

4.6. Ks. ppłk mgr lic. Mirosław Kwiatkowski

Fotografia 110. Ks. ppłk mgr lic. Mirosław Kwiatkowski.
Źródło APK.

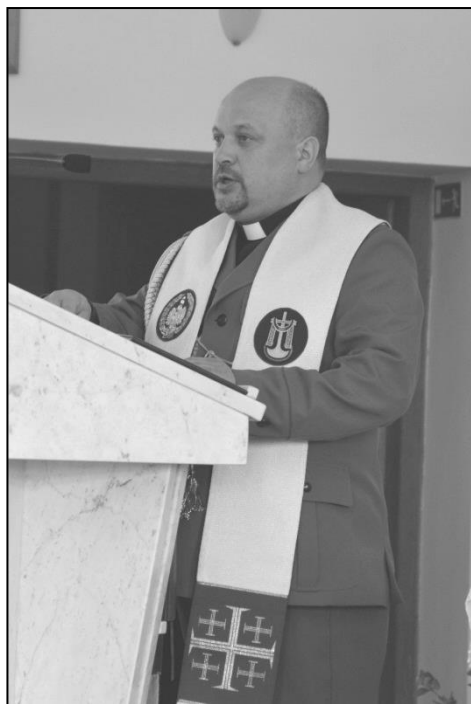
Ks. ppłk mgr lic. Mirosław Kwiatkowski urodził się 8 września 1964 r. w Sanoku, gdzie ukończył szkołę średnią i wstąpił do Wyższego Seminarium

²¹⁴ *Schematyzm Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego 2000*. Warszawa 2000, s. 82, 89, 385, 505; <http://archibial.pl/duchowienstwo.php?id=379> (20.12.2016).

Duchownego w Przemyślu, które ukończył, uzyskując wyświęcenia kapłańskie 14 czerwca 1989 r. Magisterium uzyskał w 1989 r. w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, natomiast na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego po 5-letnich studiach uzyskał tytuł kościelnego licencjata. Następnie ukończył roczne studium podyplomowe z sądownictwa i administracji w Kościele. W diecezji był wikariuszem w parafiach Tarnobrzeg – Mokrzeszów (1989–1991), farniej w Rzeszowie (1991–1993), i wojskowo–cywilnej w Rzeszowie (1993–1996), gdzie posługiwał pośród żołnierzy, aby w 1996 r. zostać żołnierzem zawodowym. W Ordynariacie Polowym Wojska Polskiego posługiwał w parafiach: w Krakowie (administrator i kapelan szpitala), Bydgoszczy, Kazuniu i Modlinie, Bartoszycach, Pile, Białej Podlaskiej, Olsztynie, Gołdapi i w Suwałkach, oraz w Gliwicach. W międzyczasie był kapłanem VII Zmiany PKW Irak (Ad Diwanijah).

Z czasów pobytu w Białej Podlaskiej szczególnie wspomina Pasterkę, Wielką Sobotę, które skupiały zawsze rzeszę wiernych²¹⁵.

4.7. Ks. kan. ppłk mgr Mirosław Kurjaniuk

Fotografia 111. Ks. kan. ppłk mgr Mirosław Kurjaniuk.
Źródło APK.

²¹⁵ Rozmowa z ks. ppłk. Mirosławem Kwiatkowskim z dnia 21 stycznia 2016 r.

Ks. ppłk SG Mirosław Kurjaniuk urodził się 26 października 1965 r. w Białej Podlaskiej. Wyświęcony na kapłana został w dniu 18 maja 1991 r. Jego przynależność kanoniczna to diecezja siedlecka. W duszpasterstwie wojskowym służy od 1998 r., początkowo w Duszpasterstwie Biura Ochrony Rządu w Górze Kalwaria – Linin, następnie w Krośnie Odrzańskim, Chełmie, Białej Podlaskiej, Białymstoku. Aktualnie jest proboszczem parafii św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Wereszczynie na terenie diecezji siedleckiej. Ks. Mirosław Kurjaniuk jest kanonikiem honorowym Kapituły Kanonickiej przy bazylice mniejszej św. Elżbiety we Wrocławiu²¹⁶.

4.8. Ks. kan. ppłk SG mgr Wiesław Kondraciuk

Fotografia 112. Ks. kan. ppłk SG mgr Wiesław Kondraciuk.
Źródło APK.

Ks. kan. ppłk SG mgr Wiesław Kondraciuk urodził się 1 marca 1971 r. we Włodawie, jest kapłanem diecezji siedleckiej, pochodzi z parafii św. Augustyna w Różance. Został wyświęcony na kapłana 8 czerwca 1996 r. Do duszpasterstwa wojskowego wstąpił w 2001 r. początkowo jako wikariusz parafii św. Elżbiety we Wrocławiu (2001), następnie służył jako kapelan Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Chełmie (2001–2004). W latach 2004–2007 był proboszczem parafii Straży Granicznej św. Mateusza w Kętrzynie,

²¹⁶ *Informator Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego 2010*. Red. Z. Kępa, D. Berzowska. Warszawa 2010, s. 9; *Informator Ordynariatu Polowego 2015*. Warszawa 2015, s. 127.

kapelan Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie, następnie kapelanem Morskiego Oddziału Straży Granicznej w Gdańsku, wikariuszem parafii wojskowej św. Apostołów Piotra i Pawła w Gdańsku – Wrzeszczu, kapelanem 7 Szpitala Marynarki Wojennej w Gdańsku – Oliwie (2007–2009). Od 2009 r. jest Kapelan Podlaskiego Oddziału Straży Granicznej w Białymstoku, rezydentem parafii wojskowej św. Jerzego w Białymstoku, a od 15 października 2015 r. proboszczem parafii św. Kazimierza w Białej Podlaskiej i kapelanem Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w Chełmie²¹⁷.

²¹⁷ Rozmowa z ks. ppłk. SG Wiesławem Kondraciukiem z dnia 21 stycznia 2016 r.

Spis treści

	Strona
PRZEDMOWA	5
WSTĘP	7
ROZDZIAŁ I	
Dzieje powstania duszpasterstwa wojskowego i funkcjonowania wspólnoty w Białej Podlaskiej	13
1.1. Powołanie duszpasterstwa wojskowego w Białej Podlaskiej	13
1.2. Przywrócenie funkcjonowania parafii wojskowej w Białej Podlaskiej	14
1.3. Zagadnienia materialne powstawania świątyni	27
1.4. Św. Kazimierz Królewicz patron parafii wojskowej	35
ROZDZIAŁ II	
Postawy religijne kapelanów wojskowych	41
2.1. Święto patronalne	42
2.2. Rekolekcje i misje parafialne	46
2.2.1. Rekolekcje parafialne	46
2.2.2. Misje Święte	49
2.3. Życie sakramentalne wspólnoty	53
2.3.1. Sakrament Chrztu świętego	53
2.3.2. Pierwsza Komunia Święta	54
2.3.3. Sakrament bierzmowania	61
2.3.4. Sakrament małżeństwa	64
2.3.5. Uroczystości pogrzebowe	66
2.3.6. Wydarzenia okresu Wielkanocnego	67
2.3.7. Uroczystości Najświętszego Ciała i Krwi Pana Jezusa	69
2.3.8. Wydarzenia okresu Bożego Narodzenia	70
2.4. Pamięć o papieżu św. Janie Pawle II	75
2.5. Pielgrzymki oraz wyjazdy duszpasterskie	78
ROZDZIAŁ III	
Posługa kapelanów wojskowych pośród społeczności wojskowej	83
3.1. Wydarzenia o znaczeniu państwowym	83
3.1.1. Święto Wojska Polskiego	83
3.1.2. Rocznice wydarzeń z dziejów Polski	91
3.2. Uroczystości o charakterze wojskowym	97
3.2.1. Przysięga wojskowa	97
3.2.2. Uroczystości związane z życiem garnizonu	98
3.2.3. Pamięć o poległych pilotach	101

3.3.	Wydarzenia skupiające społeczność lokalną	111
3.3.1.	Spotkania świąteczne	111
3.3.2.	Kapelan pośród społeczności mundurowej	113
3.3.3.	Uroczystości w życiu społeczności lokalnej	119
ROZDZIAŁ IV		
Kapelani wojskowi posługujący w parafii wojskowej w Białej Podlaskiej		123
4.1.	O. Kazimierz Tuszyński	123
4.2.	Ks. Sławomir Niewęgłowski	125
4.3.	O. Józef Michalik	126
4.2.	Ks. Leonard Sadowski	127
4.3.	Ks. Stefan Zdasionia	128
4.4.	Ks. Mirosław Kwiatkowski	129
4.5.	Ks. Mirosław Kurjaniuk	130
4.6.	Ks. Wiesław Kondraciuk	131
ZAKOŃCZENIE		133
WYKAZ ŹRÓDEŁ I LITERATURY		135
SPIS TABEL		143
SPIS ILUSTRACJI		145

SPIS ILUSTRACJI

	Strona
1. Dekret Biskupa Polowego Wojska Polskiego Sławoja Leszka Głódzia L.dz. 400/153-CP/96 z dnia 24 maja 1996 r. w sprawie mianowania ks. Józefa Michalika na kapelana parafii wojskowej p.w. św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej. Źródło: APK, t. I, b.p.	18
2. Poświęcenie kaplicy 26 czerwca 1999 r. Źródło: APK, t. II, b.p.	19
3. Poświęcenie żłóbka Jezusa Nowo Narodzonego. Źródło: APK, t. V, b.p.	21
4. Dekret Biskupa Polowego Wojska Polskiego Tadeusza Płoskiego, L.dz. 328/77-CP/2010 w związku ze zmianą ks. ppłk. kan. Stefana Zdasieni z dnia 24 marca 2010 r. Źródło: APK, t. V, b.p.	22
5. Dekret Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego, L.dz. 827/199-CP/2010 w związku ze zmianą ks. ppłk. Kwiatkowskiego z dnia 17 września 2010 r. Źródło: APK, t. V, b.p.	23
6. Wizyta biskupa polowego Wojska Polskiego dr. Józefa Guzdką dnia 12 lutego 2011 r. Źródło: APK, t. V, b.p.	24
7. Dekret Biskupa Polowego Wojska Polskiego Józefa Guzdką, L.dz. 638/176-CP/2011 w związku ze zmianą ks. ppłk. SG Mirosława Kurjaniuka z dnia 24 marca 2010 r. Źródło: APK, t. V, b.p.	25
8. Chwila poświęcenia dzwonu parafialnego przez biskupa polowego Wojska Polskiego gen. bryg. Sławoja Leszka Głódzia w 1996 r. Fundatorzy widoczni bezpośrednio za biskupem S.L. Głodziem. Źródło: APK, t. I, b.p.	27
9. Dzwon parafii wojskowej ufundowany przez państwo Milów. Źródło: APK, t. I, b.p.	28
10. Wygląd budynku Nr 17/6046 od strony jednostki z przeznaczeniem na kaplicę. Źródło: APK, t. II, b.p.	28
11. Wygląd budynku Nr 17/6046 od strony jednostki z przeznaczeniem na kaplicę. Źródło: APK, t. II, b.p.	29
12. Prace przy budowie nowej kaplicy. Źródło: APK, t. II, b.p.	29
13. Wygląd wnętrza kaplicy pod koniec 1997 r. Źródło: APK, t. II, b.p.	31

-
14.	Wygląd zewnętrzny kaplicy w 1999 r. Źródło: APK, t. II, b.p.	31
15.	Wygląd wnętrza kaplicy pod koniec 1998 r. Źródło: APK, t. II, b.p.	32
16.	Dar dzieci pierwszokomunijnych w 1998 r. – obraz patrona parafii św. Kazimierza Królewicza. Źródło: APK, t. II, b.p.	32
	Obraz Matki Bożej Hetmanki Żołnierza Polskiego.	nlb
	Obraz patrona parafii św. Kazimierza Królewicza.	nlb
17.	Budowanie ogrodzenia po rozwiązaniu jednostki wojskowej. Źródło: APK, t. III, b.p.	33
18.	Montowanie samolotu typu LIM na terenie przy kościele garnizony. Źródło: APK, t. III, b.p.	33
19.	Montaż nowej instalacji grzewczo-sanitarnej w kościele garnizony. Źródło: APK, t. III, b.p.	34
20.	Odpust parafialny z udziałem biskupa polowego WP gen. bryg. Sławoja Leszka Głódzia w 1996 r. Źródło: APK, t. I, b.p.	42
21.	Fotografia ministrantów parafii wojskowej z biskupem polowym WP gen. bryg. Sławojem Leszkiem Głodziem. Źródło: APK, t. I, b.p.	42
22.	Przybyli goście na jubileusz 10-lecia parafii wojskowej. Źródło: APK, t. III, b.p.	44
23.	Biskup polowy Wojska Polskiego gen bryg. dr Sławoj Leszek Głódź w asyście księży podczas jubileuszu 10-lecia parafii wojskowej. Źródło: APK, t. III, b.p.	44
24.	Uczestnicy odpustu parafialnego w 2008 r. Źródło: APK, t. V, b.p.	45
25.	Parafialny zespół muzyczny podczas rekolekcji adwentowych w 1997 r. Źródło: APK, t. II, b.p.	47
26.	Schola FIRMITAS z nagraniem w 2001 r. płytą. Źródło: APK, t. III, b.p.	47
27.	Ks. kan. Roman Soszyński głoszący rekolekcje wielkopostne w 1999 r. Źródło: APK, t. II, b.p.	48
28.	Przeniesienie obrazu Matki Bożej Hetmanki Żołnierza Polskiego z parafii wojskowej w Ostrowie Mazowieckim do Białej Podlaskiej dnia 12 marca 2000 r. Źródło: APK, t. III, b.p.	50
29.	Przeniesienie obrazu Matki Bożej Hetmanki Żołnierza Polskiego do kaplicy Straży Granicznej w Terespolu. Źródło: APK, t. III, b.p.	51
30.	Wyniesienie z kościoła relikwii s. Faustyny Kowalskiej i obrazu Chrystusa Miłosiernego w procesji podczas misji św. w 2007 r. Źródło: APK, t. V, b.p.	52

31.	Przeniesienie w procesji relikwii s. Faustyny Kowalskiej i obrazu Chrystusa Miłosiernego w procesji podczas misji św. w 2007 r. Źródło: APK, t. V, b.p.	52
32.	Pierwsza Komunia Święta w kaplicy wojskowej w 1994 r. Źródło: APK, t. I, b.p.	54
33.	Pielgrzymka dziękczynna dzieci Pierwszokomunijnych do Kodnia w 1994 r. Źródło: APK, t. I, b.p.	55
34.	Pierwsza Komunia Święta w kaplicy wojskowej w 1995 r. Źródło: APK, t. I, b.p.	55
35.	Pierwsza Komunia Święta w kaplicy wojskowej w 1997 r. Źródło: APK, t. II, b.p.	56
36.	Pierwsza Komunia Święta w kaplicy wojskowej w 1999 r. Źródło: APK, t. II, b.p.	56
37.	Pierwsza Komunia Święta w 2003 r. Źródło: APK, t. III, b.p.	57
38.	Pierwsza Komunia Święta w świątyni wojskowej w 2008 r. Źródło: APK, t. V, b.p.	57
39.	Pielgrzymka dzieci pierwszokomunijnych wraz z rodzicami do Kodnia. Źródło: APK, t. V, b.p.	58
40.	Pierwsza Komunia Święta w świątyni wojskowej w 2009 r. Źródło: APK, t. V, b.p.	59
41.	Pierwsza Komunia Święta w świątyni wojskowej w 2012 r. Źródło: APK, t. V, b.p.	59
42.	Pokaz pracy funkcjonariuszy Straży Granicznej oraz ich podopiecznych czworonogów podczas pielgrzymki do Kodnia. Źródło: APK, t. V, b.p.	60
43.	Powitanie biskupa polowego Wojska Polskiego gen. bryg. Sławoja Leszka Głódzia. Źródło: APK, t. II, b.p.	62
44.	Podziękowania biskupowi polowemu Wojska Polskiego za udzielenie Sakramentu Bierzmowania. Źródło: APK, t. II, b.p.	62
45.	Koncelebra podczas udzielania Sakramentu Bierzmowania 2012 r. Źródło: APK, t. V, b.p.	63
46.	Młodzież, która przyjęła Sakrament Bierzmowania w 2012 r. Źródło: APK, t. V, b.p.	63
47.	Pierwsza para małżeńska w parafii wojskowej. Źródło: APK, t. I, b.p.	64
48.	Sakrament małżeństwa w parafii wojskowej. Źródło: APK, t. I, b.p.	65

-
49. Dekoracja wielkanocna w 2008 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 67
 50. Dekoracja wielkanocna w 2010 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 68
 51. Udział żołnierzy garnizonu Biała Podlaska w Drodze Krzyżowej ulicami miasta w 2000 r. Źródło: APK, t. III, b.p. 68
 52. Procesja Bożego Ciała w 2010 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 69
 53. Procesja Bożego Ciała w 2012 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 70
 54. Występ dzieci przygotowujących się do Pierwszej Komunii Świętej podczas montażu słowno-muzycznego w okresie Bożego Narodzenia 2007 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 71
 55. Jasełka w wykonaniu dzieci i młodzieży w 2009 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 71
 56. Montaż słowno-muzyczny rozpoczynający pasterkę w 2008 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 72
 57. Jasełka w wykonaniu dzieci i młodzieży w 2010 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 73
 58. Jasełka w wykonaniu dzieci i młodzieży w 2012 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 73
 59. Jasełka w wykonaniu dzieci i młodzieży w 2014 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 74
 60. Modlitwa nad chorymi podczas Świątowego Dnia Chorego w 2011 r. Źródło: http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/448_11476.html (10.11.2015). 75
 61. Dr Stanisław Czop podczas recytacji poezji o Janie Pawle II. Źródło: APK, t. V, b.p. 76
 62. Eucharystia w trzecią rocznicę śmierci Jana Pawła II w 2008 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 77
 63. Organizatorzy uroczystości XXX rocznicy wyboru kard. Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową w Parafii pw. Kazimierza Królewicza. Źródło: APK, t. V, b.p. 77
 64. Uczestnicy Dnia Papieskiego w 2009 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 78
 65. Pielgrzymka ministrantów do Częstochowy w 1995 r. Źródło: APK, t. I, b.p. 79
 66. Oaza rodzin organizowana w Bobrownikach w 1995 r. Źródło: APK, t. I, b.p. 79
 67. Sztuka poświęcona Męczennikom z Pratulina w Wyższym Semina- 80

rium Duchownym Diecezji Siedleckiej w Opolu Nowym w 1997 r.
Źródło: APK, t. II, b.p.

68. Pielgrzymi z parafii wojskowej w Białej Podlaskiej na pielgrzymce papieża Jana Pawła II w Krakowie w 1997 r. Źródło: APK, t. II, b.p. 81
69. Ognisko z parafialną młodzieżą. Źródło: APK, t. II, b.p. 81
70. Odwiedziny w stajni przez dzieci i młodzież parafii wojskowej. Źródło: MSFoto. 82
71. Młodzież w ramach promocji Świątowych Dni Młodzieży w 2016 r. Źródło: <http://www.bialapodlaska.pl/artukul/2364/zatrzymali-sie-w-parafii-wojskowej-kolejna-promocja-swiatowych-dni-mlodziezy> (20.12.2016) 82
72. Duchowieństwo podczas Święta Wojska Polskiego 15 sierpnia 2006 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 84
73. Władze miejskie podczas Święta Wojska Polskiego 15 sierpnia 2006 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 85
74. Poczty sztandarowe podczas Święta Wojska Polskiego 15 sierpnia 2006 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 85
75. Złożenie wieńców pod pomnikiem poległych pilotów podczas Święta Wojska Polskiego 15 sierpnia 2006 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 86
76. Uczestnicy uroczystości Święta Wojska Polskiego w 2008 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 87
77. Uczestnicy uroczystości Święta Wojska Polskiego w 2009 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 88
78. Delegacja składająca kwiaty przy miejscach pamięci w 2010 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 89
79. Uczestnicy Święta Wojska Polskiego w 2013 r. Źródło: http://bialapodlaska.wku.wp.mil.pl/pl/8611_12274.html (20.12.2016). 90
80. Uczestnicy Święta Wojska Polskiego w 2016 r. Źródło: http://bialapodlaska.wku.wp.mil.pl/pl/8611_30653.html (20.12.2016) 90
81. Złożenie pamiątkowych wiązanek i modlitwa pod pomnikiem poległych pilotów w dniu 11 kwietnia 2010 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 92
82. Wyróżnione osoby Krzyżem Pamiątkowym „Zwycięzcom 1945” w 2010 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 93
83. Uroczystości rocznicy wybuchu II wojny światowej w 2015 r. Źródło: <http://www.bialapodlaska.pl/artukul/1386/upamietniono-wybuch-ii-wojny-swiatowej-wideo> (20.12.2016). 94

-
84. 77. rocznica wybuchu II wojny światowej. Źródło: http://bialapodlaska.wku.wp.mil.pl/pl/8611_30971.html (20.12.2016). 94
 85. Przysięga żołnierska w garnizonie Biała Podlaska w marcu 1997 r. Źródło: APK, t. II, b.p. 97
 86. Przysięga żołnierska w garnizonie Biała Podlaska w sierpniu 1997 r. Źródło: APK, t. II, b.p. 97
 87. Odprowadzenie sztandaru jednostki w 2000 r. Źródło: M. Mikołajczyk, *Lotnicze tradycje Białej Podlaskiej*. Warszawa 2008, s. 230. 98
 88. Księża kapelani Straży Granicznej podczas odprawy w 2009 r. Źródło: http://ordynariat.pl/pl/348_6624.html (20.12.2016). 99
 89. Poświęcenie samolotu TS 11 ISKRA 12 listopada 2010 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 100
 90. Święto 34. Pułku Piechoty w 2016 r. Źródło: <http://www.bialapodlaska.pl/artukul/2230/swieto-34-pulku-piechoty-jak-za-dawnych-lat-miasto-godnie-ucztilo-historyczna-jednostke-wideo> (20.12.2016) 101
 91. Uroczystości pogrzebowe śp. płk. dypl. pil. Ryszarda Brojka. Źródło: APK, t. II, b.p. 102
 92. Uroczystości pogrzebowe śp. pilota Jacka Pawlika 14 czerwca 1997 r. Źródło: APK, t. II, b.p. 103
 93. Uroczystości pogrzebowe śp. ppor. Pawła Harasima dnia 13 czerwca 1997 r. w Pile. Źródło: APK, t. II, b.p. 103
 94. Chwila poświęcenia pamiątkowej tablicy przez miejskich kapłanów. Źródło: APK, t. III, b.p. 104
 95. Uczestnicy modlitwy za zmarłych w 2009 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 108
 96. Uczestnicy kolejnej modlitwy za zmarłych. Źródło: APK, t. V, b.p. 109
 97. Uczestnicy następnej modlitwy za zmarłych w 2015 r. Źródło: APK, t. V, b.p. 110
 98. Spotkanie oplatkowe Klubu Kobiet po mastektomii 14 lutego 1998 r. Źródło: APK, t. II, b.p. 111
 99. Spotkanie oplatkowe w styczniu 2001 r. Źródło: APK, t. III, b.p. 112
 100. Spotkanie oplatkowe w Wojskowej Komendzie Uzupełnień w 2014 r. Źródło: http://bialapodlaska.wkuwp.mil.pl/pl/8611_13754.html (20.12.2016). 112
 101. Spotkanie oplatkowe funkcjonariuszy Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej w 2016 r. Źródło: <http://www.nadbuzanski.strazgraniczna.-/nos/aktualnosci/20416,Spotkania-oplatkowe-> 113

funkcjonariuszy-Nadbuzanskiego-Oddziału-Strazy-Granicznej.html
(20.12.2016).

102. Uczestnicy Święta Służby Celnej i Straży Granicznej w 2009 r. 119
Źródło: APK, t. V, b.p.
103. Poświęcenie sztandaru Jednostce Strzeleckiej 2001. dnia 14 maja 2000 r. Źródło: APK, t. III, b.p. 120
104. Słowo kapelana podczas nadania szkole w Kobylanach imienia Orła Białego. Źródło: APK, t. III, b.p. 120
105. Dzień Kobiet 8 marca 1998 r. Źródło: APK, t. II, b.p. 121
106. O. prał. dr płk SG Kazimierz Tuszyński. Źródło: APK. 123
107. Ks. kan. płk mgr Sławomir Niewęgłowski. Źródło: APK. 125
108. O. komandor por. mgr Józef Michalik. Źródło: APK. 126
109. Ks. dr płk Leonard Sadowski. Źródło: <http://www.wolic-atokarnia.parafia.info.pl/index.php/p/showart&id/105&ak/1&what/70>
(20.12.2016). 127
110. Ks. kan. ppłk mgr Stefan Zdasienia. Źródło: APK. 128
111. Ks. ppłk mgr lic. Mirosław Kwiatkowski. Źródło: APK. 129
112. Ks. kan. ppłk mgr Mirosław Kurjaniuk. Źródło: APK. 130
113. Ks. kan. ppłk SG mgr Wiesław Kondraciuk. Źródło: APK. 131

SPIS TABEL

		Strona
Tabela 1.	Duszpasterze parafii wojskowej w Białej Podlaskiej w latach 1992–2017.	26
Tabela 2.	Wykaz ksiąg parafialnych w parafii wojskowej w Białej Podlaskiej.	41
Tabela 3.	Wykaz kapłanów głoszących rekolekcje parafialne w latach 2000–2016.	48
Tabela 4.	Liczba ochrzczonych parafii garnizonowej w Białej Podlaskiej w latach 1992–2016.	53
Tabela 5.	Wykaz osób przystępujących do Pierwszej Komunii Świętej w parafii wojskowej w latach 1994–2014.	60
Tabela 6.	Wykaz osób przystępujących do Sakramentu Bierzmowania w parafii wojskowej w latach 1995–2012.	61
Tabela 7.	Liczba zawartych związków sakramentu małżeństwa.	65
Tabela 8.	Liczba zmarłych parafii wojskowej w Białej Podlaskiej w latach 1992–2016.	66

**Postawy społeczno-religijne
kapelanów parafii garnizonowej
św. Kazimierza Królewicza
w Białej Podlaskiej
w latach 1992–2017**

Z serii
Rocznika Białkopodlaskiego
Nr 9

Sławomir Bylina

**Postawy społeczno-religijne
kapelanów parafii garnizonowej
św. Kazimierza Królewicza
w Białej Podlaskiej
w latach 1992–2017**

Biała Podlaska 2017

Recenzenci

ks. dr hab. prof. US Grzegorz Wejman,
dr hab. prof. US Grzegorz Ciechanowski,

Przygotowanie do druku i skład komputerowy

Iwona Warda

Korekta

dr Jerzy Flisiński

Na okładce

Świątynia parafii garnizonowej św. Kazimierza Królewicza
w Białej Podlaskiej

Projekt okładki

mgr Urszula Mazurowska

© Copyright by ks. Sławomir Bylina 2017;
Miejska Biblioteka Publiczna
w Białej Podlaskiej.

ISBN 978-83-931873-5-5

Wydanie I

Wydawca

Miejska Biblioteka Publiczna
21-500 Biała Podlaska, ul. Warszawska 12a

Druk i oprawa

Miejska Biblioteka Publiczna
21-500 Biała Podlaska, ul. Warszawska 12a
tel. 83 341 64 54, www.mbp.org.pl

WSTĘP

Na temat roli i zadań kapelana wojskowego w posłudze społeczności wojskowej czytamy w *Instrukcji Biskupa Polowego o strukturze duszpasterskiej Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego, Art. 36, punkt a*, czytamy: „Proboszcz wojskowy oprócz obowiązków wymienionych w Kodeksie Prawa Kanonicznego powinien: troszczyć się o to, by żołnierze w jednostkach wojskowych na terenie powierzonej mu parafii mieli zapewnioną opiekę duszpasterską, a szczególnie możliwość uczestnictwa we Mszy Św. w niedziele i święta, udział w regularnej katechezie oraz możliwość indywidualnego spotkania z kapelanem wojskowym”¹.

Przygotowując się do opracowania niniejszej monografii przeprowadziłem kwerendę źródeł oraz przestudiowałem literaturę przedmiotu, która została wykazana w publikacji². Warto w tym miejscu zaznaczyć, że analiza powyższych źródeł jest doskonałym przygotowaniem do interpretacji wydarzeń, które miały miejsca w niemal już stuletniej historii istnienia Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego w ogóle, a w szczególności na terenie Południowego Podlasia. Podstawowymi źródłami z zakresu dziejów duszpasterstwa wojskowego na terenie Białej Podlaskiej, jak również w badaniu postaw społeczno-religijnych kapelanów wojskowych oraz ich oddziaływanie na społeczność białą, niezbędne było sięgnięcie do różnorodnych źródeł. Źródła archiwalne zawierały fundamentalne dane historyczne, wskazujące na pierwotne relacje społeczności wojskowej w Białej Podlaskiej. Należy tutaj wymienić szczególnie Archiwum Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego oraz Archiwum Diecezjalne Siedleckie, w których znaleziono najbardziej obszerne materiały³. Także wydawnictwa źródłowe oraz opracowania oparte na źródłach okazały się bardzo pomocne w niniejszej pracy⁴. Dzięki katalogom oraz informatorom

¹ S.L. Głódź, *Instrukcji Biskupa Polowego o strukturze duszpasterskiej Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego, Art.36, punkt a*, z dnia 7 grudnia 1992 r. [w:] *Schematyzm Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego 2000*. Warszawa 2000, s. 559.

² S. Bylina, *Źródła i materiały do dziejów duszpasterstwa wojskowego na terenie diecezji siedleckiej*, „Rocznik Białkopodlaski”, 2015, t. XXIII, s. 359-380.

³ Archiwum Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego; Archiwum Diecezjalne Siedleckie; Centralne Archiwum Wojskowe; Instytut Pamięci Narodowej; Archiwum parafialne kościoła garnizonowego w Siedlcach; Archiwum parafialne w Dęblinie; Archiwum Klasztorne Braci Mniejszych Kapucynów w Białej Podlaskiej; Protokół erygowania parafii wojskowej Św. Krzyża.

⁴ A. Gałach, *Katolickie duszpasterstwo wojskowe na Podlasiu w latach 1918–1939*. Siedlce 1999 (maszynopis pracy magisterskiej).

o duchowieństwie było możliwe scharakteryzowanie w sposób ogólny sylwetek wybranych kapelanów⁵. Cenną wiedzę wnoszą w tworzeniu literatury przedmiotu, która pomogła w nakreśleniu problematyki, zarówno z zakresu duszpasterstwa wojskowego⁶, jak również dziejów regionu i miasta Biała Podlaska⁷. Nie bez znaczenia było także doświadczenie wymienione przez autora przy uprzednio omówionych postawach społeczno-religijnych kapelanów wojskowych, w kraju i za granicą⁸.

⁵ Katalogi duchowieństwa diecezji siedleckiej z lat 1991–2015, oraz schematyzmy i informatory Ordynariatu Polowego lat powojennych zostaną podane w dalszej części pracy.

⁶ *Duchowni na drogach ku niepodległości 1914–1918*. Red. W.K. Cygan, Z. Kępa, W.J. Wysocki. Mińsk Mazowiecki – Warszawa 2014; *Duszpasterstwo wojskowe w Polsce w latach 1945–1991*, t. I-II. Red. T. Kośmider, M. Wesołowski. Warszawa; *Historia duszpasterstwa wojskowego na ziemiach polskich*. Red. J. Ziółek. Lublin 2004 (Konferencja naukowa na KUL 6–7 listopada 2003 r.); E. Jarmoch, *Religijność żołnierzy zasadniczej służby wojskowej w warunkach przemian systemowych*. Warszawa 1998; *Kapelani Wrześniowi. Służba duszpasterska w Wojsku Polskim w 1939 r. Dokumenty, relacje, opracowania*. Red. W.J. Wysocki. Warszawa 2001; J. Odziemkowski, S. Frątczak, *Polskie Duszpasterstwo Wojskowe*. Warszawa 1996; T. Płoski, *Duszpasterstwo w Wojsku Polskim. Studium prawne z uwzględnieniem praw człowieka i prawa humanitarne*. Olsztyn 2006.

⁷ P. Aleksandrowicz, *Diecezja Siedlecka czyli Podlaska. W 150 rocznicę erekcji (1818–1968). Przyczynki i materiały do dziejów Diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej*. Siedlce 1971; S. Bylina., *Relacje państwo – Kościół katolicki na Południowym Podlasiu w II Rzeczypospolitej*. Drohiczyn 2013; R. Dmowski, *Unitis Viribus Diecezja Podlaska w II Rzeczypospolitej*. Warszawa 2013, s. 282-298; S. Jadczyk, *Biała Podlaska. Dzieje Miasta i jego zabytki*. Lublin 1993; H. Mierzwiński, *Dzieje Białej Podlaskiej w latach 1918–1939*. Biała Podlaska 2010; P. Tarkowski, *Biała Podlaska (1944–1989)*. Biała Podlaska 2011.

⁸ S. Bylina, *Rola Duszpasterstwa Wojskowego w dziejach Polski do 1918 r.*, [w:] *Elementy teorii i praktyki transdyscyplinarnych badań problemów bezpieczeństwa*, t. IV: *Odkrywanie znaczeń w naukach o bezpieczeństwie*. Red. A. Filipek. Siedlce 2015, s. 277-290; tenże, *Zarys dziejów duszpasterstwa wojskowego na Południowym Podlasiu*, „Drohiczyński Przegląd Naukowy”, 2016, nr 8, s. 279-300; tenże, *Duszpasterstwo dekanatu bialskiego w latach 1918–1922 w świetle sprawozdań dziekańskich*, „Rocznik Bialskopodlaski”, 2013, t. XXI, s. 63-82; tenże, D. Bylina, *Duszpasterstwo dekanatu bialskiego w latach 1926–1928 w świetle sprawozdań dziekańskich*, „Rocznik Bialskopodlaski”, 2014, t. XXII, s. 43-58; tenże, *Reakcje Kościoła katolickiego wobec wybranych zagrożeń bezpieczeństwa społecznego współczesnej Europy* *Reactions of the Catholic Church against selected social safety hazards of modern Europe*, *Revue Internationale des Sciences Humaines et Naturelles*, Internationale Stiftung Schlung, Kunst, Ausbildung Zürich – Schweiz, 2016, Numéro 1, p. 23-31; tenże, *Postawy społeczno-religijne kapelana wojskowego w tworzeniu bezpieczeństwa społecznego*, (Akademia Sztuki Wojennej, art. w druku); tenże, *Postawy społeczno-religijne duszpasterzy kościoła garnizonowego św. Wojciecha w Szczecinie*, „Studia Paradayskie”,

W celu zobrazowania całości dziejów duszpasterstwa wojskowego na omawianym terenie warto zaznaczyć, że już w okresie międzywojennym kapłani posługiwali pośród społeczności wojskowej w miejscowościach: Biała Podlaska, Siedlce, Dęblin, Łuków, Garwoli, Włodawa⁹. Natomiast współcześnie, w ciągu ostatnich 25 lat funkcjonowania Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego na terenie diecezji duszpastersko funkcjonują wspólnoty parafialne w takich miejscowościach, jak Siedlce, Biała Podlaska, Dęblin oraz Bezwola, gdzie posługiwał proboszcz z parafii w Wohyniu w latach 1990–2010¹⁰.

W badaniu współczesnych wydarzeń, istotne były materiały znajdujące się w Archiwum Parafialnym parafii św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej. Warto wymienić kroniki parafialne w liczbie V tomów, sprawozdania duszpasterskie z lat 1992–2016, ogłoszenia duszpasterskie, księgi parafialne: chrztów, sakramentu małżeństwa, zgonów, jak również dane na temat sakramentów bierzmowania i Pierwszej Komunii Świętej. Pomocne w opisie współczesnych wydarzeń były także lokalne czasopisma, jak „Słowo Podlasia”, „Tygodnik Podlaski”, „Gościeniec Bialski”, sztandarowe czasopismo wojskowe „Nasza Służba”, oraz strony internetowe Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego¹¹, miasta Biała Podlaska¹², Wojskowej Komendy Uzupelnienia w Białej Podlaskiej¹³, Nadbuząńskiego Oddziału Straży Granicznej¹⁴, Izby Celnej w Białej Podlaskiej¹⁵.

Aby zrozumieć wpływ i rolę kapelanów wojskowych we współczesności, należało dotrzeć do źródeł aktywności kapelanów na przestrzeni dziejów Polski. Biorąc pod uwagę liczny udział duchownych będących przy królach, na dworach i przy wojsku, począwszy od pierwszych wieków istnienia Polski, można spostrzec pewien wzorzec duszpasterza. Takie postawy przedstawione są w artykule *Rola Duszpasterstwa Wojskowego w dziejach Polski do 1918 r.*¹⁶ Docierając do bardziej współczesnych nam czasów, postanowiłem zawęzić obszar badań do terytorium Południowego Podlasia, poświęcając tej

nr 26, 2016, s. 19-40; tenże, *Rola kapelana wojskowego w kształtowaniu morale żołnierzy, Morale w świetle wyników badań i procesie dydaktycznym*, cz. II. Red. nauk. M. Fałdowska, A. Filipek, J. Ważniewska. Warszawa 2016, s. 296-310.

⁹ S. Bylina, *Relacje państwo – Kościół katolicki na Południowym Podlasiu w II Rzeczypospolitej*. Drohiczyn 2013, s. 179–180.

¹⁰ Tenże, *Zarys dziejów duszpasterstwa wojskowego na Południowym Podlasiu*, dz. cyt.

¹¹ <http://ordynariat.wp.mil.pl>

¹² <http://www.bialapodlaska.pl>

¹³ <http://bialapodlaska.wku.wp.mil.pl>

¹⁴ <http://www.nadbuzanski.strazgraniczna.pl>

¹⁵ <http://www.bialapodlaska.scelna.gov.pl/start>

¹⁶ S. Bylina, *Rola Duszpasterstwa Wojskowego w dziejach Polski do 1918 r.*, dz. cyt. s. 277-290.

tematyce artykuł *Zarys dziejów duszpasterstwa wojskowego na Południowym Podlasiu*¹⁷.

Kolejnym etapem rozważań nad postawą kapelanów wojskowych na terenie obecnej diecezji siedleckiej, była próba badawcza obejmująca poszczególne dekanaty w okresie międzywojennym. Na przykładzie bliskiego mi dekanatu bialskiego mogłem zrozumieć relacje między duchownymi w Białej Podlaskiej w czasach międzywojnia¹⁸. Aktualne relacje i odbiór kapelana wojskowego przez lokalną społeczność omówiłem w pilotażowym artykule *Przyczynek do analizy postawy społeczno-religijnej kapelanów wojskowych parafii św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej*¹⁹, apelując o przekazanie wszelkich możliwych wspomnień.

Dostrzegając potrzebę ukazywania roli duszpasterstwa wojskowego, poddałem badaniom postawy społeczno-religijne kapelanów wojskowych w tworzeniu bezpieczeństwa społecznego²⁰. Albowiem każdy kapelan posiada możliwość i okazję do oddziaływania na społeczeństwo i jego poczucie bezpieczeństwa w miejscu, gdzie posługuje. Dlatego przedstawienie form oddziaływań było celem moich badań, co w znacznej mierze zostało również ukazane w poniższej monografii.

Pośród licznych cech i form oddziaływań kapelanów wojskowych w danym środowisku jest ich zaangażowanie w kształtowaniu morale żołnierzy²¹. Dzięki osobistemu doświadczeniu i obcowaniu z żołnierzami, mogłem poprzeć powyższe wnioski własną obserwacją, co ułatwiło mi także ocenę postaw kapelanów posługujących w parafii św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej. Również kontakt osobisty, bądź telefoniczny, z każdym z kapelanów pełniących posługę w Białej Podlaskiej, pomógł mi zrozumieć i uwiidocznic w miarę możliwości zagadnienia, które przedstawiam w monografii. Dostrzeżony poziom oddziaływania przedstawiłem zarówno w skali krajowej, opisując *Postawy społeczno-religijne duszpasterzy kościoła garnizonowego*

¹⁷ S. Bylina, *Zarys dziejów duszpasterstwa wojskowego na Południowym Podlasiu*, dz. cyt., s. 279-300.

¹⁸ S. Bylina, *Duszpasterstwo dekanatu bialskiego w latach 1918-1922 w świetle sprawozdań dziekańskich*, dz. cyt., s. 63-82; S. Bylina, D. Bylina, *Duszpasterstwo dekanatu bialskiego w latach 1926-1928 w świetle sprawozdań dziekańskich*, dz. cyt., s. 43-58.

¹⁹ S. Bylina, *Przyczynek do analizy postawy społeczno-religijnej kapelanów wojskowych parafii św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej*, dz. cyt., s. 58-64.

²⁰ S. Bylina, *Postawy społeczno-religijne kapelana wojskowego w tworzeniu bezpieczeństwa społecznego*, (Akademia Sztuki Wojennej). Artykuł w druku.

²¹ S. Bylina, *Rola kapelana wojskowego w kształtowaniu morale żołnierzy*, dz. cyt., s. 296-310.

św. Wojciecha w Szczecinie²², jak również na skalę globalną, co zostało uwidocznione w publikacji zagranicznej²³.

Monografia składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia, jak również wykazów skrótów, źródeł i literatury, a także tabel i rysunków.

Pierwszy rozdział dotyka podstawowych ram czasowych, które charakteryzują posługę kapelanów w parafii bialskiej. Poprzez wspomnienie czasów międzywojennych, aż po dzisiejsze wydarzenia, omówione zostały zmiany personalne w omawianej parafii. Ukazano także obecność tych pasterzy Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego, którzy czynnie uczestniczyli w życiu wspólnoty. W tej części pracy przedstawiono także proces powstawania świątyni, jak również biogram patrona parafii św. Kazimierza Królewicza.

W drugim rozdziale przedstawione zostały postawy kapelanów wojskowych w aspekcie religijnym. Prezentując wydarzenia życia duchowego parafii, omówiono główne uroczystości jak rekolekcje, misje parafialne, udzielane sakramenty święte oraz również wydarzenia roku liturgicznego. Przedstawiono także upamiętnienie wydarzeń z posługi papieża Polaka, św. Jana Pawła II oraz akcje duszpasterskie, jakie miały miejsce w przeciągu 25 lat istnienia wspólnoty wojskowej.

Trzeci rozdział przedstawia zagadnienia dotyczące zaangażowania kapelana wojskowego w działalność społeczną pośród wspólnoty wojskowej oraz służb mundurowych miasta Białej Podlaskiej oraz okolic. Wychodząc od przedstawienia wydarzeń państwowych, które odbywały się przy udziale i opowie liturgicznej kapelana, przedstawiono na ich tle wydarzenia garnizonowe jak przysięga wojskowa, święta garnizonu oraz uroczystości związane z upamiętnieniem poległych pilotów. W tej części monografii podkreślono szczególną rolę kapelana, który jednoczy społeczność lokalną wokół wielu wydarzeń i uroczystości, mających charakter cykliczny. Można wymienić tutaj takie wydarzenia, jak spotkania świąteczne w ramach Wielkanocy czy Bożego Narodzenia, poświęcenia sztandarów pobliskich placówek, jak również symboliczne Dni Kobiet, czy spotkania Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego Rzeczypospolitej Polskiej w Białej Podlaskiej. Ostatnia część monografii stanowią krótkie noty biograficzne kapelanów wojskowych, którzy posługiwali w bialskim garnizonie. Dzięki życzliwości kapłanów oraz zgodzie na zamieszczenie wymienionych informacji było możliwe przypomnienie zasług oraz podkreślenie obecności poszczególnych duchownych.

Mając na uwadze możliwość oraz motywację w przedstawieniu postaw posługi kapelana wojskowego w parafii św. Kazimierza Królewicza w Białej

²² S. Bylina, *Postawy społeczno-religijne duszpasterzy kościoła garnizonowego św. Wojciecha w Szczecinie*, dz. cyt., s. 19-40.

²³ S. Bylina, *Reakcje Kościoła katolickiego wobec wybranych zagrożeń bezpieczeństwa społecznego współczesnej Europy*, dz. cyt., p. 23-31.

Podlaskiej na przestrzeni 25 lat, pragnę podziękować wszystkim, którzy przyczynili się do powstania niniejszej publikacji. Na początku dziękuję księżom, którzy posługiwali w tak bliskiej mi wspólnocie, którzy z wielką otwartością i życzliwością podzielili się własnymi doświadczeniami oraz służyli pomocą w zgromadzeniu źródeł i materiałów. Dziękuję serdecznie Panu Prezydentowi Miasta Białej Podlaskiej, Dariuszowi Stefaniukowi, za przedmowę wprowadzającą Czytelnika w treść monografii oraz za wszelkie wsparcie. Słowa wdzięczności kieruję także pod adresem pracowników Miejskiej Biblioteki Publicznej w Białej Podlaskiej, dzięki wkładom takich osób jak: dr Jerzy Fliściński, Iwona Warda było możliwe powstanie niniejszej publikacji. Dziękuję również ks. kan. dr. hab. Grzegorzowi Wejmanowi profesorowi Uniwersytetu Szczecińskiego oraz dr. hab. Grzegorzowi Ciechanowskiemu profesorowi Uniwersytetu Szczecińskiego za podjęcie się trudu recenzji pracy.

Mając świadomość pewnych niedoskonałości, które mogły znaleźć się w pracy, co może usprawiedliwić nowatorskość i zakres poruszanego zagadnienia. Mam nadzieję, że książka stanie się inspiracją do dalszych badań w zakresie roli i funkcji duszpasterstwa wojskowego, zwłaszcza iż, zbliża się setna rocznica powołania Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego. Życząc owocnej lektury oraz miłych wspomnień, pragnę dedykować tę monografię wszystkim żołnierzom i pracownikom Wojska służącym w garnizonie Biała Podlaska.

ZAKOŃCZENIE

Posługa kapelanów wojskowych w społeczności garnizonu Biała Podlaska, wymaga szczególnych predyspozycji, jak również otwartości na środowisko żołnierskie. Dzięki obecności kapelana wśród danego społeczeństwa, możliwe jest oddziaływanie na wszelkie postawy społeczne, w tym także postawy religijne. Poprzez dostrzeganie wartości reprezentowanych przez wyznawców wiary katolickiej, można zbudować relacje opierające się na zasadach ewangelicznych.

Opracowanie niniejsze ma na celu ukazanie postaw kapelana wojskowego wśród społeczności białskiej, jak również w regionie. Dzięki dostępnym źródłom, jak również możliwości osobistego kontaktu z kapelanami posługującymi w Białej Podlaskiej, miałem okazję dostrzeżenia tych elementów, które charakteryzują postawę kapłana – duszpasterza. Dzięki obecności kapelana wojskowego również w mundurze żołnierza, można było dostrzec szczególną integrację oficera – księdza w lokalnej społeczności. Ranga kapelana wzrasta ciągle, poprzez wspólny udział w uroczystościach, wydarzeniach w życiu garnizonu, jak również dzięki osobistemu i codziennemu kontaktowi kapelana z żołnierzami oraz ich rodzinami. Poprzez tworzenie wspólnoty parafialnej, udzielanie sakramentów świętych, wspólne przeżywanie wydarzeń religijnych w ciągu każdego roku liturgicznego zawiązuje się wyjątkowa więź, którą można było dostrzec na co dzień.

Powyższe spostrzeżenia omówiono w czterech rozdziałach publikacji, poprzedzonej wstępem i przedmową prezydenta miasta Biała Podlaska, Dariusza Stefaniuka.

Starano się przedstawić posługi kapelanów wojskowych w mieście Biała Podlaska w zarysie historycznym, przedstawiono proces powstawania wspólnoty parafialnej w ostatnich 25 latach zarówno pod względem materialnym wspólnoty, jak również kolejnych zmian kadrowych. Poprzez obecność biskupów polowych Wojska Polskiego, którzy identyfikowali się ze wspólnotą, można było dostrzec właściwy bieg wydarzeń, mających na celu podążanie za patronem parafii św. Kazimierzem Królewiczem, którego biogram został także przedstawiony w pierwszej części pracy.

Zasadniczy trzon opracowania stanowi prezentacja postaw wojskowych w życiu religijnym wspólnoty. Dzięki intensywnemu życiu sakramentalnemu, wspólnota nabierała ducha i tworzyła niemal rodzinną atmosferę. Nad rozwojem parafii czuwał św. Jan Paweł II, którego wielokrotnie wspomniano podczas rocznic związanych z jego życiorysem.

Starano się nie pominąć żadnego istotnego zdarzenia, które miało miejsce w garnizonie Biała Podlaska w kontekście wydarzeń z dziejów Polski, tradycji Wojska Polskiego, kolejne rocznice jak również wydarzeń mających duże znaczenie dla społeczności lokalnej. Można tu wymienić chociażby Święto Wojska Polskiego, wydarzenia związane z rozpoczęciem II wojny światowej oraz upamiętnienie wszystkich ofiar wojny, a także ofiar poniesionych w obronie Ojczyzny. Warto zauważyć, że przy okazji każdej uroczystości pamiętano o modlitwie oraz wyrazach pamięci wobec poległych pilotów, którzy mieli związek z garnizonem Biała Podlaska.

Podsumowując badań postaw kapelanów wojskowych w parafii św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej można stwierdzić, że służba w tym garnizonie, jak stwierdzali przy każdej okazji kapłani, była bardzo pozytywnym, aby nie stwierdzić, że doskonałym doświadczeniem posługi duszpasterskiej. Mając na uwadze, że parafia św. Kazimierza Królewicza tętniła życiem, szczególnie podczas funkcjonowania garnizonu i obecności znacznej ilości żołnierzy, obecny czas stanie się także motywacją do utrzymania i wytyczenia nowych kierunków działań wśród aktualnej wspólnoty wiernych.

WYKAZ ŹRÓDEŁ I LITERATURY

I. ŹRÓDŁA ARCHIWALNE

Archiwum Klasztorne Braci Mniejszych Kapucynów
w Białej Podlaskiej

Protokół erygowania parafii wojskowej Św. Krzyża, brak sygn.

Archiwum Kurii Diecezjalnej Siedleckiej czyli Podlaskiej (AKDS)

Akta ogólne, Kapelani Wojskowi, Lit.: K, Dział: III, Nr. porz. 1, t. I:

Pismo ks. A. Skrzymowskiego do Biskupa Diecezji Podlaskiej dnia 12 września 1919 r., Lit. K, Dział. III, Nr. porz. 1 t. I, k. 6.

Pismo Kurii Biskupiej Wojsk Polskich do Przewietnej Kurii Diecezjalnej Podlaskiej z dnia 26 listopada 1919 r., Lit. K, Dział. III, Nr. porz. 1 t. I, k. 14.

Archiwum Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego

Archiwum parafii kościoła garnizonowego w Siedlcach

Archiwum parafii św. Kazimierza Królewicza
w Białej Podlaskiej (APK)

Kronika parafii wojskowej pw. św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej, t. I-V, brak paginacji.

Ogłoszenia parafialne z: 2. niedzieli Adwentu 2012 r.; 15 grudnia 2013 r.; 15 marca 2009 r.; 18 marca 2012 r.; 30 marca 2014 r. 4 grudnia 2011 r.

Sprawozdania z pracy duszpasterskiej w Parafii Wojskowej Biała Podlaska: za m-c grudzień 2000 r.; za m-c kwiecień 2001 r.; za m-c grudzień 2001 r.; za m-c marzec-kwiecień 2003 r.

Kronika parafii wojskowej pw. św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej t. I:

Notatka ze spotkania Społecznego Komitetu budowy kaplicy garnizonowej przy JW. 5058 w Białej Podlaskiej;

Pismo Społecznego Komitetu budowy kaplicy garnizonowej przy JW. 5058 do dowódcy Garnizonu Biała Podlaska z dnia 28 kwietnia 1997 r.;

Dekret 226/C-P/92 Biskupa Polowego Wojska Polskiego Sławoja Leszka Głódzia z dnia 23 marca 1992 r.;

Dekret Biskupa Polowego Wojska Polskiego Sławoja Leszka Głódzia L. dz. 020/10-SOK/93 Ustanowienia Parafii Wojskowej pod wezwaniem św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej z dnia 21 stycznia 1993 r.;

Dekret Biskupa Polowego Wojska Polskiego Sławoja Leszka Głódzia L. dz. 020/10-SOK/93 Ustanowienia Parafii Wojskowej pod wezwaniem św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej z dnia 21 stycznia 1993 r.;

- Dekret Biskupa Polowego Wojska Polskiego Sławoja Leszka Głódzia L. dz. 612/285-CP/93 z dnia 21 czerwca 1993r.;
- Dekret Biskupa Polowego Wojska Polskiego Sławoja Leszka Głódzia L. dz. 400/193-CP/96 z dnia 24 maja 1996 r.;
- Sławoj Leszek Głódź Biskup Polowy, Dekret nominacyjny na proboszcza garnizonu Biała Podlaska o. dr. Kazimierza Tuszyńskiego, Warszawa 23 marca 1992 r.
- Kronika parafii wojskowej pw. św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej t. II:
 Notatka służbowa ze spotkania w sprawie realizacji adaptacji części budynku Nr 17/6046 na Kaplicę Garnizonową w Białej Podlaskiej z dnia 25 kwietnia 1997 r.;
- Pismo Społecznego Komitetu budowy kaplicy garnizonowej przy JW. 5058 do dowódcy Garnizonu Biała Podlaska z dnia 28 kwietnia 1997 r.;
- Telegram Biskupa Polowego Wojska Polskiego Sławoja Leszka Głódzia w związku ze śmiercią płk dypl. pil. Ryszarda Brojek.

Archiwum parafialne w Dęblinie

Centralne Archiwum Wojskowe

II. ŹRÓDŁA DRUKOWANE

1. Dokumenty Magisterium Ecclesiae

- Bp S.L. Głódź, *Instrukcja Biskupa Polowego o strukturze duszpasterskiej Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego*, Art.36, punkt a, z dnia 7 grudnia 1992 r., [w:] *Schematyzm Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego 2000*. Warszawa 2000, s. 559;
- Bulla nominacyjna Jana Pawła II na biskupa Polowego w Polsce Sławoja Leszka Głódzia a dnia 21 stycznia 1991 r.*, [w:] *Schematyzm Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego 2000*. Warszawa 2000, s. 544-545;
- Dekret Kongregacji ds. Biskupów przywracający Ordynariat Polowy w Polsce z dnia 21 stycznia 1991 r.*, [w:] *Schematyzm Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego 2000*. Warszawa 2000, s. 543;
- Schematyzm Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego 2000*. Warszawa 2000;
- Informator Ordynariatu Polowego 2015*. Warszawa 2015;
- Informator Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego 2010*. Red. Z. Kępa, D. Berezowska. Warszawa 2010.

2. Dokumenty państwowe

- Dekret Naczelnego Wodza Wojsk Polskich o porządku hierarchicznym duchowieństwa w Wojsku Polskim*, „Dziennik Rozkazów Wojskowych”, 1919, nr 10, s. 252;
- Gałąch A., *Katolickie duszpasterstwo wojskowe na Podlasiu w latach 1918-1939*. Siedlce 1999 (maszynopis pracy magisterskiej);
- Kapelani Wrześniowi. *Służba duszpasterska w Wojsku Polskim w 1939 r.* Dokumenty, relacje, opracowania. Red. Wiesław Jan Wysocki. Warszawa 2001.

III. LITERATURA

1. Opracowania zwarte (książki, prace zbiorowe pod redakcją)

- Aleksandrowicz P., *Diecezja Siedlecka czyli Podlaska. W 150 rocznicę erekcji (1818–1968). Przyczynki i materiały do dziejów Diecezji Siedleckiej czyli Podlaskiej*. Siedlce 1971.
- Borek P., *Garnizon Wojska Polskiego w Białej Podlaskiej w latach 1918–1939*. Biała Podlaska 2006.
- Bylina S., *Relacje państwo – Kościół katolicki na Południowym Podlasiu w II Rzeczypospolitej*. Drohiczyń 2013.
- Dmowski R., *Unitis Viribus Diecezja Podlaska w II Rzeczypospolitej*. Warszawa 2013.
- Duchowni na drogach ku niepodległości 1914–1918*. Red. Cygan W.K., Kępa Z., Wysocki W.J. Mińsk Mazowiecki – Warszawa 2014.
- Duszpasterstwo wojskowe w Polsce w latach 1945–1991*, t. I-II. Red. Kośmider T., Wesołowski M. Warszawa.
- Kospath-Pawłowski E., Maksimiec S., Martowicz B., Matusak P., Nowik G., Radziwiłłowicz D., *9 dywizja piechoty w dziejach oręża polskiego*. Pruszków 1995.
- Historia duszpasterstwa wojskowego na ziemiach polskich*. Red. Ziółek J., Lublin 2004 (Konferencja naukowa na KUL 6-7 listopada 2003 r.).
- Jadczak S., *Biała Podlaska Dzieje Miasta i jego zabytki*. Lublin 1993.
- Jarmoch E., *Religijność żołnierzy zasadniczej służby wojskowej w warunkach przemian systemowych*. Warszawa 1998.
- Mierzwiński H., *Biała Podlaska w latach 1918–1939*. Biała Podlaska 2010. Mikołajczuk M., *Lotnicze tradycje Białej Podlaskiej*. Warszawa 2008.
- Odziemkowski J., Frączczak S., *Polskie Duszpasterstwo Wojskowe*. Warszawa 1996.
- Płoski T., *Duszpasterstwo w Wojsku Polskim. Studium prawne z uwzględnieniem praw człowieka i prawa humanitarnego*. Olsztyn 2006.
- Tarkowski P., *Biała Podlaska w latach 1944–1989*. Biała Podlaska 2011.
- Woszczyński M., *Ministerstwo Spraw Wojskowych 1918–1921. Zarys organizacji i działalności*. Warszawa 1972, s. 67.
- Wroczyński J., *Zarys historii wojennej 34-go Pułku Piechoty*. Warszawa 1929.

2. Artykuły w opracowaniach zwartych i czasopismach naukowych

- Borek P., *Duszpasterstwo wojskowe w garnizonach południowego Podlasia w latach 1918–1939*, cz. 2, „Podlaski Kwartalnik Kulturalny”, nr 4, 2009, nr 4, 2016, s. 32-44.
- Bylina S., *Rola Duszpasterstwa Wojskowego w dziejach Polski do 1918 r.*, [w:] *Elementy teorii i praktyki trans dyscyplinarnych badań problemów bezpieczeństwa*, t. IV. *Odkrywanie znaczeń w naukach o bezpieczeństwie*. Red. A. Filipek. Siedlce 2015, s. 277-290.
- Bylina S., Bylina D., *Duszpasterstwo dekanatu bialskiego w latach 1926–1928 w świetle sprawozdań dziekańskich*, „Rocznik Bialskopodlaski”, t. XXII, 2014, s. 43-58.

- Bylina S., *Duszpasterstwo dekanatu bialskiego w latach 1918–1922 w świetle sprawozdań dziekańskich*, „Rocznik Białskopodlaski”, t. XXI, 2013, s. 63-82.
- Bylina S., *Postawy społeczno-religijne duszpasterzy kościoła garnizonowego św. Wojciecha w Szczecinie*, „Studia Paradayskie”, nr 26, 2016, s. 19-40.
- Bylina S., *Postawy społeczno-religijne kapelana wojskowego w tworzeniu bezpieczeństwa społecznego*, (Akademia Sztuki Wojennej). Artykuł w druku.
- Bylina S., *Przyczynek do analizy postawy społeczno-religijnej kapelanów wojskowych parafii św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej*, „Podlaski Kwartalnik Kulturalny”, nr 4, 2016, s. 58-64.
- Bylina S., *Reakcje Kościoła katolickiego wobec wybranych zagrożeń bezpieczeństwa społecznego współczesnej Europy. Reactions of the Catholic Church against selected social safety hazards of modern Europe*, Revue Internationale des Sciences Humaines et Naturelles, Internationale Stiftung Schlung, Kunst, Ausbildung Zürich – Schweiz 2016 Numéro 1, ISSN 2235-2007, p. 23-31.
- Bylina S., *Rola kapelana wojskowego w kształtowaniu morale żołnierzy*, [w:] *Morale w świetle wyników badań i procesie dydaktycznym*, cz. II. Red. nauk. M. Faldowska, A. Filipek, J. Ważniewska. Warszawa 2016, s. 296-310.
- Bylina S., *Zarys dziejów duszpasterstwa wojskowego na Południowym Podlasiu*, „Drohiczyński Przegląd Naukowy”, nr 8, 2016, s. 279-300.
- Bylina S., *Źródła i materiały do dziejów duszpasterstwa wojskowego na terenie diecezji siedleckiej*, „Rocznik Białskopodlaski”, t. XXIII, 2015, s. 359-380.

3. Artykuły w prasie lokalnej

- Ab, *Orzeł Biały w Kobyłanach*, „Słowo Podlasia”, 2002.
- Chomiuk J., *Kościół garnizonowy jak przed laty*, „Słowo Podlasia”, 18/1992, s. 1, 4.
- Frankowska J., *Jubileusz parafii wojskowej*, „Słowo Podlasia”, 13/2002.
- JAK, *Kościół garnizonowy wraca*, „Słowo Podlasia”, 3/1990, s. 4.
- Mb, *Oplatek u byłych żołnierzy*, „Słowo Podlasia” 1/2002, 1-7 stycznia 2002 r.
- Nadszedł czas zmartwychwstania. Z kapelanem bialskiego garnizonu ojcem dr. Kazimierzem Tuszyńskim, kapitanem WP, rozmawia Istvan Grabowski*, „Słowo Podlasia”, 49/1992, s. 8.
- Nowy kościół parafii wojskowej. Pierwsza Komunia*, „Słowo Podlasia”, 19/1998, s. 8.
- Sumliński W., *To już koniec*, „Słowo Podlasia”, 2002 r. APK, t III, b.p.
- TRUD, *Nowy kościół parafii wojskowej*, „Słowo Podlasia”, 19/1998, s. 8.
- Trudzik J., *Nasze lotnicze Podlasie*. Biała Podlaska 2007, s. 9, 16-18.
- Szmigielska-Jeziarska E., Mazur A., *Gliwice – Kościół Garnizonowy p.w. św. Barbary*, „Nasza Służba”, 2001/15, s. 13-14.

4. Rozmowy indywidualne

- Rozmowa telefoniczna z ks. ppłk SG Mirosławem Kurianiukiem.
- Rozmowa telefoniczna z ks. ppłk SG Wiesławem Kondraciukiem.
- Rozmowa telefoniczna z ks. ppłk Mirosławem Kwiatkowskim.
- Rozmowa telefoniczna z ks. ppłk Józefem Michalikiem.
- Rozmowa telefoniczna z ks. ppłk Leonardem Sadowskim.
- Rozmowa telefoniczna z ks. płk SG Kazimierzem Tuszyńskim.
- Rozmowa z ks. Sławomirem Niewęłowskim.

IV. ŹRÓDŁA INTERNETOWE

77. rocznica wybuchu II wojny światowej, <http://www.bialapodlaska.pl/arttykul/1386/upamielniono-wybuch-ii-wojny-swiatowej-wideo> (20.12.2016).
- Arbatowski R., *Nowy kapelan 8 brt.*, http://8brt.wp.mil.pl/pl/-1_208.html (20.12.2016).
- <http://www.wojskowawedrzyn.parafialnastrona.pl/Rectors/Details/762> (20.12.2016).
- Biała Podlaska: Koncert kolęd z inicjatywy Dziekana Straży Granicznej* http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/180_2880.html (10.11.2015).
- Górniak J., Tuszyński K., *Święto Wojska Polskiego w Białej Podlaskiej* http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/419_10442.html (20.12.2016).
- <http://archibial.pl/duchowienstwo.php?id=379> (20.12.2016).
- <http://bialapodlaska.wku.wp.mil.pl> (20.12.2016).
- <http://ordynariat.wp.mil.pl> (20.12.2016).
- <http://www.bialapodlaska.pl> (20.12.2016).
- <http://www.bialapodlaska.scelna.gov.pl/start> (20.12.2016).
- <http://www.nadbuzanski.strazgraniczna.pl> (20.12.2016).
- kes, *Biała Podlaska: pogrzeb ofiar zbrodni z Rakowisk*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/622_18885.html (10.11.2015).
- Kępa Z., *Biała Podlaska – Parafia Wojskowa: Biskup Polowy WP celebrował uroczystość odpustową ku czci św. Kazimierza Królewicza (relacja krótka)* http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/189_2002.html (10.11.2015)
- Kępa Z., *Biała Podlaska: Odprawa księży kapelanów Straży Granicznej z udziałem Biskupa Polowego Wojska Polskiego*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/48_6624.html (10.11.2015).
- Kępa Z., *Biała Podlaska: uroczystości odpustowe ku czci św. Kazimierza w parafii wojskowej z udziałem Biskupa Polowego Wojska Polskiego*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/163_4551.html (10.11.2015);
- Kępa Z., *Pogrzeb śp. Józefy Kurjaniuk, mamy ks. ppłk SG Miroslawa Kurjaniuka* http://ordynariat.pl/pl/2_16302.html (10.11.2015).
- Kępa Z., *Przez chrzest rodzimy się dla Boga – powiedział Biskup Polowy Wojska Polskiego podczas Mszy Św. w kościele garnizonowym w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/165_4366.html (20.12.2016).
- Kociubińska-Koza B., *Biała Podlaska: Msza Św. w intencji pilotów i funkcjonariuszy Nadbużańskiego Oddziału SG*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/194_1746.html (20.12.2016).
- Kodym M., *Spotkanie opłatkowe*, http://bialapodlaska.wku.wp.mil.pl/pl/8611_13754.html (20.12.2016).
- Kodym M., *Święto Wojska Polskiego*, http://bialapodlaska.wku.wp.mil.pl/pl/8611_12274.html (20.12.2016).
- Kondraciuk W., „*Zaduszki mundurowe*” w kościele Ordynariatu Polowego w Białej Podlaskiej, http://ordynariat.pl/pl/668_20293.html (10.11.2015).
- Kurjaniuk M., *Biała Podlaska: Uroczystości ku czci pomordowanych żołnierzy włoskich więźniów Stalagu 366*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/508_14012.html (10.11.2015).
- Kwiatkowski M., *Biała Podlaska poświęcenie kolejnego eksponatu w lotniczej kolekcji Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/431_10939.html (10.11.2015).

- Kwiatkowski M., *Biała Podlaska: Msza Św. w Światowy Dzień Chorego* http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/448_11476.html (10.11.2015).
- Łojko J., *Biała Podlaska: Pamięć i modlitwa w 600 rocznicę bitwy pod Grunwaldem i 65 rocznicę zakończenia II wojny światowej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/415_10205.html (10.11.2015).
- Łojko J., *Msza Św. żałobna za Zmarłych ze służb mundurowych i tych, którzy tragicznie zginęli podczas pełnionej służby*, http://ordynariat.pl/pl/380_8337.html (10.11.2015).
- Łojko J., *Pamięć i modlitwa w 600 rocznicę bitwy pod Grunwaldem i 65 rocznicę zakończenia II wojny światowej*, http://ordynariat.-wp.mil.pl/pl/413_10223.html (10.11.2015).
- M, *Biała Podlaska: Misje Święte z peregrynacją Obrazu Jezusa Miłosiernego w Parafii Garnizonowej pw. św. Kazimierza Królewicza (21-24 IV 2007)*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/175_3426.html (10.11.2015).
- Makohoński M., *Zmiana duchowej warty*, [https://www.przewodnik-katolicki.pl/Archiwum/2005/Przewodnik-Katolicki-42-2005/Archidiecezja-Gnieznienska/Zmiana-duchowej-warty\(20.12.2016\)](https://www.przewodnik-katolicki.pl/Archiwum/2005/Przewodnik-Katolicki-42-2005/Archidiecezja-Gnieznienska/Zmiana-duchowej-warty(20.12.2016)).
- MS, *Wprowadzenie nowego proboszcza*, [http://www.gazetabilgoraj.pl/z-nowej-gazety/ps-24727-wprowadzenie-nowego-proboszcza\(20.12.2016\)](http://www.gazetabilgoraj.pl/z-nowej-gazety/ps-24727-wprowadzenie-nowego-proboszcza(20.12.2016)).
- Otwarcie Sali Tradycji Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego Rzeczypospolitej Polskiej w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.pl/pl/-182_2637.html (10.11.2015).
- Płoski T., *Biała Podlaska: Kazanie wygłoszone w kościele garnizonowym w XXXIII Niedzielę Zwykłą* http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/53_5961.html (20.12. 2016).
- Płoski T., *Biała Podlaska: Kazanie Biskupa Polowego WP wygłoszone w kościele garnizonowym w Niedzielę Chrztu Pańskiego*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/37_6225.html (20.12.2016).
- Płoski T., *Homilia wygłoszona 1 marca 2009 r. w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/350_6607.html (20.12.2016).
- Rychlik-Jeziorek B., *Biała Podlaska: Uroczysta Msza Św. sprawowana w Święto Służby Celnej i Straży Granicznej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/-370_7989.html (10.11.2015).
- Rychlik-Jeziorek B., Sacewicz L., *Biała Podlaska: Uroczystości z udziałem Biskupa Polowego gen. dyw. dr Tadeusza Płoskiego*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/181_2723.html (20.12. 2016).
- Sienicki D., *Spotkania oplatkowe funkcjonariuszy Nadbużańskiego Oddziału Straży Granicznej*, <http://www.nadbuzanski.strazgraniczna.pl/nos/aktualnosci/20416,Spotkania-oplatkowe-funkcjonariuszy-Nadbuzanskiego-Oddzialu-Strazy-Granicznej.html> (20.12.2016).
- Stefaniak M., *Biała Podlaska: Uroczystości IV rocznicy śmierci Jana Pawła II Uroczystości w Parafii Garnizonowej pw. św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/354_6832.html (20.12.2016).
- Stefaniak M., *Święto Wojska Polskiego w Białej Podlaskiej 2009 roku*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/367_7689.html (10.11.2015).
- Szpura A., *Msze Św. w intencji ofiar katastrofy lotniczej w Ordynariacie Polowym (zapowiedzi)*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/165_4416.html (10.11.2015).

- Święto 34. Pułku Piechoty jak za dawnych lat. Miasto godnie uczciło historyczną jednostkę*, <http://www.bialapodlaska.pl/artukul/2230/swieto-34-pulku-piechoty-jak-za-dawnych-lat-miasto-godnie-uczciło-historyczna-jedno-stke-wideo> (20.12.2016).
- Trudzik J., *Biała Podlaska: Odprawa księży kapelanów Straży Granicznej z udziałem Biskupa Polowego Wojska Polskiego*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/348_6624.html (20.12.2016).
- Trudzik J., *Biała Podlaska: Msza Św. w intencji ofiar katastrofy w Smoleńsku*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/405_9490.html (10.11.2015).
- Tuszyński K., *Biała Podlaska – Jaselka*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/167_4330.html (10.11.2015).
- Tuszyński K., *Biała Podlaska – Marsz życia*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/167_4322.html (10.11.2015).
- Tuszyński K., *Biała Podlaska: Msza Św. w intencji mundurowych, którzy tragicznie zginęli podczas pełnionej służby*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/-155_5405.html (20.12.2016).
- Tuszyński K., *Biała Podlaska: Msza Św. żałobna w intencji tych mundurowych, którzy tragicznie zginęli podczas pełnionej służby*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/168_4116.html (10.11.2015).
- Tuszyński K., *Biała Podlaska: Nabożeństwa żałobnego za tragicznie Zmarłych w katastrofie w Katowicach*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/-190_1957.html (10.11.2015).
- Tuszyński K., *Biała Podlaska: Obchody I rocznicy śmierci Ojca Świętego Jana Pawła II*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/188_2067.html (10.11.2015).
- Tuszyński K., *Biała Podlaska: Uroczystości Wojska Polskiego*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/184_2443.html (10.11.2015).
- Tuszyński K., *Biała Podlaska: uroczystości XXX rocznicy wyboru kard. Karola Wojtyły na Stolicę Piotrową w Parafii pw. Kazimierza Królewicza*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/156_5345.html (10.11.2015).
- Tuszyński K., *Otwarcie i poświęcenie obiektów Placówki Straży Granicznej w Terepolu*, http://ordynariat.pl/pl/163_4584.html (10.11.2015).
- Tuszyński K., *Święto Wojska Polskiego w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/158_5144.html (10.11.2015).
- Tuszyński K., *Uczczenie Miejsc Pamięci Narodowej w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.pl/pl/354_7061.html (10.11.2015).
- Tuszyński K., *Uczczono Miejsca Pamięci Narodowej w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/354_7057.html (20.12.2016).
- Tuszyński K., *Uroczyste odczytanie, wmurowanie i poświęcenie aktu erekcyjnego pod rozbudowywaną Izbę Celną w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.pl/pl/354_7062.html (10.11.2015).
- Tuszyński K., *Uroczystości X Rocznicy Powstania Białkopodlaskiego Oddziału Stowarzyszenia Seniorów Lotnictwa Wojskowego Rzeczypospolitej Polskiej*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/168_4194.html (10.11.2015).
- Tuszyński K., *Uroczystość odpustowa w Parafii Garnizonowej w Białej Podlaskiej z udziałem Biskupa Polowego WP i SG*, http://ordynariat.wp.mil.pl/pl/163_4553.html (10.11.2015).
- Tuszyński K., *Uroczyste rozpoczęto dzieło budowę budynku celnego i rozbudowę izby celnej w Białej Podlaskiej*, http://ordynariat.pl/pl/-354_7058.html (10.11.2015).

Woźniak K., *Święto Wojska Polskiego*, http://bialapodlaska.wku.wp.mil.pl/pl/8611_30653.html (20.12.2016),
Zatrzymali się w parafii wojskowej. Kolejna promocja Świątowych Dni Młodzieży,
<http://www.bialapodlaska.pl/arttykul/2364/zatrzymali-sie-w-parafii-wojskowej-kolejna-promocja-swiatowych-dni-mlodziezy> (20.12.2016)

Ks. por. dr Sławomir Bylina (ur. 1980). Kapelan JW AGAT, 6. Batalionu Powietrznodesantowego w Gliwicach. Wykładowca w Katedrze Badań nad Konfliktami i Pokojem Uniwersytetu Szczecińskiego. Autor prac naukowych z dziedziny bezpieczeństwa, historii i edukacji publikowanych w kraju i zagranicą.

Niniejsza publikacja stanowi zatem cenne kompendium wiedzy na temat powstania i funkcjonowania parafii pw. św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej w 25-leciu jej istnienia. Autor ukazując bogactwo tejże parafii podkreślił wielki wysiłek duchowieństwa i wiernych oraz uwypuklił ich dobrą współpracę w przestrzeni: religijnej, społecznej i patriotycznej z Wojskiem Polskim; za to należy się uznanie dla Księdza Doktora. Z pewnością niniejsza monografia będzie cenną pozycją nie tylko dla parafii, ale także dla historiografii Ordynariatu Polowego Wojska Polskiego.

Ks. dr hab. prof. US Grzegorz Wejman

Do czytelników trafia publikacja, która stanowić będzie cenne źródło wiedzy na temat dokonań duchownych i wiernych parafii św. Kazimierza Królewicza w Białej Podlaskiej. Recenzowana praca będzie interesującym przyczynkiem do badań nad postugą księży Ordynariatu Polowego. Ksiądz Doktor poprzez solidną pracę którą wykonał, dodaje cegiełkę do zasobu wiedzy ukazującej wysiłki duchowieństwa i wiernych, ich współpracę w obszarze postługi religijnej, społecznej i patriotycznej.

Dr hab. prof. US Grzegorz Ciechanowski